OMAGIU

magazin istoric

ANUL XXII NR. 1 (250) IANUARIE 198

Am moștenit din străbuni datina de a ne cinsti conducătorii, pe marii ctitori de țară care, prin fapta și gîndul lor, au dat și dau strălucire faptelor și gîndurilor poporului. Rememorăm cu emoție și bucurie epocile care ne amintesc de marele Burebista și neînfricatul Decebal, de Mircea, Ștefan, Țepeș, de Mihai Viteazul, de Brîncoveanu și Alexandru Ioan Cuza, de toți marii bărbați ai neamului, care au dovedit că și-au iubit poporul, s-au identificat cu vrerea și năzuințele lui.

În șirul acestor mari sărbători, prin care țara întreagă îi cinstește pe cei mai de seamă fii ai săi, se înscrie aniversarea zilei de naștere a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, sub a cărui conducere patria noastră cunoaște cea mai înfloritoare perioadă din istoria sa multimilenară. Fiu credincios și devotat al poporului din care s-a ridicat și ale cărui virtuți le întruchipează într-o fericită sinteză, primul președinte al României socialiste, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, și-a dobîndit în lumea contemporană un remarcabil prestigiu și o recunoscută autoritate. Numele său stă cu cinste în galeria marilor personalități, în rîndul acelor luminați patrioți care, așa cum scria Nicolae Bălcescu, „întrupară voința și cugetarea poporului", spre a le manifesta lumii. Personificînd ca

omagiu

nimeni altul în trecutul nostru „voința și cugetarea poporului", secretarul general al partidului, președintele țării, se înfățișează în fața istoriei ca un strălucit ctitor de civilizație și de țară nouă, erou între eroii neamului, patriot înflăcărat și revoluționar consecvent, gînditor de geniu, om politic de anvergură mondială. Timp excepțional, timp de mari împliniri, epoca pe care o trăim a intrat pe bună dreptate în istorie cu numele eroului ei, **Epoca Nicolae Ceaușescu.**

În mod legitim, aniversarea zilei de naștere a conducătorului partidului și al țării a fost incrustată cu litere de aur în cartea de istorie a neamului, devenind zi de aleasă și emoționantă sărbătoare națională. În această solemnă zi, mai unit ca oricînd în jurul partidului, al secretarului său general — unitate căreia recenta Conferință Națională a Partidului Comunist Român i-a dat o nouă și strălucită expresie —, mai încrezător ca oricînd în forțele sale, întregul nostru popor adresează marelui său conducător un vibrant omagiu de profundă recunoștință pentru uriașa activitate pe care o desfășoară în fruntea partidului și statului, pentru tot ceea ce a făcut și face spre binele țării și poporului.

Ctitor de țară și istorie, președintele NICOLAE CEAUȘESCU s-a impus și se impune și ca strălucit interpret al valorilor fundamentale ale istoriei. Orientările și îndrumările sale au constituit și constituie pentru întreaga istoriografie — deci și pentru revista „Magazin istoric" (a cărei apariție este o urmare nemijlocită a climatului de profunde înnoiri generate de Congresul IX al partidului) — un nesecat izvor de învățăminte.

În lumina acestor învățăminte am alcătuit și numărul de față al revistei, pe care-l consacrăm glorioasei aniversări de la 26 ianuarie 1988. Este omagiul nostru adus marelui ctitor al României socialiste, cu sentimentele celui mai profund respect și recunoștință și cu urarea fierbinte pe care o adresăm președintelui NICOLAE CEAUȘESCU, de ani mulți și fericiți, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, spre gloria Poporului, Patriei, Partidului.

LA MULȚI ANI!

Magazin istoric

Președintele Nicolae Ceaușescu — ctitorul României contemporane

ÎNALTELE VIRTUȚI ALE ISTORIEI

O îmbinare fericită a timpului a așezat în calendarul istoriei noastre, alături de ziua memorabilă a Unirii Principatelor de la 24 ianuarie, o altă sărbătoare scumpă națiunii noastre, ziua de naștere a președintelui țării, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Întregul nostru popor folosește acest prilej pentru a-și exprima dragostea, atașamentul, stima și încrederea față de conducătorul său, față de politica partidului nostru, îndrumată zi de zi de cîrmaciul său neobosit, spre binele și fericirea poporului, pentru pacea și gloria țării noastre în lume, pentru continua ei înflorire.

S-au scurs mai bine de două decenii de cînd în fruntea partidului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiu eminent al poporului român, care și-a dedicat întreaga sa viață și activitate revoluționară slujirii intereselor fundamentale ale poporului, ale Partidului Comunist Român. Epoca aceasta încorporează înfăptuiri istorice în toate domeniile de activitate, iar România ocupă un loc de recunoscut prestigiu în lume, încît, pe bună dreptate, întreg poporul o denumește, cu respect și mîndrie, **Epoca Nicolae Ceaușescu,** prin analogie cu alte mari perioade de dezvoltare și înflorire din trecutul patriei noastre, cum au fost epoca lui Burebista, a lui Ștefan cel Mare, a lui Matei Basarab și Vasile Lupu, sau epoca lui Cuza Vodă. Adoptînd asemenea formule succinte, istoricii nu fac, de altfel, decît să exprime conștiința populară a timpului respectiv, să ilustreze metaforic modul în care s-au proiectat înalta cinstire și amintirea nepieritoare ale acelor conducători care au apărat pămîntul țării în fața pericolelor din afară, asigurînd dezvoltarea social-economică și culturală a poporului, fiind exponenții cei mai credincioși ai acestuia.

La acest ceas aniversar, în aceste clipe de sărbătoare, se cuvine să spunem cu mîndrie că Nicolae Ceaușescu este un fiu credincios al poporului său, care s-a identificat total cu cele mai înalte aspirații de progres și prosperitate ale națiunii, pe care o slujește cu devotament și nemărginită dragoste. Această legătură totală dintre conducător și poporul său este o componentă tradițională a spiritualității românești, exprimînd dragostea și responsabilitatea supremă pentru soarta pămîntului strămoșesc. Românii au iubit și iubesc cu pasiune acest pămînt, l-au cunoscut palmă cu palmă, l-au muncit, l-au apărat cu îndîrjire pentru a-l păstra liber, de sine stătător. Este pămîntul patriei, patria în care — ca o încununare a celor mai înalte aspirații ale înaintașilor noștri — se ridică astăzi grandiosul edificiu al României socialiste, făurită prin munca entuziastă a poporului liber și deplin stăpîn pe destinele sale.

Coordonatele istorice în care evoluează astăzi poporul român sînt marcate de momente și înfăptuiri ce propulsează neabătut România pe traiectoria mereu ascendentă a progresului și civilizației socialiste. În șirul acestora, Congresul IX al Partidului Comunist Român se incrustează ca un eveniment crucial. Începînd din iulie 1965, în România, în viața poporului nostru s-a produs o deschidere cu adevărat epocală, o iluminare profundă a orizonturilor devenirii noastre, o descătușare năvalnică a energiilor creatoare ale întregii națiuni, concentrate spre țelul unic al triumfului idealurilor sale socialiste și comuniste, ale libertății și independenței patriei. În cele aproape două decenii și jumătate, țara a devenit un uriaș șantier de creație politică și economică, socială și spirituală. Chipul patriei s-a îmbogățit cu mari edificii, cu impresionante magistrale ale progresului socialist. Iată de ce, pe drept cuvînt, istoria românească consemnează Congresul IX drept eveniment crucial în ascensiunea procesului revoluționar de edificare socialistă a țării, congres ce a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționar și patriot înflăcărat, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, neobosit luptător pentru triumful nobilelor idealuri de libertate și independență, de progres social, colaborare și pace în lume. La vremuri noi, țara și poporul — ca de multe ori în trecut — au dat un mare om de stat.

Abordînd lucid, creator, problemele construcției socialiste, în strînsă legătură cu realitățile țării, propunînd modalități noi,

revoluționare de soluționare a problemelor, opera secretarului general al partidului a îmbrățișat multiple domenii ale vieții sociale, deschizînd drum larg pentru înlăturarea ideilor preconcepute, a dogmelor ideologice, promovînd puternic un curent de gîndire curajos, novator, întemeiat pe analiza științifică a faptelor vieții, pe întreg tezaurul gîndirii universale. Cum era și firesc, toate acestea au avut uriașe consecințe pozitive și asupra dezvoltării științei noastre istorice. Făuritor el însuși de istorie, participant, de aproape șase decenii, la toate marile momente ale luptei comuniștilor, în toate etapele care au marcat drumul poporului român pe calea uriașelor transformări revoluționare ale societății, prin gîndirea sa teoretică profundă, prin activitatea sa militantă, revoluționară, secretarul general al partidului a conferit istoriei românești noi și strălucitoare valențe. Magistral interpret al rosturilor istoriei, președintele Nicolae Ceaușescu a oferit, prin opera sa teoretică, și cea mai importantă carte de istorie a patriei.

Încă din anii tinereții revoluționare a conducătorului nostru, una din componentele personalității sale este pasiunea pentru adevăr. Este un lucru pe care l-am constatat în repetate rînduri și sînt convins că această pasiune este unul din izvoarele atașamentului și consecvenței sale față de marile idealuri ale poporului. Această pasiune pentru adevăr i-a îngăduit să privească trecutul și prezentul poporului său la dimensiunea universalității, integrîndu-le firesc la locul ce li se cuvine în marea istorie a umanității.

Într-o viziune profund științifică, străbătută de mîndrie și fior patriotic, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a oprit asupra tuturor momentelor nodale din istoria poporului, repunînd în lumina adevărului evenimente și personalități, clase și forțe sociale, care, într-un moment sau altul, și-au adus contribuția la mersul înainte al civilizației românești. Relevînd cu putere rolul maselor populare, al forțelor revoluționare, progresiste în dinamica dezvoltării istorice, opera secretarului general al partidului se constituie într-un vibrant omagiu adus poporului.

În opera tovarășului Nicolae Ceaușescu găsim clar definite rosturile și semnificațiile istoriei. Potrivit concepției partidului nostru, a secretarului său general, istoria nu este numai un instrument de cunoaștere, ci și un factor primordial de educare a tuturor oamenilor muncii în spiritul dragostei față de țară, al patriotismului socialist, este un mijloc esențial de dezvoltare a sentimentelor de răspundere față de destinele națiunii socialiste, a hotărîrii ferme a tuturor cetățenilor patriei de a-și consacra energia, elanul, puterea de muncă și, la nevoie, chiar viața, înfloririi și apărării patriei, salvgardării libertății, suveranității și integrității ei teritoriale, a cuceririlor revoluționare, socialiste ale poporului. Experiența a arătat că patriotismul, ca an-

samblu de valori cu mare forță de înrîurire asupra tuturor laturilor vieții sociale, alimentează încrederea în capacitățile proprii și cutezanța colectivității naționale, stimulează energia poporului, ceea ce îi conferă calitatea și rolul de puternic factor de progres.

Un adevăr de mult validat este acela că, în oricare etapă a evoluției societății, deci și în socialism, conștiința socială are un caracter istoric, trăgîndu-și seva din trecut și aruncînd un arc peste timp spre viitor. De aceea, studierea istoriei nu constituie doar o simplă curiozitate intelectuală, ci o necesitate organică și, totodată, o îndatorire socială de înaltă responsabilitate. Studiind trecutul, fiecare generație își însușește experiența acumulată pe parcursul secolelor și mileniilor străbătute de societate în devenirea sa, ușurîndu-i descifrarea problemelor de muncă și de viață pe care le ridică prezentul, devenind mai conștientă de propriile ei rosturi în fluxul istoric.

Studiată cu pasiune, istoria — așa cum o înțelege președintele țării noastre — contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, a unui nou mod de gîndire, de simțire și comportare, la înnobilarea personalității umane prin asimilarea a tot ceea ce a fost valoros în trecut, ajută la formarea omului ca subiect al istoriei, conștient de menirea sa. Contactul stimulator cu tradițiile progresiste, respectul față de trecutul glorios, față de moștenirea înaintașilor, cunoașterea și înțelegerea idealurilor care i-au însuflețit în munca și lupta lor constituie elemente esențiale în angajarea deplină a generațiilor de azi la înfăptuirea programelor de dezvoltare multilaterală a României socialiste. Evidențiind multiplele valențe ale istoriei, rosturile ei ca știință revoluționară pusă în slujba contemporaneității, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, în cuvîntarea rostită la Congresul III al educației politice și culturii socialiste, că în munca politico-educativă, de formare a omului nou, cunoașterea istoriei patriei constituie una din laturile de importanță excepțională ale întregii activități.

În perfectă concordanță cu aceste rosturi ale istoriei, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă un strălucit exemplu de abordare științifică, materialist-dialectică a relației trecut — prezent — viitor și, în acest context, a rolului ei cognitiv și formativ. Bogată sursă de gîndire și analiză a fenomenelor istorice, opera secretarului general al partidului dă expresie cerinței de a ridica cercetarea și promovarea istoriei la

Cu poporul, pentru popor — iată concepția sub care se desfășoară dialogul permanent pe care secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, îl au cu muncitorii, cu țăranii, cu intelectualii, cu toate categoriile sociale ale României socialiste, fără deosebire de naționalități

nivelul măreției faptelor și adevărurilor trecutului glorios al poporului nostru, de a milita cu toată energia împotriva curentelor reacționare, a tendințelor de falsificare și denaturare a adevărului istoric, de a nu tolera rutina, dogmatismul, de a face loc noului izvorît din cercetări aprofundate și interpretări întemeiate științific. Mai ales în zilele noastre, cînd practica socială revoluționară a devenit extrem de dinamică și greu de cuprins în formule teoretice imediate, necesitatea unor cercetări consistente, temeinic fundamentate științific în domeniul istoriei este cu atît mai mare.

Ilustrînd în chip strălucit concepția de mare frumusețe și valoare teoretică și practică despre unitatea dialectică dintre trecut, prezent și viitor, despre menirea istoriei de a sluji la formarea unor sentimente puternice de atașament pentru patria socialistă, pentru pămîntul strămoșesc, opera secretarului general al partidului pune în lumină faptul că mîndria națională, patriotismul socialist nu sînt opuse altor națiuni sau naționalități, ci sînt înțelese în strînsă legătură cu dezvoltarea spiritului de prietenie între popoare, de conlucrare și conviețuire pașnică. Situîndu-se pe un teren sigur și fertil, cercetarea istorică prezintă o importanță deosebită. Cu atît mai mult cu cît, în prezent, în lume se formulează tot felul de interpretări denaturate, falsificatoare ale unor procese și realități istorice, în scopul justificării unor stări de lucruri inechitabile atît din trecut, cît și din prezent. Pentru a ajuta omenirea să preîntîmpine repetarea unor triste evenimente din trecut, cercetarea istorică, precizează secretarul general al partidului, trebuie să combată cu toată puterea activitatea unor cercuri politice și a unor curente de gîndire mistice, fasciste și neofasciste **„ce vor să abată omenirea de la problemele fundamentale ale lumii de astăzi, să folosească această cale pentru diversiune... Nu trebuie să uităm că tocmai în împrejurări internaționale grele cercurile reacționare imperialiste, fascismul au recurs la asemenea concepții pentru a-și promova politica de dominație și asuprire a popoarelor".**

Rosturile cercetării istorice, ale istoriei, ca știință revoluționară pusă în slujba umanității, trebuie să vizeze o lume a păcii și înțelegerii, a colaborării și progresului. Prin modul în care cercetează și interpretează evenimentele trecutului, istoricul poate contribui la îmbunătățirea relațiilor dintre popoare, la apropierea și mai buna lor cunoaștere — elemente absolut necesare progresului general al umanității. **„Avem obligația** — subliniază secretarul general al partidului — **să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încît să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor. În judecarea faptelor și evenimentelor istorice să ținem seama de ceea ce trebuie să realizăm, de opțiunea noastră spre o politică generală de prietenie, de colaborare între popoare. Trebuie să fim fermi împotriva politicii imperialiste de forță, de dictat, pentru o politică de largă conlucrare economică, cultural-științifică, de egalitate și respect între toate popoarele. Numai așa istoria va servi adevăratelor scopuri ale științei și, totodată, năzuințelor noastre socialiste, politicii de dezvoltare a României, a poporului nostru, asigurîndu-i un loc demn, egal, în cadrul națiunilor socialiste, al tuturor națiunilor lumii".**

Istoriografia noastră beneficiază de un teren sigur și luminat pentru a aborda în modul cel mai fructuos obiectivele care îi stau în față. Dispunem cu prisosință de material istoric, de orientări clare, de înaltul exemplu pe care ni-l oferă opera secretarului general al partidului pentru a aborda cutezant și novator istoria și a-i extrage înțelesurile, acelea într-adevăr relevante și care ne prezintă în lume potrivit cu realitatea măreață și demnă a trecutului nostru, pentru a da cercetării istorice o funcție pregnant activă și constructivă în cadrul activității politico-ideologice a partidului, al științelor sociale din țara noastră. Este o îndatorire de cea mai mare răspundere de a fi la înălțimea exigențelor epocii noastre. Este o sarcină a cărei importanță apare și mai clară în lumina documentelor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român ce și-a încheiat lucrările cu puțin timp în urmă.

Înscrisă la loc distinct în suita marilor forumuri care au jalonat impetuoasa ascendență socialistă a României, Conferința Națională din decembrie 1987 se integrează organic operei de împlinire a hotărîrilor Congresului XIII al partidului. Prin documentele și hotărîrile adoptate, Conferința Națională a dat o nouă perspectivă luptei și muncii poporului nostru pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Valoarea exemplară a Raportului prezentat Conferinței Naționale de secretarul general al partidului a adăugat un nou și inestimabil capitol operei sale de vastă analiză și sinteză în descifrarea soluțiilor pe care le reclamă istoria la zi a societății noastre contemporane.

Angajarea fermă și consecventă a României în edificarea societății socialiste și comuniste este răspunsul cel mai autentic, eroic, pe care partidul, forța conducătoare a destinelor poporului și patriei noastre, îl dă strămoșilor noștri, celor ce, construind și apărînd cu dîrzenie și abnegație civilizația românească, ne-au transmis peste veacuri o bogată moștenire materială și spirituală.

Ion POPESCU-PUȚURI

Președintele Nicolae Ceaușescu — ctitorul României contemporane

UN OM PENTRU ISTORIE

Fiului devotat al poporului român, născut și crescut sub cerul minunat al patriei românești, în adîncă dragoste față de istoria, limba, cultura și civilizația românească, revoluționarului încercat, călit în mari bătălii de clasă, tovarășului Nicolae Ceaușescu, istoria i-a încredințat misiunea de mare onoare și înaltă responsabilitate de a conduce destinele poporului său pe drumul glorios al revoluției și al construcției socialiste și comuniste.

Secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este conducătorul care a răspuns și răspunde magistral cerințelor și idealurilor poporului de care este strîns legat prin întreaga sa viață, formație și personalitate.

Pilduitoarea biografie revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, lupta sa eroică, energia fără de seamăn cu care a acționat în condițiile aspre ale activității ilegale, organizată și condusă de Partidul Comunist Român, împotriva exploatării și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, a independenței și suveranității patriei constituie repere istorice dintr-o cronică a abnegației, dăruirii și curajului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu intră în rîndurile luptei revoluționare la o vîrstă fragedă, cînd cele mai nobile gînduri prefigurează idealul, statornicesc contururile viitorului. Ajuns în capitala țării în anul 1929, tînărul Nicolae Ceaușescu cunoaște de la început anii grelei crize economice în care se afla România, odată cu întreg sistemul capitalist, veste ridicîndu-se uriașul val al luptei revoluționare muncitorești. Atunci în sufletul său încolțește revolta împotriva nedreptății, împotriva claselor ce trăiau din munca istovitoare a celor mulți, săraci și nevoiași. Școala formării sale ca revoluționar este școala luptei de clasă, este contactul nemijlocit cu viața grea a muncitorilor din fabrici, uzine, ateliere, cu înflăcăratele lor idealuri de dreptate, libertate, de viață nouă. Se formează în viața de zi cu zi a muncitorilor, a luptelor și demonstrațiilor muncitorești, al căror participant activ devine în această vreme. După cum se știe, dominanta vieții social-politice a României în perioada crizei economice din anii 1929-1933 a constituit-o avîntul revoluționar al luptei clasei muncitoare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu descifrează încă de pe atunci sensurile puternicelor manifestații și greve muncitorești, alăturîndu-se cu trup și suflet luptei revoluționare a comuniștilor și a proletariatului român.

„Peste jumătate de secol — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **am luptat în rîndurile mișcării revoluționare, făcîndu-mi datoria de soldat credincios al partidului, de fiu devotat al poporului, făcînd totul pentru cauza bunăstării și fericirii națiunii noastre".**

Încă în anul 1930, la vîrsta de 12 ani, prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu se face activ remarcată în viața și lupta tineretului revoluționar, la marile desfășurări de forțe muncitorești, la grevele și demonstrațiile, la mitingurile lucrătorilor din București. Acestea îi dau sentimentul încrederii depline în puterea clasei muncitoare, cu o influență hotărîtoare asupra formării sale ca neobosit luptător pentru cauza revoluționară a poporului român, pentru triumful luptei de eliberare socială și națională a patriei. La vîrsta celor mai înălțătoare idealuri, în personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu se întruchipează înaltele virtuți ale clasei muncitoare: dîrzenia, combativitatea revoluționară, intransigența, abnegația pentru cauza poporului, a patriei.

În anul 1933, tovarășul Nicolae Ceaușescu intră în rîndurile tinerilor comuniști, remarcîndu-se de la bun început în cadrul Uniunii Tineretului Comunist prin spiritul său revoluționar, prin capacitatea cu totul excepțională de a se dărui pentru cauza clasei muncitoare. O confirmare a stimei și încrederii de care se bucură, încă de la acea vîrstă, o constituie desemnarea sa, în iunie 1933, ca delegat al tineretului democrat din București la Conferința luptătorilor antifasciști din România, unde, deși avea doar 15 ani, este ales membru al Comitetului

Național Antifascist. Alături de militanți de seamă comuniști, uteciști, democrați, uniți prin convingerile antifasciste, tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezenta în acest organism — unul din primele din Europa — întruchiparea spiritului patriotic, revoluționar și democratic al muncitorilor tineri, hotărîrea lor de a lupta energic împotriva pericolului fascist și revizionist, pentru pace și înțelegere între popoare. Activiști de seamă ai Partidului Comunist Român, muncitori, intelectuali care l-au cunoscut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în acele timpuri și-l amintesc ca pe un patriot și revoluționar neînfricat.

Militantul revoluționar Nicolae Ceaușescu susține cu strălucire în acei ani primele examene la cea mai exigentă școală — școala luptei revoluționare. Este arestat și deferit Parchetului Tribunalului Ilfov la 23 noiembrie 1933, sub grava acuzație de „incitare la grevă și răspîndirea de afișe împotriva ordinii publice". Este însă eliberat ca urmare a protestelor organizațiilor democratice, a apelurilor apărute în ziarele democratice și progresiste ale vremii. Înfruntările cu forțele aparatului represiv îi oțelesc și mai mult voința și dîrzenia, spiritul revoluționar.

În cursul anului 1934, manifestîndu-se activ în conducerea Comitetului Național Antifascist, tovarășul Nicolae Ceaușescu este arestat de mai multe ori, fiind acuzat de activitate revoluționară printre muncitori, pentru participarea sa constantă la întrunirile organizate în Capitală de Comitetul Național Antifascist, pentru acțiunile desfășurate împotriva fascismului, revizionismului și războiului. Temeinica sa activitate politică și organizatorică din cadrul conducerii Comitetului Național Antifascist, multiplele sale legături cu tineretul muncitoresc din organizațiile democratice îl recomandă pe militantul revoluționar Nicolae Ceaușescu ca pe un înflăcărat patriot, devotat cauzei supreme a poporului — apărarea independenței și suveranității României.

În iunie 1934, după cum este cunoscut, la Craiova, se rejudecă procesul conducătorilor luptelor petroliștilor și ceferiștilor din ianuarie-februarie 1933. Cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu se manifestă ca o personalitate cu un rol de seamă în apărarea — din însărcinarea conducerii Partidului Comunist Român — cauzei drepte a muncitorilor petroliști și ceferiști, împotriva exploatării și asupririi, pentru apărarea integrității teritoriale a

Din cei mai tineri ani, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ales cu curaj calea luptei pentru cauza celor mulți, pentru independența, libertatea și suveranitatea țării, afirmîndu-se ca o puternică personalitate a mișcării revoluționare și antifasciste din România interbelică

țării, a independenței și suveranității naționale. La 27 iunie 1934, tînărul Nicolae Ceaușescu este arestat la Craiova, unde venise ca reprezentant al tineretului pentru a depune mărturie în favoarea muncitorilor acuzați. Interogat de poliție, tînărul comunist nu se lasă intimidat, declarînd fără echivoc că venise la Craiova ca unul ce participase la strîngerea de semnături pe memoriile de protest și solidaritate pe care le aducea cu sine, fiind „delegat de către organizațiile muncitorești din Capitală să meargă la Craiova pentru a depune aceste proteste și a face declarații favorabile ceferiștilor de la Grivița".

Autoritățile de la Craiova alertează împotriva sa Ministerul de interne, căruia-i referă următoarele: „Vă semnalăm — în vederea luării măsurilor de rigoare — pe comunistul Nicolae Ceaușescu, că făcîndu-se vinovat de aducerea de adeziuni de solidaritate a muncitorilor cu ceferiștii condamnați în procesul de rebeliune, a fost deferit Parchetului Tribunalului din Craiova și apoi pus în libertate, după care s-a întors în Capitală". Aceasta însemna, în limbajul autorităților respective, declanșarea unor urmăriri și persecuții necontenite.

În vara aceluiași an 1934, ca o recunoaștere a calităților sale demonstrate cu strălucire în numeroase acțiuni, culminînd cu procesul de la Craiova, tovarășul Nicolae Ceaușescu este desemnat de conducerea partidului în Comitetul Național Antifascist al tineretului — organism creat din inițiativa partidului comunist —, în cadrul căruia contribuie la intensificarea luptei tinerei generații, la scara întregii țări.

Simțul organizatoric, dinamismul și clarviziunea politică ce-l caracterizează pe tînărul revoluționar Nicolae Ceaușescu îl impun ca pe unul dintre marcanții militanți antifasciști, ceea ce duce, în anii 1934-1935, la arestări și urmăriri din partea poliției și jandarmeriei împotriva sa. În anul 1935, tovarășul Nicolae Ceaușescu desfășoară o rodnică activitate în rîndurile muncitorilor petroliști de pe Valea Prahovei, îndeosebi la Ploiești, Moreni. Spre sfîrșitul anului 1935 se află în rîndurile muncitorilor din Tîrgoviște, acționînd pentru constituirea de noi orga-

nizații revoluționare. La 15 ianuarie 1936 este arestat în comuna Ulmi din jud. Dîmbovița, unde se afla în vederea organizării unor acțiuni politice ale organizațiilor revoluționare de tineret.

Iată, din documentele ofi-

ciale ale vremii, prezentate în 1936 Tribunalului Militar din Brașov, o sinteză a faptelor revoluționarului Nicolae Ceaușescu. Într-un raport al Prefecturii Poliției Capitalei se consemna: „Nicolae Ceaușescu, fiul lui Andruța și Alexandra Ceaușescu, plugari din comuna Scornicești-Olt, figurează în cazierul Direcției Generale a Poliției ca unul ce militează în mișcarea comunistă încă de la vîrsta de 14 ani, fiind arestat și judecat în multe rînduri, după cum urmează: în anul 1933, cu adresa nr. 109 592, a fost înaintat Parchetului Tribunalului Ilfov, pentru acte de sabotaj și îndemn la grevă, făcute printre lucrători, judecat și achitat. În cursul lunii iunie 1934 a fost arestat de către Consiliul de Război al Corpului I Armată Craiova, avînd asupra sa un număr de 22 de liste de subscripție și proteste semnate de membrii organizațiilor comuniste din Capitală, el fiind trimis ca delegat al organizațiilor comuniste din București la Craiova, pentru a face declarații favorabile ceferiștilor implicați în rebeliunea de la Atelierele Griviția și fiind înaintat cu acte de anchetă Parchetului Tribunalului Dolj; afacerea a fost clasată și lăsat în libertate. În anul 1934 a fost arestat de Prefectura Poliției Municipiului București și înaintat Consiliului de Război al Corpului II Armată pentru răspîndirea de manifeste revoluționare comuniste..."

În timpul dezbaterilor din procesul de la Brașov din mai-iunie 1936, tovarășul Nicolae Ceaușescu face în mod strălucit dovada înaltelor sale calități revoluționare, curajul și demnitatea cu care i-a înfruntat pe acuzatori, solidaritatea și atitudinea sa dîrză, de îmbărbătare a celorlalți acuzați producînd o adîncă impresie atît asupra completului de judecată și a asistenței, cît și în rîndurile largi ale opiniei publice. Ecourile și aprecierile din presa timpului, din cotidienele de mare tiraj, *Dimineața*, *Adevărul*, *Universul*, *Zorile* sau din presa democratică, *Cuvîntul liber*, *Arena*, cărora li se adaugă opiniile din ziarele și apelurile organizațiilor democratice internaționale, păstrează peste decenii dovezile grăitoare ale militantismului său revoluționar, patriotic desfășurat cu o înaltă conștiință de membru al Partidului Comunist Român, care punea mai presus de orice interes personal datoria sfîntă față de interesele supreme ale poporului. În 15 august 1936, tovarășul Nicolae Ceaușescu,

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în timpul unei demonstrații organizată la București în zilele istorice ale revoluției române din august 1944

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în toamna anului 1946

împreună cu alți militanți comuniști și antifasciști condamnați la Brașov, este întemnițat la Doftana. „**Lupta revoluționară, viața în colectivele din închisori și lagăre** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a constituit o înaltă școală de pregătire politico-ideologică, de educare și formare în spiritul principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. Activiștii revoluționari, comuniștii puneau mai presus de orice interesele maselor populare, lupta împotriva asupritorilor, ei renunțau la tot, împărțind de multe ori între ei ultima bucată de pîine, dar ținînd sus steagul luptei revoluționare. În mod deosebit aș dori să menționez viața organizată în închisori în spiritul principiilor eticii comuniste, care au dat tării și forță tuturor celor închiși să reziste prigoanei, înfometării, mizeriei și să țină sus steagul luptei revoluționare, să nu se plece nici un moment în fața claselor exploatatoare**".

La Doftana, acolo unde se aflau numeroși comuniști participanți la mari bătălii de clasă, neîntricatul revoluționar Nicolae Ceaușescu desfășoară o bogată activitate de partid, cu un profund conținut și semnificație politică, fapt ce determină organizația de partid să-i încredințeze munca de secretar al unei celule de partid. „Tovarășul nostru secretar — avea să scrie unul dintre luptătorii ceferiști, închis și el la Doftana — era un om curajos, matur și dîrz, ducea la bun sfîrșit și cu promptitudine sarcinile ce i se încredințau. Îmi aduc și azi aminte cum, plimbîndu-mă în jos și în sus prin celula mea, mă gîndeam cu admirație la felul cum își manifesta sentimentul simțului datoriei și la energia cu care își îndeplinea sarcinile". Între zidurile temniței, tovarășul Nicolae Ceaușescu continuă cu îndîrjire să studieze. Participă la organizarea multor acțiuni cultural-educative. Se afla la Doftana în februarie-martie 1938, cînd s-au desfășurat activitățile de protest ale organizației de partid, în urma cărora a fost obținut regimul politic pentru deținuții revoluționari, regim ce a fost impus apoi și în celelalte temnițe ale României burghezo-moșierești. Colectivul luptătorilor revoluționari a pregătit în

Președintele Nicolae Ceaușescu în mijlocul oamenilor muncii...

...și în cabinetul său de lucru

anul 1938 comemorarea a 50 ani de la moartea poetului național Mihai Eminescu, acțiune ce a avut loc în iunie 1939.

În decembrie 1938, abia ieșit din Doftana, cu entuziasmul și abnegația specifice revoluționarului călit în aspre bătălii de clasă, tovarășul Nicolae Ceaușescu se avîntă cu însuflețitor elan în noi și noi acțiuni. În acele împrejurări dramatice în care se afla România, direct amenințată de agresiunea statelor fasciste și revizioniste, militantul comunist Nicolae Ceaușescu mobilizează tinerii muncitori din fabricile și uzinele țării la realizarea unității clasei muncitoare, a unui larg front de luptă împotriva pericolului fascismului și războiului. Eforturile sale organizatorice, prestigiul de care se bucura tovarășul Nicolae Ceaușescu în rîndurile militanților partidului, ale muncitorilor sînt încununate, așa cum consemnează documentele vremii, prin prezența zecilor de mii de participanți la marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică din București, de la 1 Mai 1939. Atunci, din piepturile miilor de participanți au răsunat lozincile: *„Trăiască democrația!"*, *„Vrem România liberă și independentă!"*, *„Vrem respectarea granițelor!"*, *„Jos războiul!"*, *„Jos hitlerismul!"*, *„Trăiască integritatea teritorială a României!"*

Documentele și mărturiile vremii înregistrează prodigioasa activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu în diferite locuri din Capitală și în numeroase acțiuni. Astfel ziarul *Lumea nouă* consemnează participarea neînfricatului revoluționar la diferite acțiuni cultural-educative. În același timp, organele represive raportează că exigența revoluționară a militantului comunist Nicolae Ceaușescu se exprimă și în faptul că el arată muncitorilor, tinerilor, că activitatea lor nu trebuie să se limiteze la acțiunile culturale desfășurate în cadrul breslelor, ci acestea să fie îmbinate cu puternice demonstrații politice împotriva pericolului fascismului, a războiului, pentru apărarea independenței și suveranității patriei. În inițierea și desfășurarea multora dintre aceste acțiuni, documentele vremii consemnează activitatea neobosită a tinerei militante revoluționare Elena Petrescu (Ceaușescu).

Cu aceeași energie și pasiune revoluționară acționează tovarășul Nicolae Ceaușescu în acea vreme în Comisia pentru reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist, imprimînd, prin personalitatea și elanul său tineresc, revoluționar, un puternic dinamism activității acestei comisii. Caracterizată prin combativitate și fermitate politică, prin devotamentul nețărmurit față de interesele vitale ale poporului, față de cauza suveranității, independenței și integrității țării, această activitate a contribuit

decisiv la imprimarea spiritului responsabil de înalt patriotism şi slujire cu abnegaţie a idealurilor revoluţionare în întregul proces de refacere a U.T.C. O recunoaştere a acestor înalte calităţi ale militantului comunist o constituie alegerea sa, în 1939, în conducerea Uniunii Tineretului Comunist.

În situaţia creată de dezlănţuirea celui de-al doilea război mondial, de izolarea României şi de importantele cesiuni teritoriale ce i-au fost impuse, iar ulterior de instaurarea dictaturii militare-fasciste, de intrarea trupelor hitleriste în ţară şi, apoi, de împingere a ei, contrar voinţei poporului, în războiul hitlerist împotriva Uniunii Sovietice, Partidul Comunist Român, militanţii săi se situează în fruntea luptei de rezistenţă naţională antihitleristă şi antiantonesciană. În contextul acestor evenimente, care au cerut de multe ori răspunsuri şi atitudini de maximă urgenţă şi amplă cuprindere, se află fapta şi gîndirea militantului comunist Nicolae Ceauşescu. Trebuie să suporte din nou rigorile închisorilor — Jilava, Caransebeş, ale lagărului de la Tg. Jiu ; aici, în acei ani, se jalonează şi se făuresc directivele, obiectivele pentru reuşita luptei de eliberare a poporului român.

În condiţiile victoriei Revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă începută prin actul de la 23 August 1944, ale luptei pentru pregătirea condiţiilor necesare şi trecerea la edificarea noii orînduiri sociale în România, în muncile de mare răspundere ce le îndeplineşte, personalitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu se impune prin vasta activitate teoretică şi practică, prin dăruirea şi pasiunea revoluţionară. În zilele de 30-31 august 1944 participă la marile mitinguri muncitoreşti din Capitală, luînd cuvîntul din partea Partidului Comunist Român.

Ca secretar general al U.T.C., ca membru al C.C. al P.C.R., ales în octombrie 1945, la Conferinţa Naţională a partidului, ca activist al partidului cu răspunderi importante în regiunile Dobrogea şi Oltenia în anii 1945-1947, ca deputat în Parlamentul ţării, ca ministru adjunct al agriculturii, aducîndu-şi, în acest sens, contribuţia la elaborarea, în martie 1949, a programului cooperativizării, ca ministru adjunct al forţelor armate şi şef al Direcţiei politice superioare a armatei, din 1950 pînă în 1954, tovarăşul Nicolae Ceauşescu face dovada inepuizabilei sale energii, a patriotismului său înflăcărat.

În anii tumultuoşi ai revoluţiei democrat-populare, ai luptei pentru edificarea bazelor societăţii socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu abnegaţie şi dăruire pentru cauza clasei muncitoare, a poporului, îşi îndeplineşte exemplar toate sarcinile încredinţate de partid, remarcîndu-se ca o personalitate de seamă a partidului, a vieţii politice româneşti. Din 1954, secretar al C.C. al P.C.R., iar din 1955 membru al Biroului Politic, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu pasiunea-i caracteristică, îşi aduce contribuţia la elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului de făurire a societăţii socialiste, de pace şi colaborare în lume.

Este unanim recunoscută şi apreciată de poporul nostru şi de întregul partid contribuţia de o inestimabilă valoare teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea şi realizarea cu succes a edificării bazelor economice ale socialismului în România, la fundamentarea şi promovarea celor mai viabile căi şi soluţii în vederea propăşirii patriei, a înaintării sale ferme pe calea socialismului. Viaţa şi activitatea revoluţionară ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu întruchipează în cel mai înalt grad fondul de aur al poporului nostru, cele mai înalte virtuţi revoluţionar-constructive ale clasei muncitoare. Toate acestea au făcut în 1965 să fie ales în fruntea partidului, la istoricul Congres IX.

Etapa inaugurată de Congresul IX al partidului — denumită cu mîndrie de popor **Epoca Nicolae Ceauşescu** — este dominată decisiv de puternica personalitate a secretarului general al partidului, preşedintele României socialiste, poartă pecetea gîndirii şi acţiunii sale clarvăzătoare, revoluţionare, fundamentată pe aplicarea principiilor materialismului dialectic şi istoric, ale socialismului ştiinţific la condiţiile concrete ale ţării noastre. Pornind de la cerinţele dezvoltării ţării, de la aspiraţiile şi idealurile poporului nostru, marile realizări obţinute pe baza hotărîrilor Congreselor IX, X, XI, XII şi XIII ale partidului au concretizat energiile creatoare ale întregii naţiuni, asigurînd înaintarea neabătută a poporului nostru pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Ideile şi orientările secretarului general al partidului, pătrunse de o mare şi înflăcărată dragoste de ţară şi de popor, şi-au găsit materializare în înfăptuirile pe care România le-a obţinut în perioada istorică ce a trecut de la Congresul IX al P.C.R. Aceste măreţe înfăptuiri — al căror cuprinzător tablou este înfăţişat şi în documentele Conferinţei Naţionale a Partidului Comunist Român — constituie prinosul recunoştinţei poporului faţă de partid, de conducătorul său, omagiul adus celui mai strălucit fiu al poporului pentru modul exemplar de dăruire în vederea înălţării patriei pe treptele civilizaţiei comuniste. Acum, la aniversarea zilei de naştere a secretarului general al partidului, preşedintelui Republicii, clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, întreaga noastră naţiune, strîns unită în jurul partidului, îşi omagiază conducătorul mult iubit, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, aducîndu-i fierbintea urare de **La mulţi ani** în numele viitorului strălucit al patriei!

Ion ARDELEANU

Președintele Nicolae Ceaușescu — ctitorul României contemporane

DEMNITATE ȘI PRESTIGIU

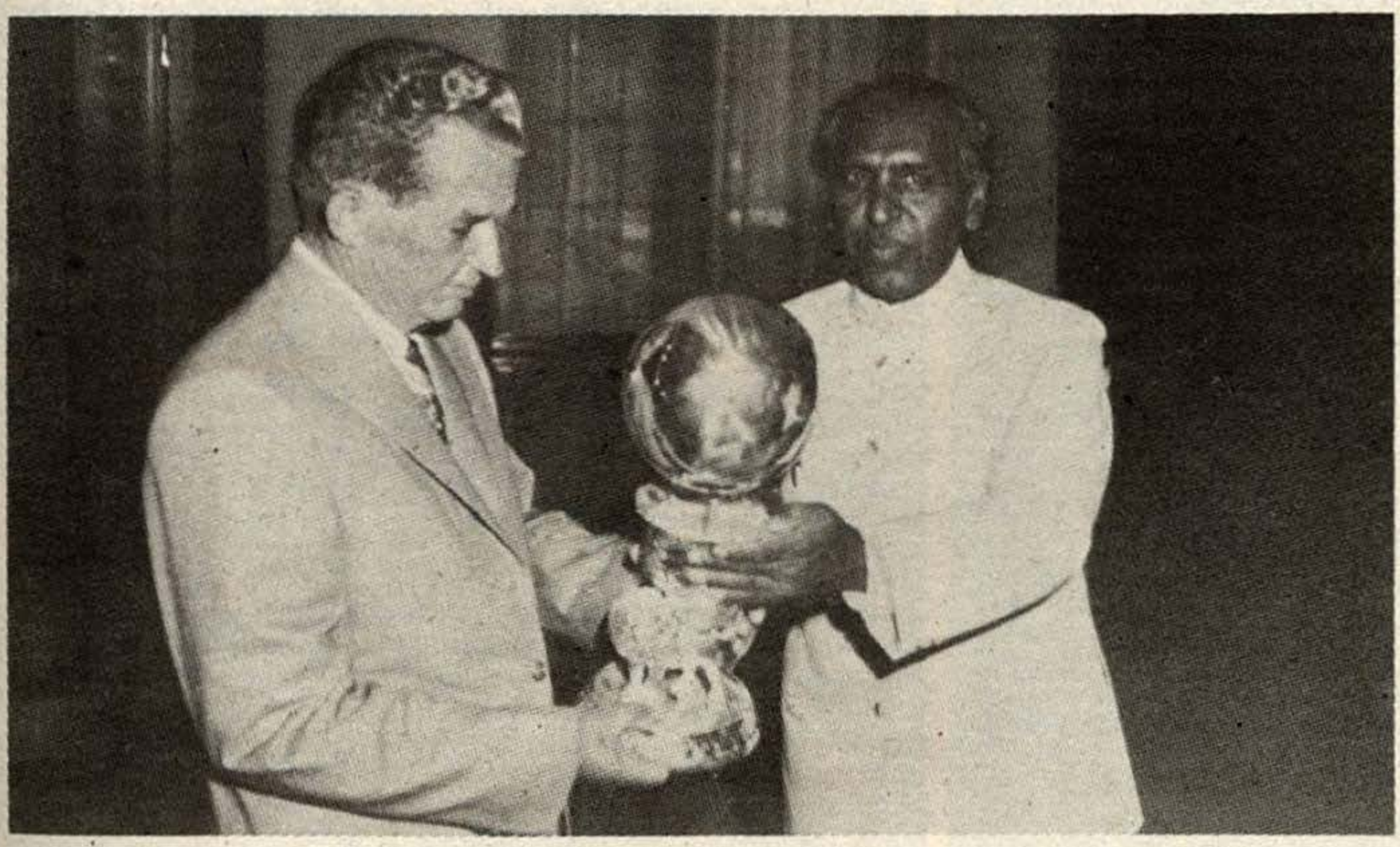

Cronica acestor ani a consemnat și numeroase mărturii de înaltă prețuire față de complexa și amplă activitate desfășurată de secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste pentru soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Între aceste mărturii se înscrie și înmînarea premiului „Om al anului 1981"

„La măreţele realizări din această perioadă din anii socialismului, se adaugă politica internaţională de colaborare cu toate naţiunile lumii, de pace, care a constituit o trăsătură definitorie a întregii noastre activităţi. Putem afirma, cu îndreptăţită mîndrie, că datorită şi acestei politici internaţionale, desfăşurate în toată această perioadă, am putut obţine marile realizări în dezvoltarea patriei noastre, şi, totodată, să aducem o contribuţie importantă la cauza unităţii ţărilor socialiste, a prieteniei cu toate popoarele lumii, la cauza păcii între toate naţiunile planetei".

Sînt cuvintele prin care președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu definea corelația istoricește constituită dintre opera de edificare a noii societăți și activitatea internațională a țării noastre. Ni se pare extrem de semnificativ faptul că niciodată ca în anii Epocii Nicolae Ceaușescu **politica externă a României nu a cunoscut un dinamism mai rodnic, o implicare mai activă în relațiile internaționale, ceea ce are ca rezultat principal un prestigiu neegalat în decursul întregii istorii românești. În fond, această amplă angajare a României socialiste pe arena internațională este o urmare nemijlocită a spiritului de clarviziune și al inițiativei secretarului general al partidului nostru, pozițiile și contribuțiile țării noastre la soluționarea problemelor majore ale lumii în care trăim, definind însăși prezența noastră în istoria universală.**

În concordanță cu orientările fundamentale ale forumurilor supreme ale partidului, Congresele IX, X, XI, XII, XIII, cu aspirațiile vitale ale poporului român și ale tuturor popoarelor, cu interesele păcii, destinderii și progresului, România socialistă promovează consecvent o politică de largă deschidere internațională, o politică activă, consecventă de dezvoltare a relațiilor de pace, prietenie și colaborare cu toate statele lumii. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea de relații normale între toate statele fără deosebire de orînduire socială, conlucrarea activă dintre ele, reprezintă nu doar un deziderat, ci o cerință obiectivă, dictată atît de învățămintele istoriei, cît și de însăși realitățile lumii de azi.

„O operă cu valoare universală"

În continua afirmare a României pe arena mondială, demersul internațional ampiu și profund constructiv al țării noastre, al președintelui Nicolae Ceaușescu a dobîndit și dobîndește, în lumina unei largi audiențe pe toate meridianele, cote mereu mai înalte ale prețuirii în întreaga lume. O expresie elocventă a acestei vaste aprecieri — avînd drept sursă profunzimea analizelor științifice și claritatea concepțiilor, consecvența și nesecata energie propriii inițiativelor țării noastre, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — o constituie și cuprinzătoarea serie de volume, peste 160, apărute în țări de pe toate continentele, volume dedicate gîndirii și acțiunilor șefului statului român, prodigioasei sale opere, „o operă cu valoare universală", cum s-a subliniat deseori.

Publicate în peste 20 limbi, ceea ce sugerează sfera de receptare a acestei gîndiri, a acestor acțiuni care, reflectînd trăsăturile spirituale ale poporului nostru, înscrise în file de glorioasă istorie, sînt totodată profund novatoare, originale, pe deplin ancorate în actualitate, volumele cuprind biografii ale președintelui Nicolae Ceaușescu sau texte selectate din opera sa, sînt antologii ale interviurilor, cuvîntărilor sau articolelor aparținînd șefului statului român, ca și studii de ampioare închinate lucrărilor și personalității sale proeminente, vastei sale opere teoretice, problemelor construirii socialismului în România, cît și celor de mare actualitate ale vieții planetei. Cîteva exemple. Astfel, în Anglia au apărut pînă acum 9 volume, în R.P. Chineză — 5, în Grecia — 17, în India — 33, în Italia — 25, în Pakistan — 7, în Turcia — 5. Dintre acestea, în Italia se remarcă seria celor 12 volume de Scrieri alese, începută în 1971 și continuată pe aceeași structură tematică, an de an, pînă în 1983, în India o serie de mai multe volume despre politica internă și externă a României, în Grecia seria de cinci volume, intitulată România și lumea contemporană.

Adînc interes, deosebit respect, reală admirație — iată ce vădesc aceste apariții editoriale. „Salut cu deosebită bucurie editarea în limba greacă a lucrării președintelui Republicii Socialiste România, domnul Nicolae Ceaușescu, Noua ordine economică internațională și rezolvarea globală a problemelor subdezvoltării", subliniază, bunăoară, primul ministru al Greciei, Andreas Papandreu, care semnează prefața volumului, prefață ce evidențiază că președintele României este cunoscut pe plan mondial atît pentru contribuția sa la promovarea destinderii și păcii, cît și pentru eforturile sale vizînd instaurarea unui nou tip de relații interstatale, ce apare ca o necesitate istorică, avînd ca scop final emanciparea deplină, politică și economică, a tuturor popoarelor.

Numeroși alți oameni politici, oameni de știință și de cultură din diferite țări au relevat, la rîndul lor, însemnătatea teoretică și practică a

În viziunea României, a președintelui ei, a te pronunța astăzi pentru pace înseamnă a te pronunța și a milita cu consecvență și hotărîre pentru relații de prietenie și colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Trăim într-o lume în care conlucrarea între țări este esențială pentru viitorul omenirii, constituie o necesitate obiectivă pentru fiecare popor, pentru fiecare țară, pentru umanitate în general.

Se poate afirma cu deplin temei că în perioada scursă de la istoricul Congres IX al P.C.R., nu există momente, probleme importante în viața internațională la care România să nu participe, într-o formă sau alta, aducîndu-și contribuția constructivă, prin poziții, inițiative, propuneri și acțiuni proprii la soluționarea lor. Istoria este martoră, că multe din ideile, inițiativele și propunerile românești de politică externă sînt împărtășite, însușite și sprijinite de numeroase alte țări, că viața, evoluția evenimentelor au confirmat justețea, realismul, oportunitatea și utilitatea lor generală pentru cauza păcii și înțelegerii internaționale. În mod conștient, România, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au refuzat izolarea, s-au angajat energic, au întreprins acțiuni bazate pe previziuni științifice, nu s-au limitat doar a reacționa pur și simplu la evenimente; dimpotrivă, au acționat pentru determinarea lor conștientă. România socialistă a pornit și pornește de la necesitatea și posibilitatea, mai mult, de la obligativitatea, politică și morală, ca toate națiunile lumii, indiferent de mărime, de potențialul economic, militar și uman, de orînduire socială, să participe, pe bază de egalitate, la viața internațională, la soluționarea marilor probleme cu care este confruntată omenirea. Partidul nostru și-a asumat în mod conștient o anumită răspundere, în fața propriului popor, dar și în fața celorlalte popoare, pornind de la convingerea, subliniată de secretarul general al partidului, că într-o lume indivizibilă, prin însăși indivizibilitatea păcii, **„orice țară, fie ea mai mare sau mai mică, trebuie să-și asume răspunderea pentru soluționarea problemelor internaționale și să participe activ, cu drepturi depline, la găsirea soluțiilor care să corespundă intereselor fiecărei națiuni"**. Conducîndu-se permanent după adevărul că progresul fiecărei națiuni, deci și dezvoltarea poporului nostru pe coordonatele civilizației socialiste și comuniste, este riguros condiționat de starea și climatul internațional, țara noastră a acționat ca factor activ al vieții politice mondiale.

Marile cauze ale dezarmării și în primul rînd ale dezarmării nucleare, ale asigurării securității și cooperării în Europa și în întreaga lume, ale dezvoltării și lichidării subdezvoltării, ale democratizării relațiilor internaționale, ale făuririi unei noi ordini economice, ale abolirii forței și amenințării cu forța, ale primatului rezolvării litigiilor și problemelor internaționale, exclusiv prin mijloace pașnice, au găsit în diplomația românească un apărător și promotor de nădejde. Conceptele și orientările președintelui Nicolae Ceaușescu în căutarea căilor și mijloacelor de soluționare a acestor probleme cardinale, ca și inițiativele și propunerile sale privind depășirea și reglementarea conflictelor și crizelor internaționale sau a stărilor conflictuale din diferite zone ale globului, au devenit capitole de cea mai mare însemnătate nu numai pentru politica externă românească, ele s-au înscris în istoria relațiilor internaționale contemporane ca o contribuție de cea mai mare valoare la lupta pentru pacea și progresul omenirii, pentru salvarea viitorului popoarelor de spectrul catastrofei războiului nuclear.

În gîndirea și activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu un loc central îl ocupă conceptul și acțiunile potrivit cărora nu există problemă litigioasă sau situație

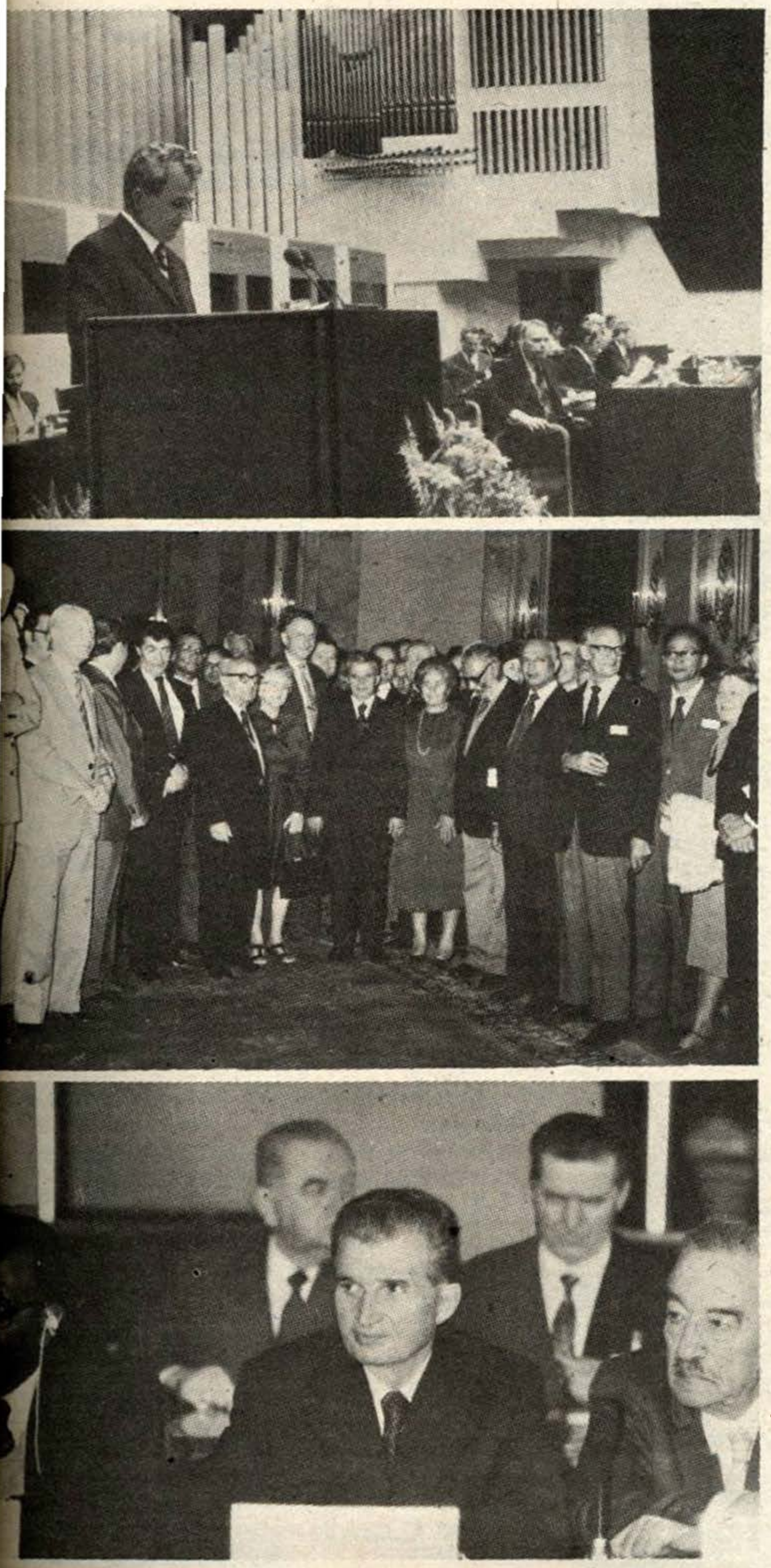

conflictuală, indiferent cît de complicată și dificilă ar fi, care să nu poată fi soluționată pe cale politică, prin negocieri. **„Viața arată — a evidențiat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu — că nu există probleme — oricît de dificile ar părea ele — care să nu poată fi soluționate pe cale pașnică, dacă se pornește de la dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber și independent, fără nici un amestec din afară, dacă se dă dovadă de rațiune, de înțelegere a faptului că conflictele, un nou război mondial constituie un grav pericol pentru întreaga omenire, pentru toate națiunile lumii“.** Subliniind **„necesitatea de a se face totul pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru soluționarea tuturor problemelor dintre state numai și numai pe calea tratativelor, în spiritul înțelegerii și păcii“**, tovarășul Nicolae Ceaușescu exprimă convingerea că **„oricît de dificile și oricît de îndelungate ar fi tratativele, ele sînt de preferat și sînt infinit mai bune decît soluțiile militare, care — așa cum arată realitățile — provoacă întotdeauna mari daune și suferințe popoarelor“.**

În deplin acord cu spiritul de înaltă răspundere față de destinele popoarelor cu care abordează toate problemele internaționale, cu spiritul umanist care îi caracterizează întreaga activitate, președintele României și-a exprimat, în mod constant opinia că oamenii politici sînt cei care trebuie să depună eforturi, diplomația în general este che-

Tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Conferinței de la Helsinki pentru securitate și cooperare în Europa

Președintele Nicolae Ceaușescu și academician doctor inginer Elena Ceaușescu în mijlocul participanților la colocviul internațional „Oamenii de știință și pacea“, București, 1981

- *Secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în timpul lucrărilor întîlnirii internaționale a conducătorilor și reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, ai altor forțe politice și progresiste, ai mișcărilor de eliberare națională (Moscova, 5 noiembrie 1987)*

activităţii şi operei scrise a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Astfel, cu prilejul vizitei sale în România, în februarie 1987, Boris Vişinski, cunoscut reprezentant al vieţii culturale din Iugoslavia, scriitor, directorul editurii Makedonska Revia, din Skopje, referindu-se la apariţia în ţara vecină, anul trecut, a unui nou volum ce ilustrează poziţia conducătorului României în problemele cardinale ale vieţii internaţionale, volum intitulat Nicolae Ceauşescu — Lupta pentru pace şi colaborare, releva: „Avînd în vedere că am studiat bine biografia preşedintelui Ceauşescu, aş afirma că modul său direct şi deschis de a fi se alătură tuturor acelor calităţi şi caracteristici care i-au definit personalitatea încă înainte de cel de-al doilea război mondial cînd, în calitate de conducător al tineretului comunist, ca revoluţionar şi militant pentru drepturile clasei muncitoare, a ştiut să conducă poporul în lupta pentru o viaţă mai bună. Sînt însuşiri pe care le afirmă şi astăzi în înalta calitate de conducător al partidului şi statului".

În aceeaşi ordine de idei, cu prilejul prezentării la Beijing a unui volum apărut aici în ciclul Ceauşescu — Opere alese Wang Zlye, director general-adjunct al Direcţiei generale a tipăriturilor din R.P. Chineză, arăta: „Opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu reprezintă consemnarea istorică a acestor lupte victorioase ale eroicului popor român şi sintetizarea experienţei revoluţionare bogate a P.C.R. şi se fuzrie, totodată, ca o avuţie teoretică de seamă a comuniştilor de pretutindeni".

Implicarea clarvăzătoare şi dinamică în existenţa, în mişcarea politică a contemporaneităţii, în problematica sa majoră constituie obiectul multor sublinieri, care exprimă o adîncă preţuire faţă de rolul deosebit al concepţiei şi acţiunilor preşedintelui Nicolae Ceauşescu pentru propăşirea necontenită a patriei şi pentru progres în întreaga lume. Cu ocazia lansării în Marea Britanie a volumului Nicolae Ceauşescu: constructorul României moderne — om de stat de talie internaţională, volum tipărit de cunoscuta editură Pergamon Press, la ceremonia care a avut loc în prezenţa unor numeroşi reprezentanţi de vază ai vieţii publice a ţării, Sir Harold Wilson, fost prim-ministru, declara: „Unii dintre noi — printre care mă număr şi eu — au avut ocazia să-l întîlnească pe preşedintele Nicolae Ceauşescu şi să aprecieze ampla sa viziune şi strălucirea gîndirii sale politice. Îmi reamintesc cu plăcere de întîlnirea şi convorbirile pe care le-am avut la Bucureşti, în cadrul cărora mi-am dat seama de autoritatea sa de om politic de talie internaţională".

Ecoul amplu pe care-l trezeşte peste hotare opera tovarăşului Nicolae Ceauşescu — contribuţie de mare profunzime şi originalitate la dezvoltarea creatoare a gîndirii social-politice, la îmbogăţirea teoriei şi practicii revoluţionare, la soluţionarea marilor probleme ale lumii contemporane — se alătură astfel admiraţiei cu care este privită şi apreciată pretutindeni activitatea neobosită a preşedintelui României pentru asigurarea dreptului la pace, la viaţă, la progres şi civilizaţie al poporului român, al tuturor naţiunilor şi ţărilor lumii.

Crina SÎRBU

mata să acţioneze pentru reglementarea problemelor dintre state: „**Oricît de grele ar fi aceste tratative, oricît ar munci miniştrii de externe, sau primii miniştri, sau şefii de state, în nici un caz nu vor fi distruse bunuri materiale, nu vor cădea victime omeneşti. Este deci mai bine să doarmă mai puţin şefii de state, primii miniştri şi miniştrii de externe, dar să se asigure liniştea şi odihna, munca paşnică a popoarelor. Aceasta este astăzi îndatorirea, aceasta este problema esenţială ce stă în faţa tuturor celor care au răspundere într-un stat sau altul**"; tratativele „**sînt incomparabil mai bune decît cel mai mic conflict militar... Calea negocierilor este singura cale raţională, singura cale care serveşte intereselor fiecărui popor, intereselor generale ale dezvoltării şi păcii**".

Avertizînd asupra agravării situaţiei internaţionale, a intensificării fără precedent a cursei înarmărilor, preşedintele Nicolae Ceauşescu subliniază că, „**în aceste condiţii, imperativul cel mai arzător este unirea eforturilor şi conlucrarea tot mai strînsă a popoarelor, a forţelor înaintate pentru oprirea agravării situaţiei internaţionale, pentru reluarea şi continuarea politicii de destindere, înţelegere şi pace, pentru soluţionarea tuturor problemelor dintre state numai şi numai pe calea tratativelor**".

Este una din tezele fundamentale elaborate de partidul nostru, de secretarul său general în problema păcii şi războiului care priveşte necesitatea obiectivă de a se renunţa la forţă şi la ameninţarea cu folosirea forţei în viaţa internaţională, de a se abandona politica de dictat şi hegemonie, de împărţire şi reîmpărţire a sferelor de influenţă, de a se reglementa exclusiv prin metode paşnice diferendele dintre state — ca o cerinţă fundamentală a salvgardării păcii şi securităţii în lume. În repetate rînduri, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că nimic nu justifică şi nu poate justifica folosirea forţei sau a ameninţării cu forţa în relaţiile dintre state, intervenţia şi acţiunile militare de orice fel în soluţionarea problemelor litigioase, indiferent de natura lor; în condiţiile interdependenţelor crescînde dintre naţiuni orice stare de tensiune, orice diferend nesoluţionat la timp, şi cu atît mai mult un conflict, chiar dacă are un caracter „limitat" sau „local", poate afecta serios ansamblul relaţiilor internaţionale.

Aportul preşedintelui Nicolae Ceauşescu la viaţa internaţională contemporană exprimă în mod magistral vocaţia istorică de pace a poporului român. O expresie istorică strălucită a prodigioasei activităţi internaţionale a preşedintelui Nicolae Ceauşescu este dialogul la nivel înalt pe care îl desfăşoară de peste două decenii pe toate meridianele globului. În aceşti ani tovarăşul Nicolae Ceauşescu a efectuat, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, peste 200 vizite oficiale în ţări din Europa, Africa, Asia, America Latină, America de Nord, a avut convorbiri cu numeroşi şefi de state şi de guverne, cu alte personalităţi ale vieţii politice internaţionale. În acelaşi timp, România a primit vizita a peste 300 şefi de state, de guverne, preşedinţi de parlamente şi şefi de partide. Cu prilejul acestor vizite au fost semnate: 21 tratate de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală sau de prietenie şi colaborare, peste 100 declaraţii solemne şi declaraţii comune, peste 260 comunicate comune şi peste 550 alte documente. În aceeaşi perioadă, preşedintele Nicolae Ceauşescu a acordat şi a ţinut 300 interviuri şi conferinţe de presă, care au fost publicate sau transmise de posturi de radio şi reţele de televiziune din peste 60 ţări din Europa, Asia, Africa şi cele două Americi. Preşedintele Nicolae Ceauşescu a adresat mesaje către aproape 200 congrese, conferinţe şi alte

(Continuare în p. 21)

ŞTIINŢA ROMÂNEASCĂ — AMPLĂ RECUNOAŞTERE INTERNAŢIONALĂ

Ianuarie, începutul anului calendaristic, ianuarie, luna în care s-au născut cele două eminente personalităţi ale vieţii social-politice şi ştiinţifice contemporane, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, conducătorul partidului şi statului nostru, tovarăşa Elena Ceauşescu, remarcabil om politic şi savant de renume mondial, care prin bogata şi pasionata activitate de militanţi revoluţionari se dedică marii cauze a înălţării patriei. Epoca glorioasă pe care o trăim, plină de împliniri, de progres şi civilizaţie a noii Românii socialiste, a căpătat cu deplină îndreptăţire numele dat de popor, Epoca Nicolae Ceauşescu.

Realizările istorice dobîndite de poporul român în această perioadă a construcţiei socialiste sînt rod al politicii partidului nostru, al conducerii sale, al aplicării entuziaste în viaţă de către întreaga naţiune a Programului partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Prin dezvoltarea ştiinţei şi tehnologiei, prin aplicarea în economie şi viaţa socială a celor mai noi cuceriri ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane s-au creat premise prielnice desfăşurării unor procese fundamentale, care au schimbat din temelii structura socială şi economică a României.

Ziua de 7 ianuarie este ziua de naştere a eminentei personalităţi ştiinţifice şi politice contemporane — academician doctor inginer Elena Ceauşescu, zi care a intrat în calendarul aniversărilor de seamă.

politica estera

Elena Ceausescu

Elena Ceausescu personaggio politico di stato e scienziato

Un'attività svolta come sintesi creatrice tra le responsabilità politiche e quelle scientifiche

Militante politico, personaggio di stato, scienziato. Tre aspetti di una sola persona, di una prestigiosa personalità: Elena [illegible] scu, una [illegible]

spetta a Nicolae Ceausescu e a Elena Ceausescu.

[illegible]vatasi nelle prime file tra che ricostruivano la Roma- first lady» ha capito una profonda: quella che il [illegible]mio di quest'opera co- chiedeva devozione, ab- sacrificio totale e che [illegible]hiedeva nello stesso

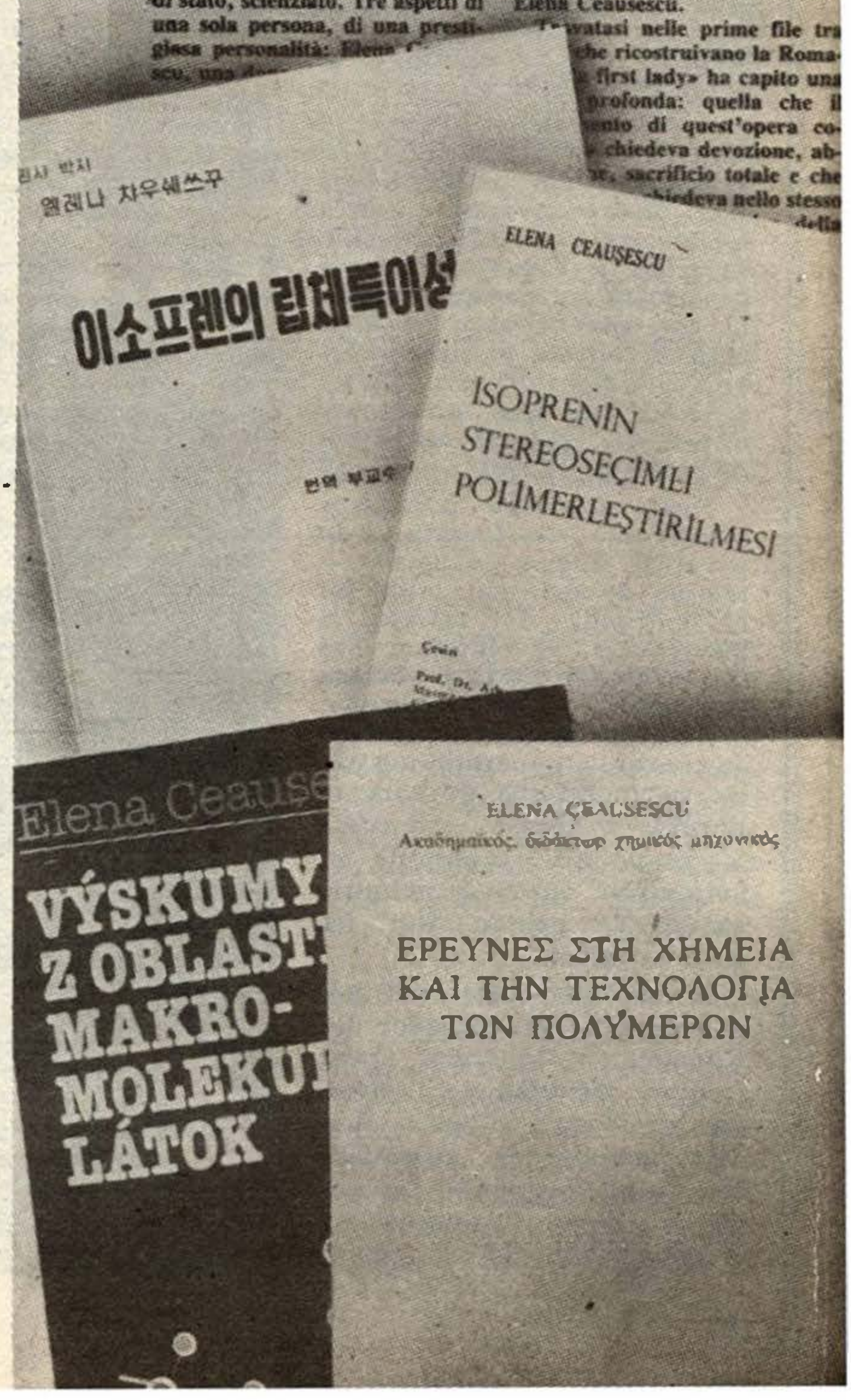

Militant de frunte al vieții politice, sociale și științifice românești, tovarășa Elena Ceaușescu a contribuit direct la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la realizarea obiectivelor înscrise în programul partidului de ridicare a patriei pe noi culmi de civilizație și progres, de edificare a socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

Partidul, poporul dau o aleasă și unanimă cinstire contribuției de mare și înaltă răspundere comunistă, activității pe care tovarășa Elena Ceaușescu o desfășoară ca membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al guvernului și președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului.

Eminent om politic și de stat, ilustru savant de amplă recunoaștere internațională, tovarășa Elena Ceaușescu desfășoară, cu pasiune și înaltă competență, și o prodigioasă activitate în slujba dezvoltării impetuoase a științei și învățămîntului românesc, a înfloririi culturii socialiste din patria noastră.

Vasta activitate politică și științifică desfășurată de tovarășa Elena Ceaușescu — alături de cel mai iubit fiu al națiunii, de marele și încercatul revoluționar și conducător tovarășul Nicolae Ceaușescu — este expresia, la un înalt nivel, a capacității de creație a poporului nostru, iar recunoașterea de care se bucură în lumea științifică internațională constituie un îndreptățit motiv de mîndrie patriotică pentru toți fiii patriei române.

Întruchipînd cele mai nobile însușiri ale femeilor din România — energie, spirit creator, devotament, generozitate, curaj, căldură umană, modestie — personalitatea academicianului doctor inginer Elena Ceaușescu s-a manifestat cu aceeași plenitudine atît în viața de soție și mamă, cît și în cea dedicată activității de înaltă răspundere, ca om politic și remarcabil om de știință. Membru al Academiei Republicii Socialiste România, Elena Ceaușescu este recunoscută și prețuită azi nu numai în România, ci și în lumea întreagă ca un remarcabil savant în domeniul atît de important al chimiei, cu o contribuție multilaterală în cîmpul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Constantă și de lungă durată, activitatea sa științifică are ca obiect chimia macromoleculară, unul dintre cele mai dinamice sectoare ale chimiei contemporane.

Cercetarea fundamentală și aplicativă pe tărîmul științei și ingineriei chimice se află la originea importantelor succese pe care le-a obținut în domeniul compușilor macromoleculari, cu precădere în ceea ce privește sinteza și caracterizarea elastomerilor. Numeroase brevete obținute în țară și străinătate, lucrări traduse în numeroase limbi, articole apărute în publicații de specialitate i-au conferit un binemeritat prestigiu în lumea științifică internațională. Sub conducerea sa, știința românească a cunoscut o revitalizare fără precedent, transpunîndu-se astfel în practică una dintre cerințele de bază ale politicii partidului și statului român — integrarea învățămîntului cu cercetarea științifică și cu producția, sporirea aportului cercetării științifice naționale la dezvoltarea tehnologiei moderne. Organizator de înaltă competență, academician doctor inginer Elena Ceaușescu coordonează, în calitate de președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, întreaga activitate de cercetare științifică și de formare a cadrelor din România, sprijinind-o în permanență, imprimîndu-i calități în pas cu cele mai noi orientări ale tehnicii mondi-

● *„Vreau să mă alătur colegilor mei care au elogiat realizările chimiei din România. Acum cîțiva ani s-a publicat la noi o generalizare foarte bună a lucrărilor tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Domnia sa a publicat mai multe volume pe tema chimiei macromoleculelor, traduse și în limba rusă, pe care le-am folosit ca lucrări de referință. Concluzia mea este că cercetarea în România se află pe o direcție bună".*

Acad. N.M. Emanuel, U.R.S.S.

● *„Academician doctor inginer Elena Ceaușescu are o îndelungată experiență în activitatea de cercetare științifică și de coordonare nemijlocită a cercetării și introducerii progresului tehnic în economia României. Opera sa științifică constituie o întruchipare a capacității creatoare a poporului român, o dovadă a posibilităților vaste și a puternicei baze de care dispune creația tehnico-științifică românească. Savanții chinezi se bucură de succesele excepționale dobîndite de știința din România, de rolul ei decisiv în activitatea de sprijinire directă a dezvoltării rapide și independente a economiei naționale. Apreciem în mod deosebit activitatea tovarășei Elena Ceaușescu ca militant de frunte în mișcarea mondială a oamenilor de știință pentru pace".*

Acad. Lu Jiaxi, R.P. Chineză

● *„Este o deosebită plăcere să ne exprimăm aprecierea pentru știința românească în general și școala de chimie macromoleculară în special, care au înregistrat succese remarcabile, sub conducerea directă a doamnei Elena Ceaușescu. Aș putea spune că cercetarea în domeniul polimerilor a apropiat oamenii de știință din Statele Unite și România".*

Prof. Otto Vogl, S.U.A.

ale. Înființînd și dezvoltînd sectorul, de mare importanță pentru economia națională, al sintezei elastomerilor, pasionata muncă a domniei sale s-a materializat în realizarea

Laborioasa activitate a academicianului doctor inginer Elena Ceaușescu a dat naștere unei impresionante opere științifice care îmbogățește și perfecționează cunoaș-

În semn de înaltă apreciere și omagiu pentru meritele sale științifice, numeroase instituții academice din lume i-au conferit titlul de membru activ, membru de onoare, pro-

Academician doctor inginer Elena Ceaușescu în cabinetul de lucru

unor mari instalații industriale, precum cele de cauciuc poliizoprenic la Combinatul petrochimic Brazi, etilenă-propilenă-dienă la Combinatul petrochimic Pitești, cauciuc polibutadienic la Combinatul petrochimic Brazi, elastomeri termoplastici la Combinatul petrochimic Brazi, plastifianți, poliesteri și produse epoxidice la Combinatul petrochimic Solventul-Timișoara, tiocoli lichizi la Combinatul chimic Rîmnicu Vîlcea. De remarcat în acest context că România se află printre primele țări din lume producătoare de cauciuc sintetic, atît în ce privește volumul, cît și varietatea gamei de produse.

terea din domeniul chimiei, sporind prestigiul internațional al științei românești. Între principalele sale lucrări se numără monografiile: *Cercetări în domeniul sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari, Polimerizarea stereospecifică a izoprenului, Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari, Cercetări în chimia și tehnologia polimerilor, Progrese în chimia și tehnologia polimerilor*, lucrări traduse și publicate în edituri prestigioase din Marea Britanie, U.R.S.S., R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, Italia, R.P. Chineză, R.S. Cehoslovacă, Spania, Mexic, Franța, Olanda, Austria, Elveția, Turcia și alte țări.

fesor și doctor Honoris Causa. Între acestea se numără Societatea Internațională de Chimie Industrială din Franța, Academia de Științe din New York, Colegiul Chimiștilor și Inginerilor Chimiști din Costa Rica, Institutul Ecuadorian de Științe Naturale, Școala de Știință a Informaticii și Universitatea Centrală din Ecuador, Universitatea Națională de Inginerie din Lima, Institutul American al Chimiștilor, Universitatea din Buenos Aires și Universitatea de Sud — Bahia Blanca, Universitatea Feminină din Manila, Societatea de Chimie din Mexic, Universitatea din Yucatan

și Universitatea Națională Autonomă din Mexic, Universitatea din Teheran, Societatea de Știință a Polimerilor din Japonia, Academia din Atena, Academia de Arte și Științe din Ghana, Institutul Egiptului, Academia de Științe a Statului Illinois, Institutul Regal de Chimie din Marea Britanie, Institutul Politehnic al Londrei Centrale, Academia Europeană de Științe, Arte și Litere Paris, Universitatea Tehnică pentru Orientul Mijlociu-Ankara, Universitatea din Malta, Universitatea Quad-I-Azam din Islamabad.

Fondator și președinte ales al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea", academician doctor inginer Elena Ceaușescu desfășoară o amplă activitate pentru întărirea unității de acțiune a oamenilor de știință din lumea întreagă, în numele nobilului deziderat ca știința să se afle exclusiv în slujba năzuințelor spre progres și dezvoltare ale popoarelor, idealurilor de libertate, independență națională, bună înțelegere, cooperare și pace ale omenirii: **„Vom porni întotdeauna** — spune eminenta noastră savantă — **de la faptul că activitatea de colaborare și cooperare internațională trebuie să servească exclusiv cauzei păcii și progresului fiecărui popor, și nu distrugerii vieții și civilizației. În condițiile actuale, cînd o mare parte din cuceririle științei și tehnicii moderne sînt utilizate în scopuri de război, pentru producerea de arme de distrugere în masă, va trebui să facem totul pentru a întări continuu conlucrarea noastră cu oamenii de știință și învățămînt din întreaga lume, în lupta pentru pace, pentru dezarmare, pentru înlăturarea primejdiei unui război mondial, pentru ca știința și cultura să fie puse exclusiv în slujba păcii și a înțelegerii între națiuni, a asigurării bunăstării și fericirii fiecărui popor".**

● *„Prezenta lucrare [Noi cercetări în domeniul compușilor macromoleculari] demonstrează elocvent că, sub conducerea și cu participarea academicianului doctor inginer Elena Ceaușescu, grupul de cercetare angajat în acest domeniu și-a deschis cîmpul de investigații spre noi teme ale chimiei macromoleculare, rămînînd, totodată, puternic preocupat de stabilirea unor trainice legături între cercetarea fundamentală și aplicațiile practice ale acesteia, utile societății.... Interesul și calitatea excepțională ale întregii cărți, precum și personalitatea autoarei constituie pentru mine tot atîtea rațiuni de a mă simți onorat pentru faptul că am fost invitat să prefațez acest volum".*

Prof. Raymond Daudel, președinte de onoare al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere

● *„Am deosebită plăcere de a prezenta o carte remarcabilă, împreună cu distinsa personalitate a autorului ei. Polimerizarea stereospecifică a izoprenului abordează, într-un stil unic, ce îmbină armonios cunoașterea științifică și ingineria tehnologică, probleme de cea mai mare importanță și anume fundamentele teoretice și mijloacele practice prin care se poate dirija cel mai bine relația complexă dintre structura și proprietățile macromoleculare".*

Prof.dr. Sumer Șahin, Turcia

● *„Domnia sa este primul om de știință de peste hotare care primește diploma de onoare. Înfăptuirile doamnei Elena Ceaușescu pentru ridicarea pe noi trepte, pe plan internațional, a profesiunii de chimist constituie o importantă contribuție la dezvoltarea mondială a chimiei".*

E. Gilmont, *președintele Institutului American al Chimiștilor, S.U.A.*

Prin întreaga sa activitate, consacrată progresului și înfloririi patriei, sub flamura glorioasă a partidului, prin opera sa științifică, larg apreciată ca deschizătoare de noi drumuri, cu o contribuție strălucită la înscrierea activității științifice românești pe noi trepte de eficiență și creativitate, în orbita națională și universală, tovarășa Elena Ceaușescu slujește în mod strălucit nobilul crez al științei românești, formulat și promovat de partidul nostru, de secretarul său general, președintele țării: legarea științei de binele omului, de progresul omenirii, opunerea ei războiului, chemarea adresată oamenilor de știință de a se împotrivi pregătirilor care să arunce omenirea într-o conflagrație nucleară.

Ca o consecință firească a grijii arătate de partid și de stat științei, rolul acesteia a crescut necontenit, paralel cu înscrierea ei tot mai redutabilă în circuitul mondial al valorilor. Atribuind științei rolul ce i se cuvine în plină revoluție științifico-tehnică, partidul, secretarul său general au stimulat toate energiile din acest domeniu, generînd o emulație deosebită în rîndul oamenilor de știință din țara noastră. Manifestată încă din documentele Congresului IX al P.C.R., această atenție acordată cercetării științifice, integrării ei cu producția, și-a găsit o nouă și convingătoare expresie în documentele Congresului XIII al P.C.R. și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1987, magistral program de muncă și creație pentru progresul și viitorul țării, prin care secretarul general al partidului a fundamentat intrarea României într-o fază nouă, superioară, a dezvoltării sale economico-sociale, caracterizată prin nivelul înalt al științei și tehnologiei, creșterii aportului acestora la modernizarea eco-

În anii glorioși deschiși de Congresul IX, știința, învățămîntul și cultura românească au cunoscut o înflorire fără precedent, rod al politicii partidului și statului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor sectoarelor vieții sociale din patria noastră.

În imagine, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu într-o vizită de lucru la un institut de cercetări

nomiei și la sporirea eficienței întregii activități economice.

Activitatea rodnică, remarcabilă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pe tărîm politic și social, în știință și tehnologie, învățămînt și cultură, este un strălucit exemplu pentru toți oamenii muncii din țara noastră. Oamenii de știință din cercetare și învățămînt dau o înaltă apreciere activității desfășurate în cercetarea științifică și tehnologică, lucrărilor publicate, contribuției de seamă în Revoluția științifico-tehnică contemporană din chimie.

Om politic cu remarcabile calități de militant și înflăcărat revoluționar, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu este activ prezentă în întreaga desfășurare a epocii revoluționare de construire a socialismului și comunismului în țara noastră, în marea bătălie a omenirii pentru pace și colaborare între toate popoarele lumii.

Mihail FLORESCU

● *„Sînt bucuros să pot prezenta specialiștilor mexicani și latino-americani ediția spaniolă a acestei importante monografii [Polimerizarea stereospecifică a izoprenului], ce ne oferă o imagine cuprinzătoare a progreselor și descoperirilor în domeniul fascinantului fenomen al polimerizării, care a făcut posibilă fabricarea cauciucului sintetic la nivelul industrial. Prezentul volum, editat inițial în România, se referă la un domeniu al chimiei pe care autoarea îl cunoaște cu mare autoritate științifică".*

Prof. Rios Tirso, Mexic

● *„[Polimerizarea stereospecifică a izoprenului este o] lucrare de mare cuprindere în domeniul ei de profil, menită să amplifice interesul lumii științifice pentru această personalitate excepțională, care desfășoară o bogată activitate științifică, precum și o intensă muncă politică și socială".*

Prof. Cesare Cardani, președintele Societății italiene de Chimie, Italia

DEMNITATE ȘI PRESTIGIU

(Urmare din p. 16)

importante reuniuni internaționale; de asemenea, șeful statului român a adresat în această perioadă în care politica externă a țării noastre a cunoscut cea mai dinamică afirmare din întreaga istorie românească, un mare număr de mesaje personale unor șefi de state și guverne din Europa, Africa, Asia, America Latină și America de Nord, în probleme esențiale ale relațiilor bilaterale și internaționale.

Este deosebit de relevant că în anii **Epocii Nicolae Ceaușescu** România întreține relații diplomatice și economice cu 155 state de pe toate continentele, mai mult decît dublu față de 1965. Partidul Comunist Român întreține relații de colaborare cu mai mult de 200 partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare și nealiniate, alte forțe democratice și progresiste.

În documentul de maximă importanță teoretică și practică prezentat în fața forumului democratic al comuniștilor români, Conferința Națională din decembrie 1987, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat o concluzie esențială: „**Acum putem să declarăm cu deplină satisfacție că evenimentele, viața — adevăratul și supremul judecător — au demonstrat pe deplin justețea politicii externe a României**".

Iată cîteva din rațiunile istorice majore pentru care România socialistă, țară liberă, demnă, independentă, a dobîndit un rol și un loc stimat, admirat și respectat în lumea contemporană. Iată cîteva din rațiunile istorice majore pentru care, prin tot ceea ce a făcut și face pentru gloria țării sale, pentru pacea lumii, președintele Nicolae Ceaușescu este întruchiparea Eroului Păcii.

Cristian POPIȘTEANU

Istoria în opera președintelui Nicolae Ceaușescu

SURSĂ VEȘNIC VIE

De sus, de pe colina pe care se află cetatea, poți cuprinde cu privirea pînă departe în zare. Cîte momente și ecouri ale istoriei românești nu evocă locurile acestea! Pe aici, pe la Alba Iulia, cu milenii în urmă stăpîneau dacii lui Burebista și Decebal, înălțînd falnica cetate Apulon. Aici a fost apoi unul din importantele centre urbane ale Daciei romane. Și tot aici, în vremea în care orașul a fost capitala Principatului Transilvaniei, s-au luat hotăriri de seamă pentru mersul istoriei. Aici, în aceste locuri, acum aproape 400 ani, și-a purtat pașii marele voievod care a înfăptuit prima unire politică a țărilor române.

Intrarea gloriosului domn în bătrîna cetate a fost, spun cronicile, plină de fast și strălucire. Voievodul, care avea pe atunci 41 ani, dar nu arăta mai mult de 36, călărea pe un mîndru cal și înaintea lui erau purtați de frîu alți opt cai de toată frumusețea, cu șei și frîuri aurite și argintate. Domnul era îmbrăcat cu o mantie albă de mătase, cu fire de aur țesute prin ea și purta o tunică din aceeași materie. „Șoimi de aur, semnele familiei lui, înc ideau ca niște copci late gura mantiei, prinzîndu-se în ciocuri". La brîu îi atîrna o sabie scurtă, în teacă de aur, ce sclipea de pietre prețioase. Capul i-l împodobea o căciulă, care nu putea fi alta decît aceea a voievozilor români, cu tuf de pene negre de cocor. Opt trîmbițași intonau un cîntec, însoțit de sunetul tobelor de metal. Urmau grupuri care cîntau din flaut, din fluier și chitară. La stînga și la dreapta drumului mergeau cîte opt paji, după care erau purtate steagurile Bathoreștilor, luate în bătălia care avusese loc

Emoționantă întîlnire cu istoria: secretarul general al partidului în mijlocul veteranilor Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918

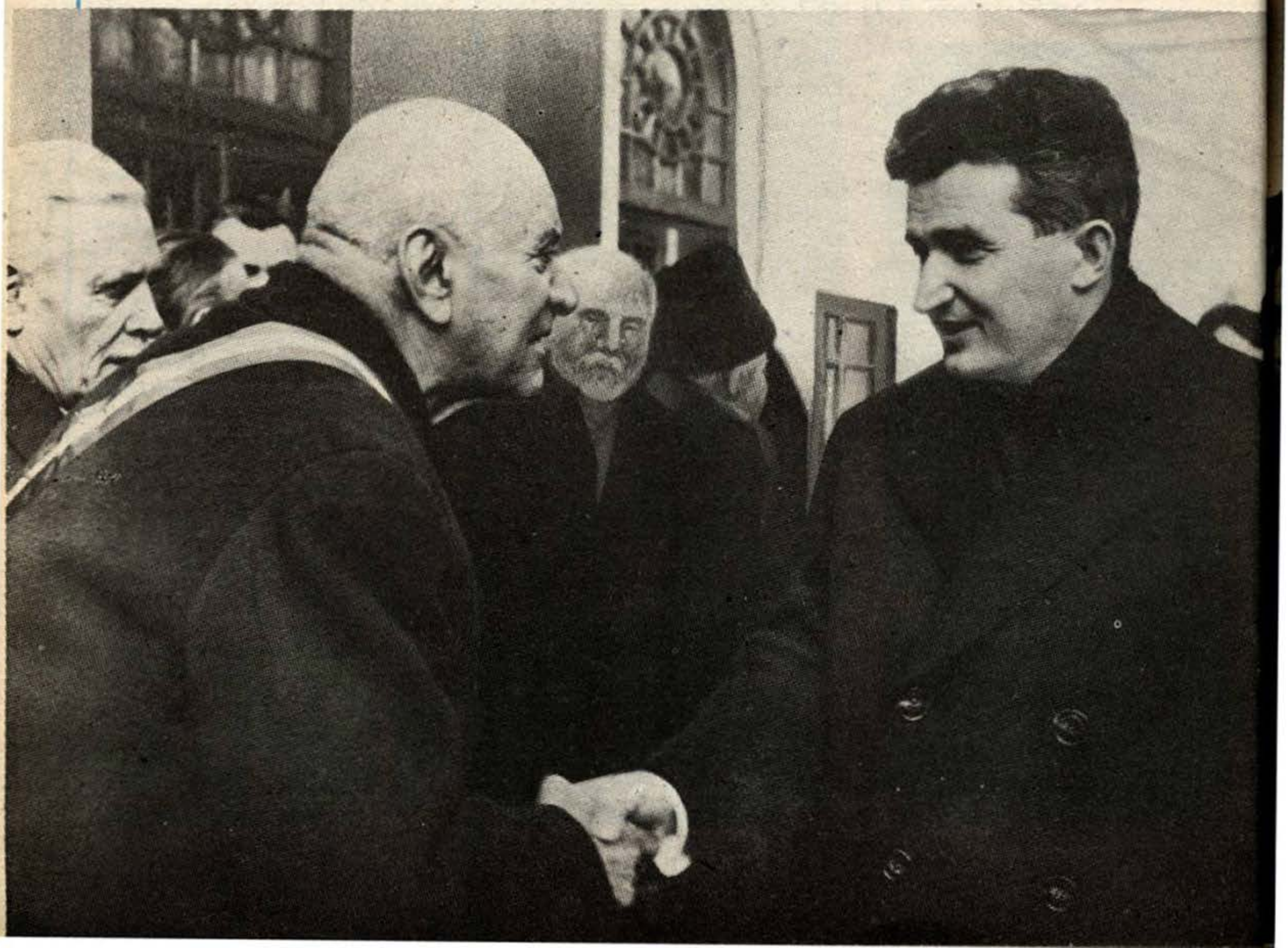

mai înainte. Veneau apoi boierii mari și alții din boierime, tot călări și rîndurile nesfîrșite ale oștilor. Astfel, încheie cronica, a intrat Mihai Viteazul pe „Poarta Georgiana".

Cîteva luni mai tîrziu, „într-un mare avînt de vitejie", Mihai intra în Moldova, înveșmîntîndu-se, cum spunea Iorga, „ca într-o mantie de rege cu titlul de domn al Ardealului, al Țării Românești și al Moldovei". Se împlinea minunea care — cum adăuga același istoric — după sute de ani „nu ne poate ieși din minte, cum nu ne va ieși cît vom dăinui pe lume... Mihai, voinicul nostru, viteazul nostru, stăpînind din Sătmar pînă în secuime, pînă în Nistru apoi, și din codrii Maramureșului pînă la Dunărea cîntecelor străbune".

Simbol al neînfricării și spiritului de jertfă

Miercuri, 28 mai 1975. Se împlinesc 375 ani de la marea înfăptuire a lui Mihai Viteazul. Urmașii urmașilor celor care i-au fost martori și participanți cinstesc cu emoție și bucurie acest mare moment al istoriei românești. La Alba Iulia, pe vastul platou din fața cunoscutei porți a orașului, are loc o grandioasă adunare populară, consacrată istoricului eveniment al primei uniri și marcării a două milenii de atestare documentară a orașului Alba Iulia. Sînt momente de înălțător patriotism, cărora prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei Elena Ceaușescu, le dau o deosebită semnificație.

În fața zecilor de mii de participanți la această însuflețitoare sărbătoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu rostește una din acele cuvîntări devenite pilduitoare pentru știința istoriei, demonstrînd cunoaștere profundă și prețuire caldă a faptei marilor noștri înaintași. Secretarul general al Partidului Comunist Român relevă semnificația pe care o are implinirea a 2 000 ani de atestare documentară a orașului Alba Iulia, subliniind că **„municipiul Alba Iulia este unul din simbolurile existenței milenare a poporului român, care evocă zbuciumata istorie a poporului nostru, ce se caracterizează prin dorința continuă de a fi în pas cu dezvoltarea civilizației, de a contribui atît la făurirea pe pămîntul patriei a unei vieți tot mai demne, cît și la dezvoltarea civilizației și progresului întregii omeniri".**

Conducătorul partidului și statului evocă apoi luptele desfășurate de-a lungul secolelor de cei mai buni **„dintre cei mai buni din rîndul națiunii noastre, care și-au dat viața pentru cauza libertății naționale și sociale, pentru făurirea unei Românii puternice, libere și independente".** În cuvinte mișcătoare sînt reînviate pagini glorioase ce descriu puternica civilizație care a înflorit pe pămîntul Daciei și **„care s-a perpetuat și dezvoltat de-a lungul secolelor în strînsă legătură cu progresul general al întregii civilizații de pe continentul european"**, marile bătălii purtate de poporul nostru, pentru libertate, pentru unitate și afirmare de sine stătătoare, trainicele legături ce au existat între toate teritoriile locuite de români, începînd cu primele formațiuni politice care s-au creat pe pămîntul patriei noastre și pînă la făurirea statului național unitar.

Evocînd eroica faptă a lui Mihai Viteazul, secretarul general al partidului relevă că **„ideea unirii țărilor românești, idealurile formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei nu au putut fi ucise niciodată, pentru că ele sînt adînc implîntate în însuși sîngele, în conștiința și spiritul întregului nostru popor".** Noi, generațiile de azi — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu putem răsplăti faptele înaintașilor decît angajîndu-ne, **„în memoria**

acelora care s-au jertfit — că vom face totul pentru triumful socialismului şi comunismului în România, pentru unitatea întregului popor, a tuturor cetăţenilor, fără deosebire de naţionalitate, în jurul partidului, pentru independenţa şi suveranitatea patriei noastre socialiste".

La sfîrşitul cuvîntării, zecile de mii de participanţi la grandioasa adunare populară ovaţionează îndelung pe conducătorul partidului şi al ţării, scandează numele patriei şi al partidului, pe acela al tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

După adunare, urmează un mare spectacol omagial. Pe vasta scenă prind viaţă nemuritoare pagini din istorie. În sunetele muzicilor şi în bubuit de tunuri îşi face apariţia alaiul alegoric avîndu-l în frunte pe Mihai Viteazul. Porţile cetăţii se deschid larg; grupurile reprezentînd cele trei ţări româneşti se contopesc în mod simbolic, în timp ce marele voievod al primei uniri rosteşte aceste cuvinte-legămînt: „Ridicaţi-vă, ridicaţi frunţile. De azi înainte nici un fiu al acestui neam să nu mai ţină fruntea plecată. Îndeplinind voinţa pe care cu toţii v-aţi dovedit-o prin luptă, Io, Mihai Voievod, domn al Ţării Româneşti, al Ardealului şi a toată Ţara Moldovei, dau tuturor de ştire că ni s-a-mplinit vrerea din veac". Reprezentanţii celor trei ţări româneşti depun apoi legămîntul de credinţă faţă de patria unită.

Momentul final al spectacolului ilustrează marile împliniri socialiste. Flamuri roşii şi tricolore inundă zarea. Şi peste tot, biruitoare, se întinde *Hora Unirii*.

Statornică preţuire pentru faptele înaintaşilor

Cronica acestor ani de muncă şi de glorie care au trecut de la Congresul IX al partidului nostru a înscris în paginile sale numeroase asemenea momente de aleasă cinstire a faptelor înaintaşilor. Momente care au rămas întipărite în inimile noastre ca înalte manifestări ale patriotismului, ale respectului şi recunoştinţei faţă de cei care au luptat şi s-au jertfit pentru binele patriei şi, în acelaşi timp, ca un sacru legămînt faţă de prezentul şi viitorul ei luminos.

Dintotdeauna poporul nostru a păstrat în inima şi în conştiinţa sa amintirea marilor săi înaintaşi, i-a omagiat cu mîndrie şi sentimente de statornică preţuire. Cărturarii noştri au cercetat trecutul patriei, s-au apropiat de el cu dragoste şi respect şi, în lumina învăţămintelor istoriei, au afirmat marile idealuri ale poporului. „Studiul istoriei patriei şi naţiunii — scria, de exemplu, cărturarul şi revoluţionarul paşoptist George Bariţiu — este pentru naţiunea românească una din condiţiile esenţiale de viaţă... Istoria ei este diploma de legitimaţiune cu care un popor se prezintă în societatea şi în concertul celorlalte popoare. Cine sînteţi voi? De unde aţi venit? Care sînt faptele şi meritele voastre în serviciul umanităţii? Care sînt drepturile voastre în partea Europei în care locuiţi?... La toate acestea şi alte întrebări de natura aceasta se poate răspunde numai cu istoria în mînă".

Cinstirea istoriei are la români rădăcini străvechi pe care le găsim în cultul strămoşilor, sărbătoare populară consacrată memoriei înaintaşilor. În curgerea timpului, sărbătorirea unor evenimente din această „carte de legitimaţiune" — cum o numea George Bariţiu — s-a înscris tot mai mult ca un instrument de afirmare a idealurilor naţionale. În epoca modernă şi contemporană, cînd lupta poporului nostru pentru dreptate socială, libertate şi unitate naţională a cunoscut o deosebită amploare, istoria a devenit o armă eficace de oţelire a spiritelor, de afirmare a drepturilor legitime. Să amintim, de exemplu, că, în 1871, cînd, din iniţiativa lui Mihai Eminescu şi a altor cărturari patrioţi, delegaţiile venite din toate unghiurile pămîntului românesc s-au reunit la Putna — aflată atunci sub stăpînire habsburgică —, serbările organizate cu acest prilej s-au transformat dintr-un omagiu adus lui Ştefan cel Mare într-un vibrant manifest la luptă pentru unitate naţională. Aceeaşi semnificaţie au căpătat şi marile serbări desfăşurate în 1911, la Blaj, cu prilejul împlinirii a 50 ani de la înfiinţarea

Monumente înălţate în anii Epocii Nicolae Ceauşescu întru slava şi cinstirea marilor înaintaşi: Decebal...

ASTREI. Aceeaşi înţelegere sensibilă a sensurilor istoriei naţionale au dovedit-o, în primăvara anului 1944, forţele de rezistenţă antihitleriste, organizate de P.C.R., care, prin diverse mijloace de propagandă, au acordat o mare atenţie aniversării a 160 ani de la marea răscoală populară condusă de Horea, Cloşca şi Crişan. În condiţiile în care unul din principalele obiective ale rezistenţei antihitleriste viza eliberarea Transilvaniei de nord cotropită de horthyşti în urma Dictatului de la Viena, simpla rostire a numelui lui Horea devenea un factor de mobilizare şi întărire a voinţei de luptă a maselor.

...Ştefan cel Mare...

Poporul, marele făuritor al istoriei, a ştiut astfel — în ocaziile amintite şi în altele asemănătoare — să-şi preţuiască şi să-şi cinstească trecutul. De fiecare dată, masele populare au participat cu dragoste şi entuziasm la marile sărbători ale istoriei noastre, la rememorarea acelor momente cruciale ce jalonează drumul de luptă şi de jertfe al înaintaşilor. Dar niciodată ca în aceşti ani care au trecut de la Congresul IX al partidului, istoria patriei nu a fost înconjurată cu atîta dragoste şi respect, niciodată marile ei aniversări nu au cunoscut o atît de amplă cuprindere şi perspectivă ca acelea pe care i le-a acordat şi i le acordă moştenitorul legitim al celor mai bune şi luminoase tradi-

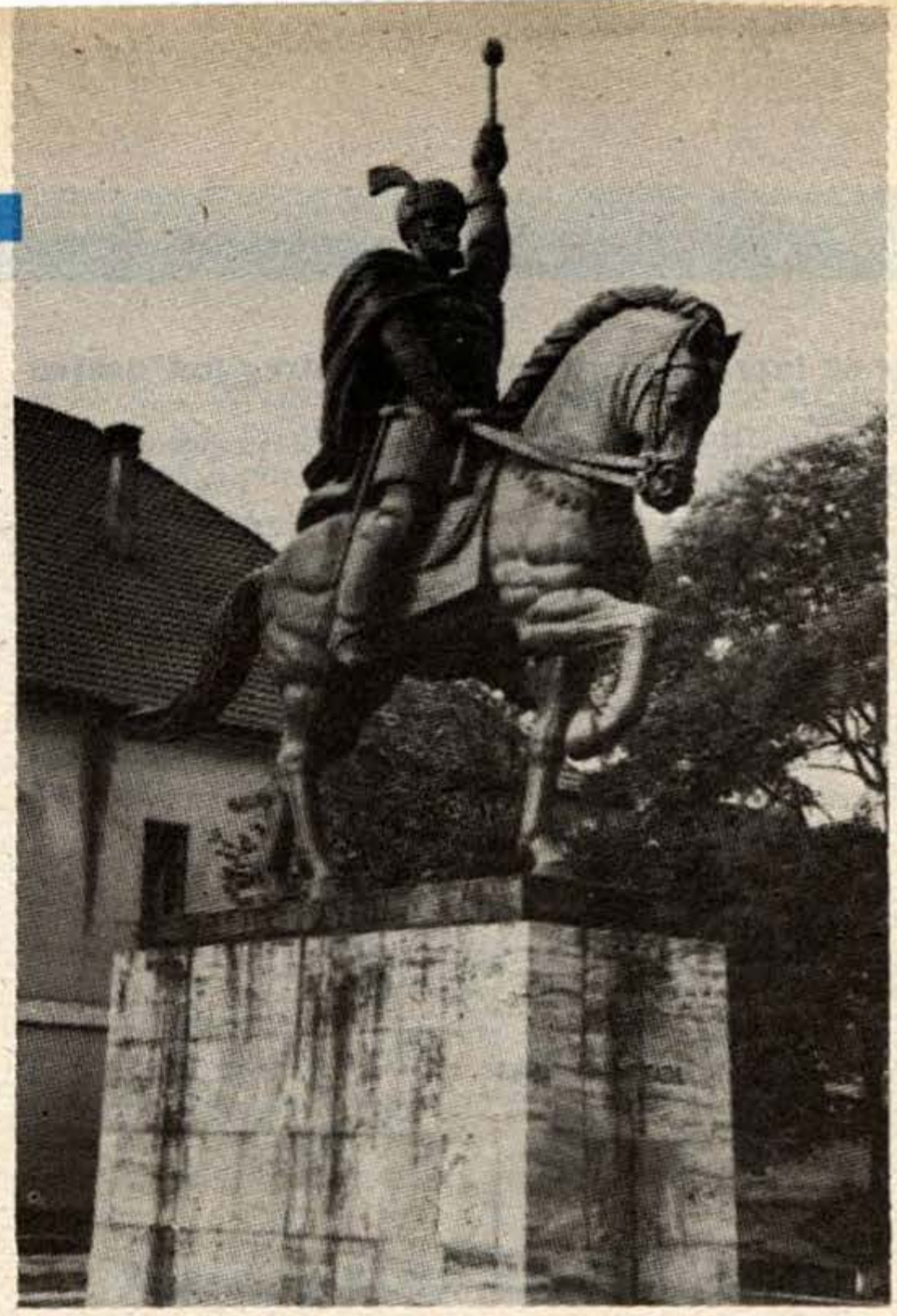

...Mihai Viteazul...

ţii ale poporului român, partidul comunist, iniţiatorul şi constructorul renaşterii socialiste a ţării, ca urmare a orientărilor genialului ctitor al societăţii socialiste româneşti multilateral dezvoltate şi al înaintării României spre civilizaţia comunistă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

„De ce acordăm noi o aşa de mare atenţie tradiţiilor luptei patriotice şi revoluţionare? Noi, comuniştii — releva preşedintele Nicolae Ceauşescu — **considerăm că este o datorie de onoare de a studia, cunoaşte şi cinsti cum se cuvine pe cei care au contribuit la făurirea naţiunii noastre, care şi-au dat viaţa pentru libertatea naţională şi socială a poporului român. Noi, comuniştii, sîntem continuatorii a tot ceea ce are mai bun poporul român. Partidul comunist nu a apărut întîmplător în România. El este rezultatul unui întreg proces istoric de dezvoltare economico-socială care a dus la maturizarea clasei muncitoare, a luptei revoluţionare şi la formarea Partidului Comunist Român. Oare cum ar fi posibil ca un partid care îşi propune să conducă poporul pe calea făuririi unei orînduiri mai drepte, a orînduirii socialiste, să nu cunoască trecutul de luptă? Îmi închipui că un asemenea partid ar fi sărac, ar fi lipsit de viagă şi fără nici o îndoială că nu s-ar putea bucura, nici de sprijinul, nici de încrederea poporului. Or, tocmai pentru că partidul nostru continuă cele mai bune tradiţii de luptă ale poporului, trage învăţăminte din experienţa trecutului şi depune eforturi pentru a asigura mersul înainte spre o viaţă mai bună a poporului, pentru construirea orînduirii socialiste, el se bucură de stima**

şi de încrederea nelimitată a întregului nostru popor".

Studiind şi înţelegînd istoria poporului în determinările ei complexe, oferindu-ne — prin opera sa — un model de aplicare creatoare a materialismului dialectic şi istoric la procesul devenirii istorice, secretarul general al partidului, preşedintele ţării, ne-a dat, în acelaşi timp, şi un strălucit exemplu de înaltă cinstire a trecutului. Nu a existat loc de seamă al istoriei noastre în care tovarăşul Nicolae Ceauşescu să nu fi poposit, în această perioadă de după Congresul IX, aşa după cum nu a existat eveniment de seamă al istoriei patriei pe care să nu-l fi cinstit prin participarea sa la marile aniversări, cuvîntările rostite cu aceste prilejuri fiind tot atîtea emoţionante mărturii ale respectului şi dragostei nestinse pe care conducătorul de astăzi al partidului şi ţării le poartă luptei şi jertfei înaintaşilor.

Eroic drum de lupte şi jertfe

Noi, istoricii, alături de întregul popor, ne amintim mereu cu emoţie de vizitele pe care secretarul general al partidului, preşedintele ţării, le-a făcut, încă din primii ani de după Congresul IX, în cadrul marelui dialog pe care-l poartă neîntrerupt cu ţara, pe marile traiectorii ale istoriei româneşti, la locuri şi monumente istorice, case memoriale, muzee, vechi aşezăminte de cultură, găsind timp, în munca titanică pe care o desfăşoară spre binele ţării şi al poporului, de a fi în contact nemijlocit cu izvoarele istoriei. Vizite înscrise pe un itinerar ce cuprinde aproape întreaga ţară. Cronica acestor ani, cărţile de onoare ale muzeelor şi monumentelor istorice poartă emoţionante mărturii ale întîlnirilor pe care preşedintele Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, le-au avut cu oamenii acestor locuri, ale vibrantului omagiu pe care, în însemnările sau cuvîntările rostite cu aceste prilejuri, l-au adus faptelor de glorie ale înaintaşilor, muncii şi luptei lor, jertfelor pe care le-au dat spre binele şi gloria ţării. Cinstirea istoriei şi-a găsit în această perioadă o fericită expresie şi în festivităţile care au marcat vechimea a numeroase şi importante localităţi de pe întreg cuprinsul ţării, a unor şcoli, instituţii de artă şi cultură, întreprinderi industriale ca şi cele privind inaugurarea unor complexe muzeale. Aşa cum şi-a găsit reflectarea în zecile şi zecile de monumente ce au fost ridicate în aceşti ani pe întreg cuprinsul ţării, în memoria marilor noştri voievozi, viteji conducători de oaste şi înţelepţi gospodari de ţară, în amintirea marilor răscoale şi revoluţii din istoria poporului nostru, a Unirii şi Independenţei, a cărturarilor de vază ai neamului, a eroilor din timpul insurecţiei şi războiului antihitlerist, a epopeei construcţiei socialiste din patria noastră.

Epoca Nicolae Ceauşescu s-a înscris în conştiinţa poporului şi ca epoca marilor aniversări ale istoriei noastre. Din iniţiativa partidului, a secretarului său general, am sărbătorit în aceşti ani toate glorioasele evenimente care au jalonat trecutul patriei. Bucurîndu-se de prezenţa tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu, avînd un adînc ecou în rîndul maselor largi populare, toate aceste sărbători s-au definit ca tot atîtea prilejuri de a reînvia paginile de lupte şi de jertfe ale poporului român pentru libertate, unitate şi independenţă. Pagini prin intermediul cărora am străbătut mileniile de istorie ale patriei şi poporului, de la strămoşii noştri cei mai îndepărtaţi pînă la istoria glorioasă a zilelor noastre.

Nemuritoare file din trecutul de luptă al strămoşilor noştri au fost rememorate, de exemplu, cu prilejul aniversării, în anul 1980, a 2 050 ani de la crearea primului stat dac centralizat şi independent, aniversare organizată — cum se ştie — în baza unei hotărîri a Plenarei C.C. al P.C.R. din 26-27 octombrie 1977; adoptată în spiritul orientărilor secretarului general al partidului. În acelaşi spirit au fost aniversate, în 1986, împlinirea a 1 900 ani de la urcarea pe tron a regelui erou Decebal şi a două milenii şi jumătate de la consemnarea scrisă a primelor lupte purtate de geto-daci împotriva armatelor regelui persan Darius.

Calendarul marilor aniversări istorice a inclus, de asemenea, numeroase alte jaloane ce luminează trecutul nostru şi care au prilejuit rememorarea şi cinstirea faptelor de vitejie ale marilor noştri voievozi, a acelor conducători de oaste şi de ţară care — cum arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu, într-o cuprinzătoare definiţie ce relevă unitatea dintre trecut şi prezent — luptînd cu vitejie împotriva cotropitorilor, **„au făcut posibile succesele de mai tîrziu în înfăptuirea statului naţional român, au pregătit condiţiile pentru dezvoltarea naţiunii române, ne-au permis nouă să trecem la construirea socialismului"**. Momente de aleasă cinstire au fost consacrate, astfel, în aceşti ani, personalităţilor şi faptelor lui Basarab I, întemeietorul Ţării Româneşti, biruitorul de la Posada, lui Mircea cel Mare — ctitor de ţară şi apărător neînfricat al independenţei şi libertăţii poporului, a cărui aniversare a fost înscrisă în hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 mai 1986, Ştefan cel Mare — eroul neînfricat, biruitorul puternicelor forţe otomane în bătălia de la 10 ianuarie 1475, Mihai Viteazul — domnitorul primei uniri a tuturor românilor, erou ale cărui fapte au marcat profund destinele neamului nostru, Ioan Vodă cel Viteaz, Matei Basarab şi Dimitrie Cantemir — gospodari de ţară, iubitori de artă şi cultură, apărători

ai datinei străbune şi ai fiinţei statale româneşti.

Aniversarea revoluţiilor din 1821 şi 1848, a marilor răscoale ţărăneşti din 1514, 1784 şi 1907 s-au constituit, de asemenea, în mari momente de înălţătoare vibraţie patriotică. Au rămas de neuitat, de exemplu, festivităţile care au marcat împlinirea a 120 şi 125 şi apoi a 130 ani de la revoluţia din 1848, impresionantele adunări populare care au avut loc cu acest prilej la Blaj, la Iaşi şi la Bucureşti, cuvîntările rostite de tovarăşul Nicolae Ceauşescu prin care a omagiat activitatea revoluţionară a paşoptiştilor, aducînd, în acelaşi timp, interpretări şi aprecieri de mare valoare pentru înţelegerea acestui important eveniment din istoria românilor, a caracterului său unitar, a rolului pe care l-au avut masele populare în desfăşurarea evenimentelor revoluţionare.

Preţuirea de care se bucură istoria din partea partidului, a secretarului său general şi-a găsit o pregnantă ilustrare şi în amploarea cu care s-au desfăşurat sărbătorile Independenţei şi Unirii. Manifestările care au avut loc în întreaga ţară cu prilejul centenarului Independenţei de la 1877, al împlinirii a 50 şi a 60 ani de la făurirea statului unitar român au culminat cu adunările solemne ale înaltelor foruri de partid şi de stat, ce au avut loc în capitala ţării.

Pentru noi, pentru generaţiile **Epocii Nicolae Ceauşescu** neuitate vor rămîne, de asemenea, marile festivităţi organizate cu prilejul aniversării evenimentelor de la 23 August 1944, care au marcat începutul victorios al Revoluţiei de eliberare naţională şi socială, antifascistă şi antiimperialistă a poporului român, şi a aniversării zilei victoriei popoarelor împotriva fascismului, 9 mai 1945, victorie la obţinerea căreia ţara noastră a adus, prin participarea la războiul antihitlerist, o contribuţie recunoscută în istoria universală.

Între marile date ale istoriei, pe care, în aceşti ani, întreaga obşte românească le-a sărbătorit cu deosebită emoţie şi veneraţie s-au înscris, firesc, aniversările partidului nostru — crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în 1893, şi făurirea Partidului Comunist Român, în 1921, marele proces al revoluţionarilor şi antifasciştilor din 1936, momentele ce evocă crearea şi refacerea Uniunii Tineretului Comunist în 1922 şi 1939, cele ce amintesc de marile demonstraţii antifasciste, antirevizioniste şi antirăzboinice de la 1 Mai 1939 etc.

Participarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu la aceste manifestări, cuvîntările rostite de secretarul general al partidului cu aceste prilejuri s-au înscris cu litere de aur în marea carte de istorie a ţării. Sînt pagini care relevă cu deosebită profunzime şi claritate unitatea organică dintre partid şi popor, caracterul obiectiv, profund naţional al mişcării muncitoreşti şi revoluţionare din România, solidaritatea ei cu forţele revoluţionare, antiimperialiste de pretutindeni. Sînt adevăruri cărora secretarul general al partidului le-a dat o magistrală formulare teoretică prin fundamentarea tezei cu privire la istoria unică şi unitară a poporului român.

„Întregul popor — spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la cel de-al III-lea Congres al educaţiei politice şi culturii socialiste —, **tineretul trebuie să cunoască şi să cinstească pe înaintaşi, pe aceia care au asigurat dezvoltarea şi formarea poporului şi naţiunii române, a limbii şi literaturii române! Să cinstim pe toţi aceia care — de-a lungul celor două milenii — au pus întotdeauna mai presus interesele poporului, ale patriei, ale progresului economico-social şi cultural al ţării, au asigurat, cu preţul vieţii, existenţa poporului, a naţiunii noastre independente!"**

Înălţător îndemn care îşi găseşte o primă şi strălucită urmare în însăşi activitatea şi opera preşedintelui ţării.

Valeriu BUDURU,
Marian ŞTEFAN

...şi Monumentul Independenţei din municipiul Iaşi

Istoria în opera președintelui Nicolae Ceaușescu

LIBERTATEA ȘI DREPTATEA SOCIALĂ

Cînd, la 11 noiembrie 1784, în fața zidurilor cetății Deva — la adăpostul căreia se ascunseseră nobilii din comitatul Hunedoarei — o delegație de țărani români prezenta „Ultimatumul" cu revendicările iobagilor răsculați sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan, se înregistra unul din cele mai semnificative momente ale luptei românilor pentru progres și dreptate socială: „...Nobilii să nu mai fie, ci, fiecare, dacă va putea găsi o slujbă împărătească, din aceea să trăiască; nobilii stăpini de moșii să-și părăsească odată pentru totdeauna moșiile; și ei să plătească dare ca tot poporul de rînd; pămînturile lor să fie împărțite între poporul de rînd..."

Cu cinci ani înainte ca Revoluția franceză să proclame principiile de libertate, egalitate, fraternitate, țăranii români din Transilvania, supuși de veacuri unei duble exploatări — sociale și naționale — dădeau glas, într-un program socotit pe bună dreptate revoluționar, aspirațiilor de libertate și progres, pe care, din cele mai vechi timpuri, le nutrise poporul român.

Marea răscoală populară din 1784 nu era întîia din zbuciumata istorie a românilor. Ea se înscria într-un lung șir de lupte purtate de poporul nostru, care a dat numeroase jertfe pentru împlinirea nobilelor sale idealuri de libertate și dreptate.

O necesitate istorică

În conștiința românilor, ideea de libertate a avut întotdeauna un înțeles complex. Românii și-au conceput libertatea în strînsă legătură cu libertatea pămîntului pe care trăiau și pe care munceau, și în același timp, ca pe un drept al tuturor celor pe care îi lega identitatea de neam, de limbă, de datini și de obiceiuri. Unitate de neam în epocile mai vechi, unitate națională în timpurile moderne. Indisolubil asociată cu lupta pentru unitate și independență, aspirația spre libertate a inclus, totodată, noțiunile de dreptate și egalitate socială, dreptul oamenilor acestui pămînt de a-și făuri viața în conformitate cu aceste principii ce țin de însăși natura umană.

Analiza științifică, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a făuririi și dezvoltării poporului român, a națiunii române demonstrează — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — că **„toate transformările s-au înscris într-un amplu proces revoluționar de lupte eroice pentru apărarea ființei proprii, pentru dezvoltarea și făurirea națiunii, pentru libertate și independență, pentru progres economic și social".**

„Marile mișcări de eliberare socială și națională — reliefa, de asemenea, secretarul general al partidului — **cum sînt revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan, revoluția lui Tudor Vladimirescu, revoluția burghezo-democratică de la 1848, înfăptuirea unirii de la 1859, războiul de independență de la 1877, răscoala țăranilor din 1907 și alte nenumărate lupte sociale și naționale, demonstrează cu puterea faptelor unitatea dialectică dintre luptele naționale și sociale, că, odată cu apărarea ființei străbunești și a ființei statale, poporul nostru a luptat cu hotărîre pentru libertate și dreptate socială, pentru a fi stăpîn pe destinele sale".**

Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu ne oferă astfel importante jaloane de gîndire și analiză, un exemplu strălucit de interpretare a interdependenței fenomenelor istorice, a legăturii dialectice dintre ele, constituindu-se într-o concepție unitară și atotcuprinzătoare asupra marilor momente ale istoriei patriei, în rîndul cărora se cuprind răscoalele sociale de la 1437, 1514, marile revoluții sociale și naționale de la 1784, 1821, 1848, 1944.

Și, într-adevăr, istoria poporului român atestă această strînsă legătură dintre lupta pentru dreptate, progres social și lupta pentru libertatea și neatîrnarea țării. Răscoala de la Bobîlna, din anul 1437, de exemplu, pornită din dorința țăranilor iobagi români de a cuceri drepturile strămoșești în propria lor țară, a reliefat dublul ei caracter, de luptă pentru dreptate socială, dar și pentru libertate națională. Această împletire a celor două obiective este evidentă atît în desfășurarea propriu-zisă a răscoalei, cît și în măsurile adoptate de nobilimea ungară. Legiuirile discriminatorii votate de Dietele nobiliare, începînd cu înțelegerea de la Căpîlna, de constituire a *Unio Trium Nationum*, au statuat drepturi și privilegii exclusiv pentru cele trei „națiuni" privilegiate, în detrimentul celei de-a patra — românii — considerată, din punct de vedere social și religios, tolerată în propria ei țară, deși era cea mai veche și cea mai numeroasă în Transilvania.

Răscoala din 1514, condusă de Gheorghe Doja, a urmărit și ea, concomitent cu obiec-

tivele sociale, năzuințe naționale. Nu întîmplător, Codicele tripartit adoptat de Dietă după înfrîngerea răscoalei conținea precizări exprese privind interzicerea dreptului voievozilor și cnezilor români de a-și exercita atribuțiile cu care fuseseră investiți de comunitățile din care făceau parte. Cu putere s-a afirmat idealul național, împletit cu cel social, în timpul marii revoluții populare condusă de Horea, Cloșca și Crișan.

Masele populare — motorul progresului social

Datorăm secretarului general al partidului, contribuției pe care a adus-o la studierea istoriei patriei, o mai completă și complexă cunoaștere și înțelegere a rolului esențial al marelui erou al istoriei — masele populare —, a luptei lui pentru apărarea gliei străbune, independenței și unității naționale, pentru dreptate și progres social.

„Întreaga istorie a țării — precizează conducătorul partidului și patriei noastre — **demonstrează că poporul muncitor, forțele sale revoluționare, progresiste și patriotice au înfăptuit toate marile transformări revoluționare, au asigurat mersul înainte al societății noastre. Toate momentele importante din viața patriei noastre sînt legate de lupta maselor, a întregului nostru popor — motorul progresului social, adevăratul făuritor al istoriei României".**

Începînd din zorii istoriei noastre multimilenare, masele populare au fost acelea care au asigurat înfăptuirea statului dac centralizat și independent și tot ele s-au situat în centrul epopeei pentru libertate și independență a geto-

1848: România rupîndu-și cătușele pe Cîmpia Libertății, *tablou de C.D. Rosenthal*

dacilor din vremea lui Burebista și Decebal. Masele de locuitori — săteni și orășeni — au rămas neclintite în vatra străbună, pentru a înfrunta timp de aproape un mileniu, urgia neamurilor migratoare și tot ele, păstrînd prin vremuri de restriște limba și conștiința originii comune, au stat la baza continuității statelor românești în toate epocile istoriei.

Cu deosebită pregnanță este pus în evidență rolul inaselor în pătrunzătoarele analize pe care secretarul general al partidului le face momentelor și etapelor ce au jalonat procesul de modernizare a societății românești: revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, revoluția burghezo-democratică de la 1848, Unirea Principatelor, din 1859, cucerirea independenței depline de stat, la 1877 și desăvîrșirea procesului de făurire a statului național-unitar, în 1918.

În evidențierea diferitelor clase și forțe sociale care au înfăptuit, prin vremuri, progresul social și au ținut sus stindardul luptei pentru libertate și dreptate socială, secretarul general al partidului nostru subliniază rolul deosebit al țărănimii, aceea care a asigurat **„permanența neclintită a poporului nostru pe aceste meleaguri"**, păstrînd, totodată, **„comoara limbii și culturii naționale și înaltele virtuți ale spiritului popular". „Pe parcursul frămîntatei istorii a poporului român** — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **țărănimea a constituit, timp de sute și sute de ani, principala forță socială, patriotică, progresistă, revoluționară a societății; ea a jucat un rol hotărîtor atît în dezvoltarea economico-socială, în creșterea forțelor de producție din țara noastră, cît și în lupta pentru dezvoltarea și păstrarea ființei naționale, pentru scuturarea jugului dominației străine și cucerirea independenței, pentru eliberare națională și dreptate socială, pentru afirmarea națiunii noastre în rîndul popoarelor lumii".**

Veacul revoluțiilor

Deși a reprezentat întotdeauna marea majoritate a poporului, țărănimea nu a putut să scuture singură jugul asupritorilor, să se elibereze de exploatare. Evoluția societății pe făgașul capitalismului a avut ca rezultat esențial consolidarea treptată a modului de producție capitalist și afirmarea pe arena social-politică a celor două clase noi, caracteristice acestei orînduiri: burghezia și proletariatul. O expresie viguroasă a acestui tablou social-politic, a conflictului dintre noile forțe de producție capitaliste, în dezvoltare, și relațiile feudale, devenite frîne, au constituit-o revoluția din 1821, care a marcat începutul epocii moderne în istoria României și, mai ales, revoluția din 1848-1849, continuare firească și legitimă a luptelor sociale și naționale duse de poporul român de-a lungul veacurilor. Ample analize consacră secretarul general al partidului fenomenului social-politic și istoric al anilor 1848-1849,

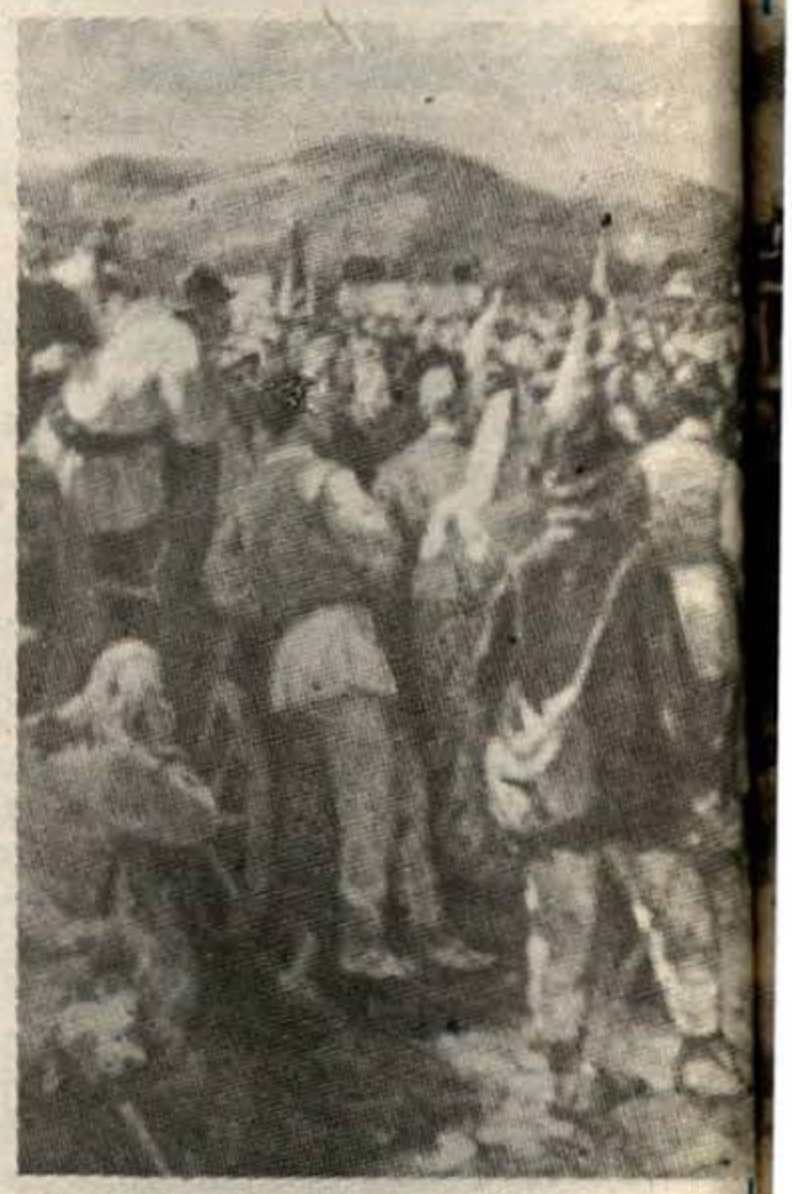

1821. Panduri din oștirea lui Tudor Vladimirescu

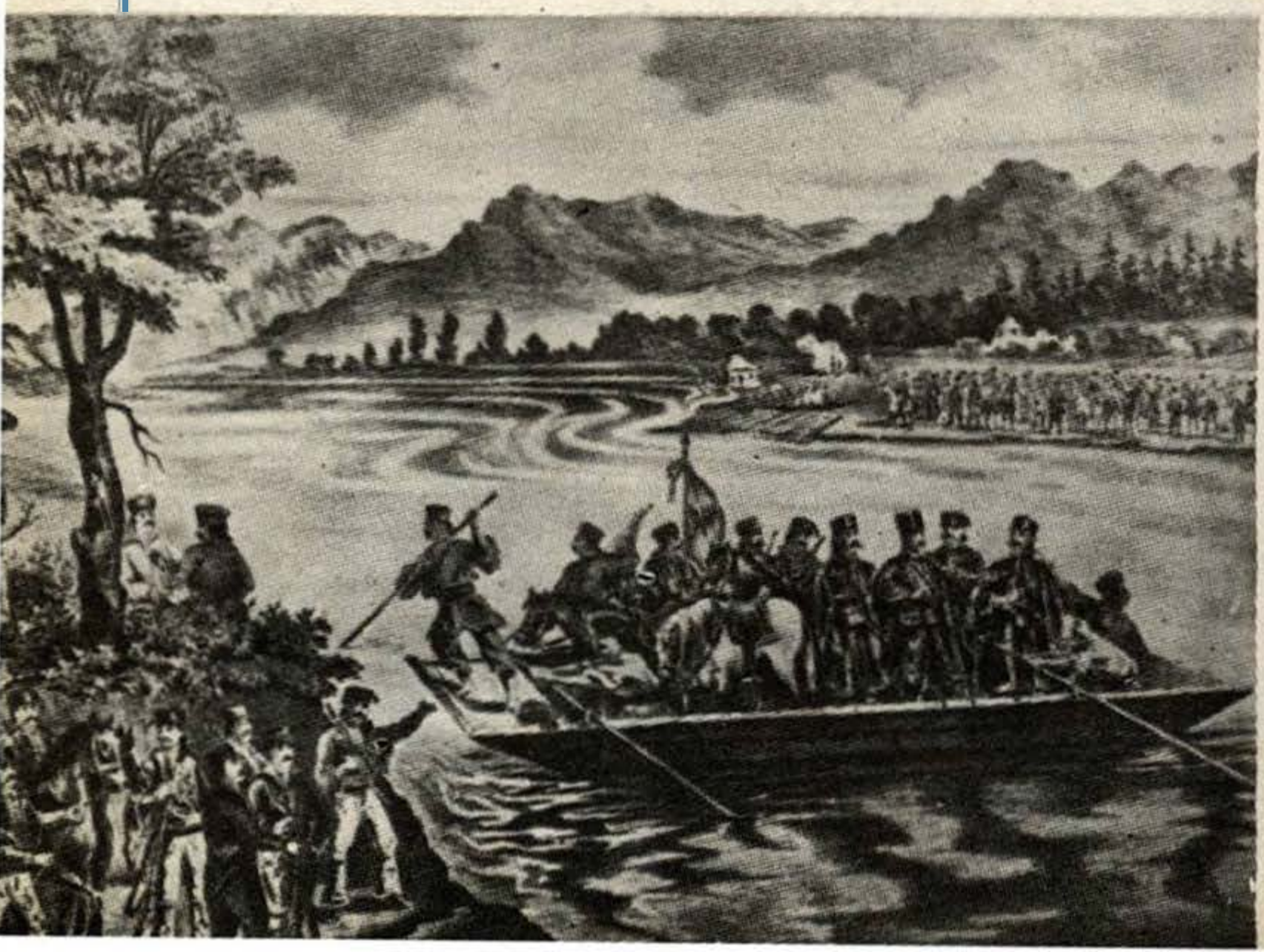

evidențiind originalitatea desfășurărilor revoluționare românești, raportarea lor riguroasă la condițiile istorice interne ale țării, caracterul unitar al pregătirii și desfășurării revoluției, înscrierea acestui moment în procesul revoluționar înregistrat de societatea românească în cursul sec. XIX.

Programul pașoptist și-a găsit în bună parte împlinirea în deceniile următoare prin înfăptuirea unirii Principatelor — în anul 1859, cucerirea independenței de stat — în 1877, și desăvîrșirea uni-

tăţii naţional-statale — în 1918, momente ele însele revoluţionare, înfăptuite prin contribuţia hotărîtoare a maselor populare, înscriindu-se prin aceasta în istoria modernă ca procese cu caracter obiectiv, progresist.

Misiunea istorică a clasei muncitoare

Înfăptuirea statului naţional-unitar a fost rezultatul unui lung proces istoric, expresia unei necesităţi legice. În realizarea ei, o contribuţie importantă şi-au adus toate

1877: ostaşi romdni asaltînd redutele Plevnei

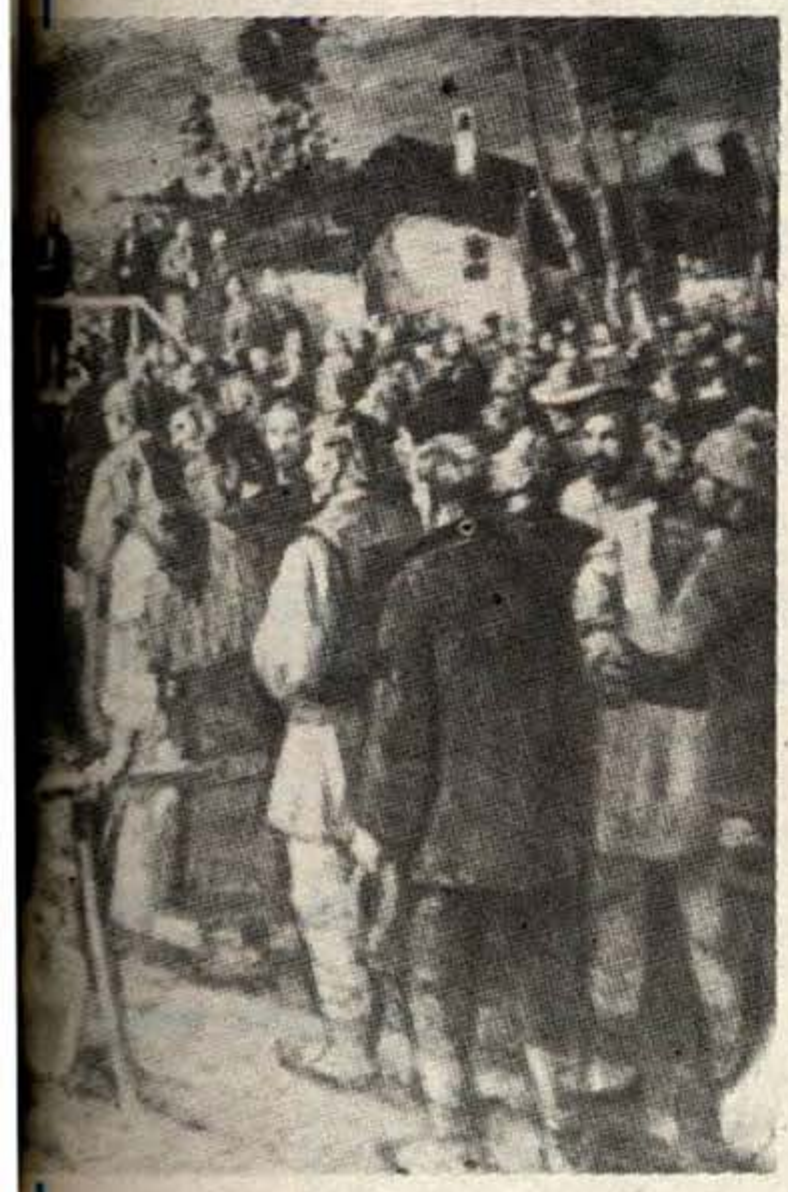

3/15 mai 1848: Marea Adunare Naţională de la Blaj

clasele şi păturile sociale. Trebuie însă subliniat că rolul hotărîtor l-a avut proletariatul, clasa muncitoare, ce se afirma tot mai puternic pe arena politică a societăţii, mişcarea muncitorească şi socialistă, precum şi masele ţărănimii care îşi legaseră de înfăptuirea acestui act toate nădejdile de eliberare naţională şi socială. În acelaşi timp, realizarea statului naţional-unitar n-a împlinit toate aşteptările maselor largi populare, care luptau pentru noi condiţii de viaţă, pentru relaţii egale între toţi cetăţenii ţării. Obiectivele sociale şi naţionale general-democratice promovate încă de revoluţia de la 1848, dar neîmplinite decît parţial, au rămas a fi duse mai departe, în principal, de clasa muncitoare, de socialiştii români, de toate forţele progresiste de bază ale societăţii româneşti. Subliniind momentul afirmării pe scena istoriei a clasei noastre muncitoare, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arată că aceasta a reprezentat: **„forţa cea mai înaintată a societăţii, purtătoarea consecventă a idealurilor de progres, de eliberare socială şi naţională a poporului român. Prin natura sa de clasă, prin locul său în producţia materială, proletariatul devine exponentul aspiraţiilor întregului popor muncitor, interesele sale corespunzînd pe deplin cu interesele tuturor oamenilor muncii, cu cerinţele obiective ale dezvoltării societăţii"**.

Afirmarea clasei muncitoare în avangarda luptei pentru drepturi şi libertăţi democratice s-a realizat îndeosebi după constituirea partidului său politic, cu rol deosebit în conturarea programului de luptă, în precizarea obiectivelor de acţiune, a strategiei şi tacticii de luptă: **„Făurirea partidului clasei muncitoare** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **a marcat o etapă nouă în desfăşurarea procesului revoluţionar din ţara noastră, în dezvoltarea luptelor sociale. Stat major marxist al proletariatului, el s-a situat în fruntea maselor populare în bătăliile împotriva exploatării şi asupririi, pentru o viaţă mai bună, pentru libertate socială şi naţională"**.

Existenţa unui partid revoluţionar al maselor muncitoare a făcut să crească avîntul luptei revoluţionare a proletariatului român şi a celorlalte forţe progresiste ale ţării. În condiţiile radicalizării politice tot mai profunde a maselor muncitoare, făurirea Partidului Comunist Român a ridicat pe o treaptă superioară lupta pentru libertate şi dreptate socială, împotriva exploatării şi asupririi. Perioada dintre cele două războaie mondiale, caracterizată prin adîncirea continuă a contradicţiilor sociale, a fost jalonată de nenumărate bătălii ale clasei muncitoare, ale maselor largi populare, conduse şi organizate de către partid.

Ca exponent al intereselor naţionale, Partidul Comunist Român a fost, totodată, forţa mobilizatoare a întregului

popor în lupta împotriva pericolului fascist și revizionist, pentru apărarea integrității teritoriale a României. Stegar al intereselor fundamentale ale națiunii, partidului comunist i-a revenit meritul istoric de a fi inițiatorul, organizatorul și conducătorul Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, care a deschis calea făuririi unei vieți noi, libere pentru poporul nostru.

În magistrale pagini de reconstituire și analiză de înaltă rigoare științifică, secretarul general al partidului a definit caracteristicile esențiale ale acestui moment de hotar în istoria patriei și poporului român. Formulînd și precizînd semnificația și conținutul conceptului de revoluție de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a deschis noi perspective pentru înțelegerea mai exactă a procesului istoric revoluționar în țara noastră, a caracterului său, a forțelor implicate, amploarei desfășurării și finalizării lui. Din analizele efectuate de conducătorul partidului și statului nostru se desprinde cu claritate că lupta și transformările revoluționare de la 23 August 1944 se încadrează în mod organic în lungul șir de lupte de eliberare națională și socială, purtate secole de-a rîndul de masele populare. **„Actul de la 23 August 1944 nu a venit din cer, ci a fost rezultatul luptelor îndelungate ale poporului român".**

În epoca de adînci prefaceri pe toate planurile vieții, inaugurată la 23 August, au fost lichidate, pentru totdeauna, proprietatea capitalistă-moșierească asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a realizat o economie unitară în industrie și agricultură, bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii, s-a asigurat înfăptuirea principiului socialist de repartiție a produsului total, în conformitate cu principiile eticii și echității noii orînduiri, principii de atîtea veacuri și milenii năzuite de masele producătoare, dar împlinite doar acum, în anii orînduirii socialiste.

În procesul devenirii socialiste și comuniste a României, un loc distinct revine Congresului IX al partidului și perioadei de excepționale realizări pe care acest eveniment a inaugurat-o în noua istorie a patriei. Memorabilul congres va rămîne pentru totdeauna strîns legat de numele celui care a gîndit cu cutezanță revoluționară, a fundamentat cu rigoare științifică și a acționat fără preget pentru înfăptuirea celor mai îndrăznețe programe de dezvoltare multilaterală a socialismului în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii.

Spiritul înnoitor generat de Congresul IX, continuat prin Congresele X, XI, XII, XIII, reafirmat cu strălucire în documentele și hotărîrile recentei Conferințe Naționale a partidului, a pătruns cu repeziciune în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Aflată într-un proces amplu și dinamic de transformări structurale, societatea românească, în întregul ei, înregistrează un proces de omogenizare, care a schimbat fundamental însuși caracterul și rolul națiunii, alcătuită în prezent din clase prietene, acționînd în strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Mircea MUȘAT

COPERTELE ȘI PLANȘELE NOASTRE

①④ Omagiu marelui ctitor al României socialiste

②③ Mărturii peste veacuri și milenii ale bogatei civilizații făurite pe pămîntul românesc, rod al talentului și muncii unui popor harnic, iubitor de frumos, pace, libertate, progres și prosperitate; piese și podoabe din tezaure și opere de artă din diferite epoci istorice

①-④ Mărețe ctitorii ale **Epocii Nicolae Ceaușescu** — efigii ale patriei române în plină ascensiune spre noi culmi de civilizație și progres: a, b) Canalul Dunăre-Marea Neagră; c) Metroul din București; d) Noul centru al municipiului Tîrgoviște; e) Dîmbovița în straie noi; f) Institutul Politehnic din Capitală; g) Platforma de foraj marin „Gloria"; h) Transfăgărășanul

a

PATRIA

UNIVERSUL ÎMPLINIRILOR NOASTRE

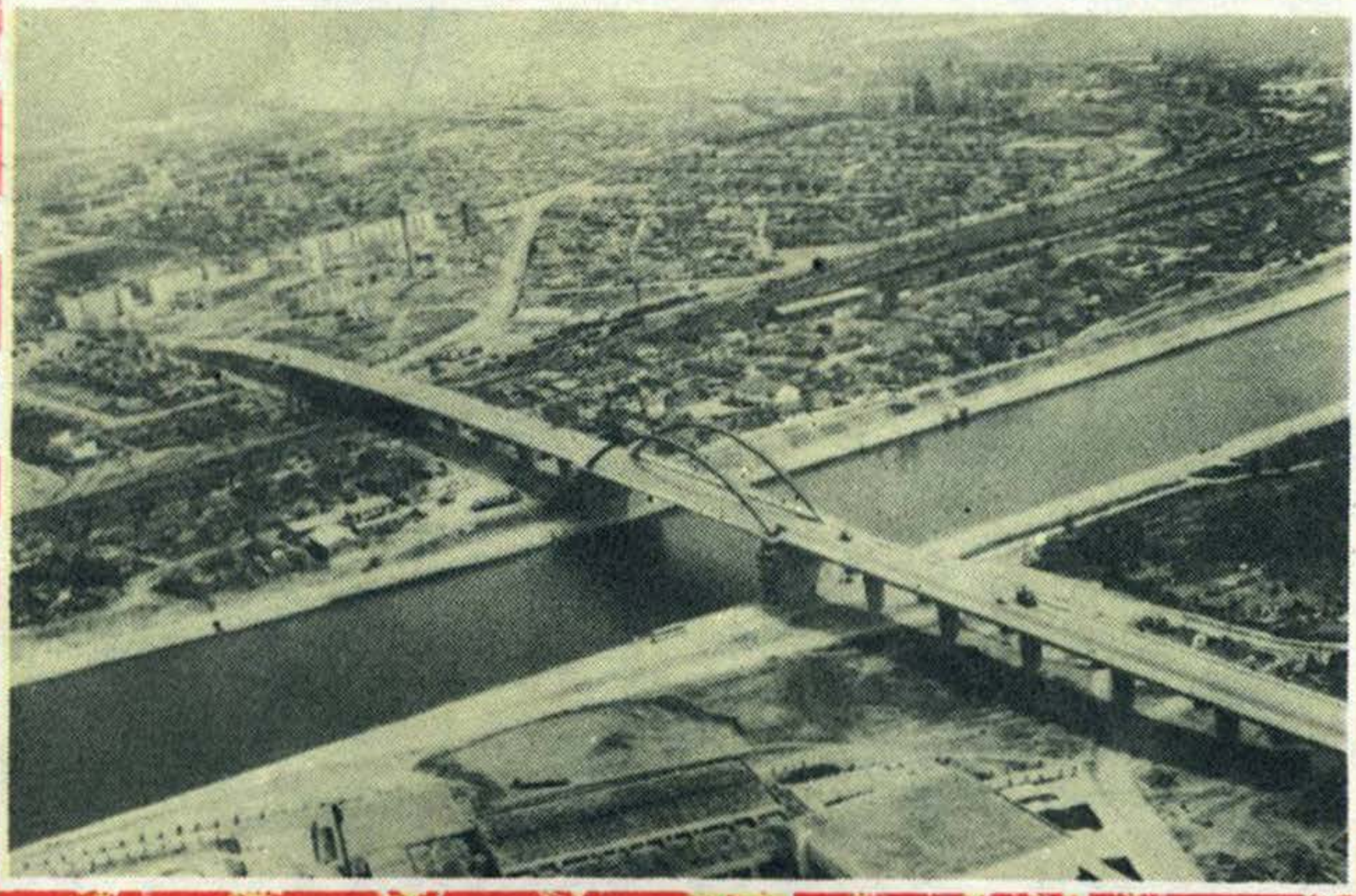

b

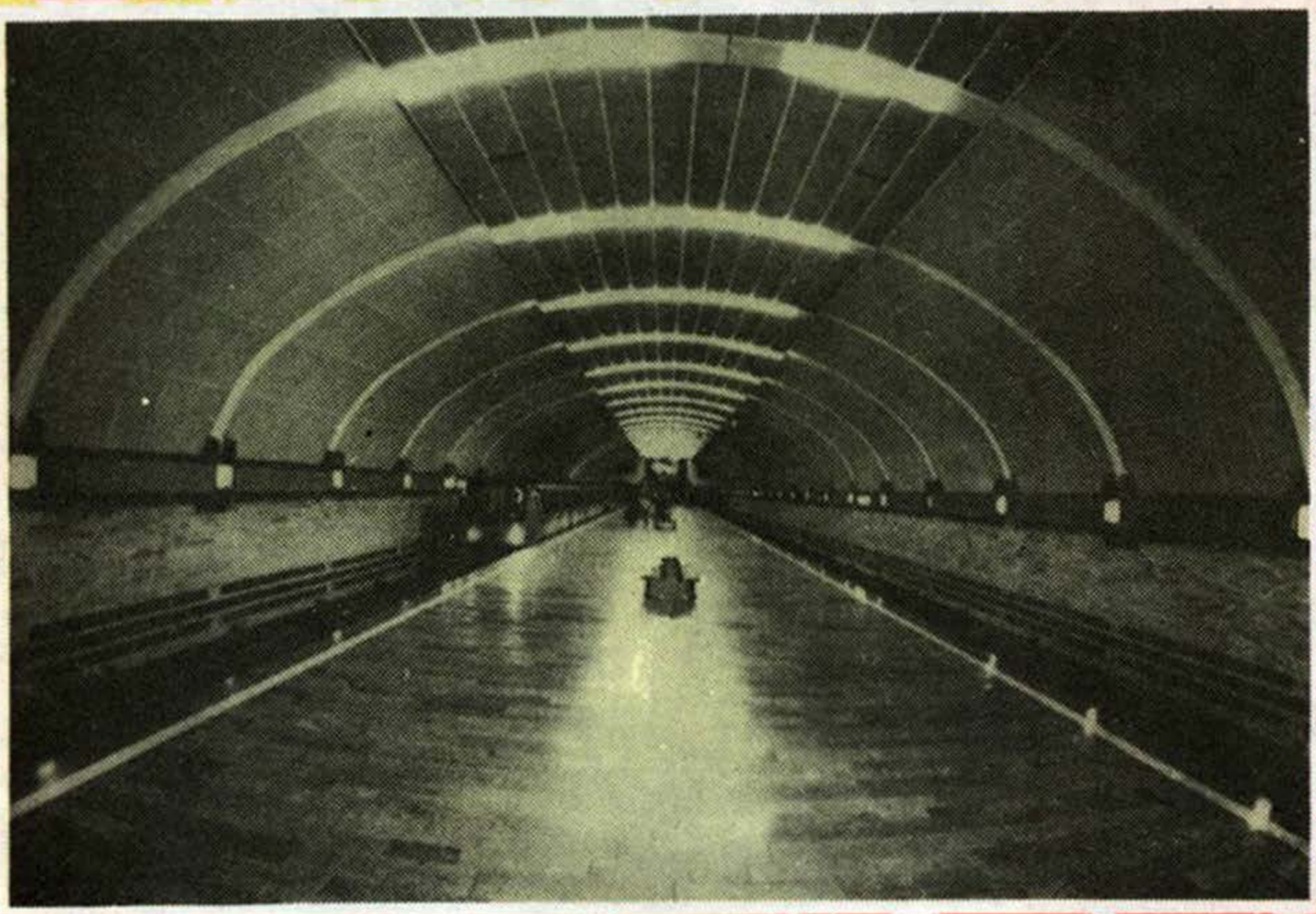

c

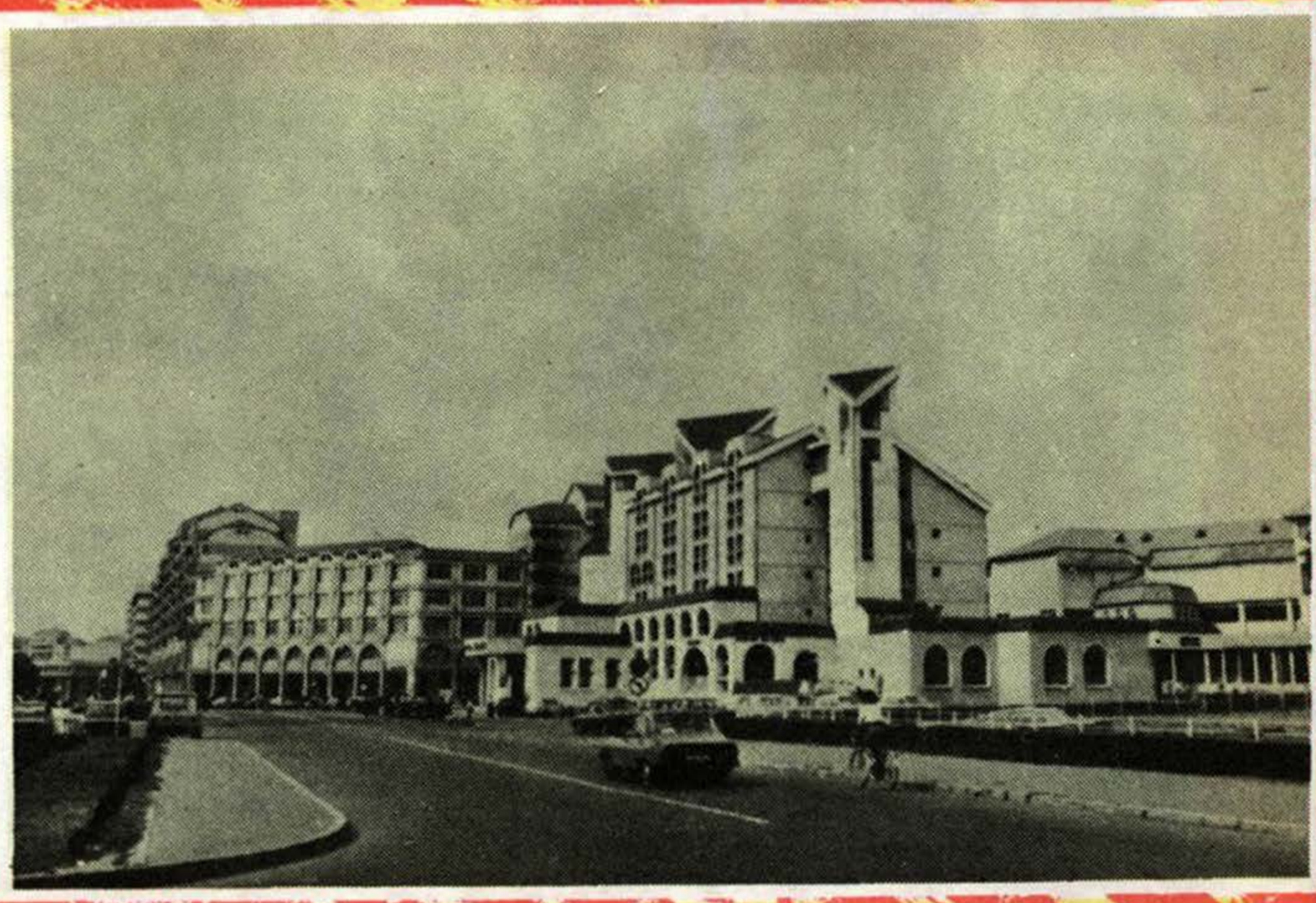

d

e

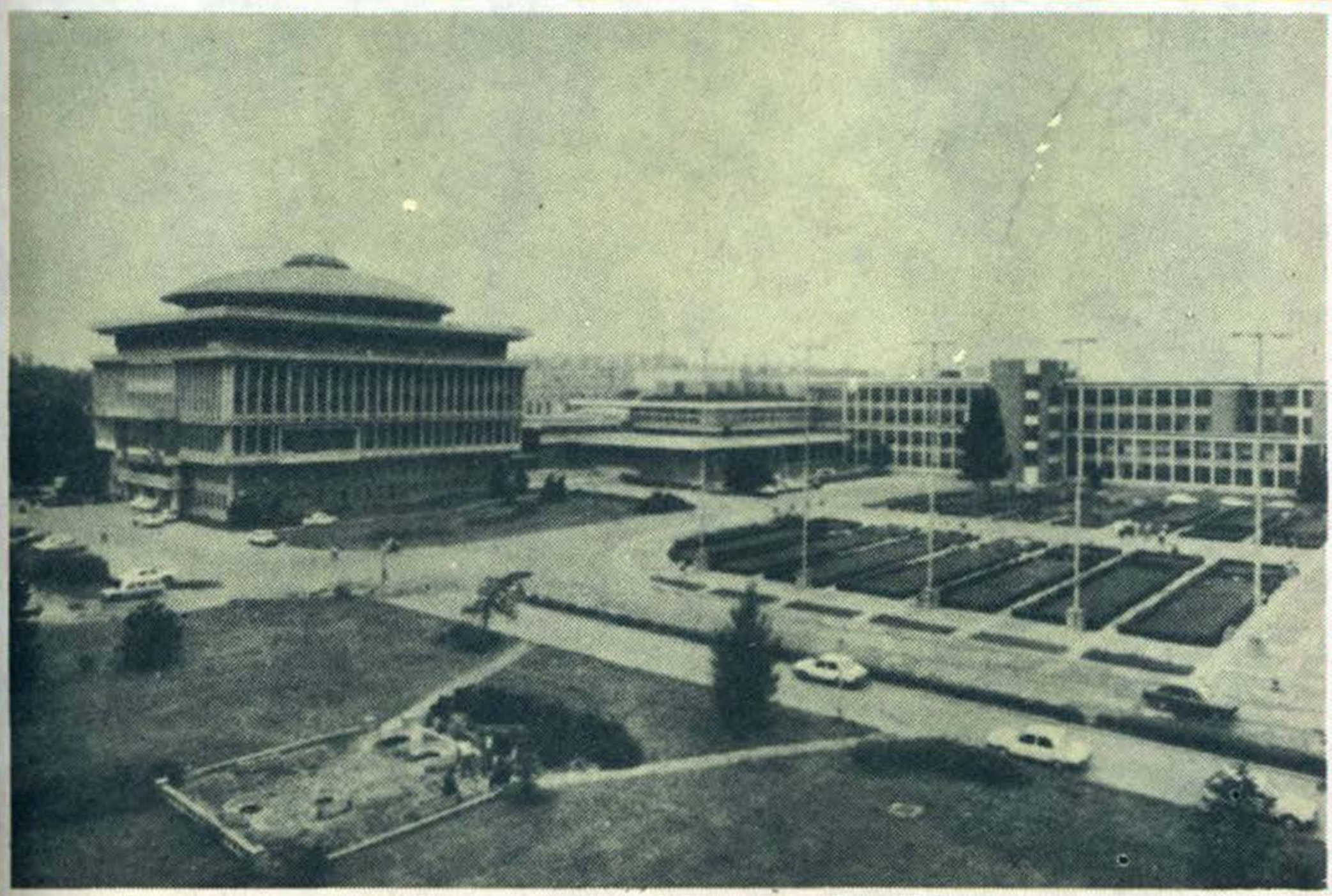

f

4

6

Istoria în opera președintelui Nicolae Ceaușescu

UNITATEA ȘI INDEPENDENȚA NAȚIONALĂ

Istoria popoarelor este străbătută, asemeni unor lumini, de permanențe ce se înșiruie, una lîngă alta, ca nestematele într-o salbă strălucitoare. Sînt, totodată, aceste permanențe coloane de susținere a edificiului național al popoarelor. Asemenea permanențe și coloane de susținere general umane au fost **dreptatea** și **libertatea.** De cînd omenirea a urcat treptele civilizației, dreptatea și libertatea i-au fost de absolută necesitate pentru înaintarea ei. Pentru dreptate și libertate au luptat popoarele milenii de-a rîndul, pe altarul libertății și dreptății s-au adus nenumărate sacrificii și jertfe. Acestor nestemate, general umane, în cazul unor popoare, care, datorită vicisitudinilor vremurilor, au suferit dominații străine, li s-au adăugat alte două: **independența** și **unitatea.**

Cele patru idealuri-permanențe au constituit coloanele de susținere a istoriei poporului român și a strămoșilor săi, din secolele îndepărtate ale antichității și pînă astăzi și vor constitui de astăzi înainte temelii de nădejde pentru totdeauna. Una generînd-o pe cealaltă, una sprijinindu-se pe alta, toate la un loc constituind coloana vertebrală a neamului românesc, și, totodată, „cheia de boltă fără de care s-ar prăbuși întreg edificiul național", potrivit expresiei lui Mihail Kogălniceanu. Căci nu se poate închipui libertate fără dreptate și nici dreptate fără libertate, după cum nu se poate imagina independență fără unitate și unitate fără independență și acestea două fără dreptate și libertate. De aceea, întreaga istorie a poporului român, de la naștere și pînă astăzi, a

Deputații aclamă Unirea

24 ianuarie 1859 a constituit temeiul primei etape a unității statale a națiunii române, iar, în perspectiva istorică, cei șapte ani ai domniei lui Cuza au reflectat pregătirea, de pe pozițiile Unirii dobîndite, a cuceririi independenței, căci Unirea și reformele indisolubil legate de ea au dat bază temeinică viitoarei neatîrnări. După 1859, fluxul dintre românii din Principatele Unite și cei aflați sub dominație străină s-a accentuat, pregătind și grăbind Marea Unire din 1918. Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia că **„unirea Munteniei și Moldovei și înfăptuirea în 1859 a statului național au constituit un moment crucial în destinele poporului, marcînd intrarea României într-o etapă nouă a evoluției sale istorice".**

Revista *Magazin istoric* a pus în valoare de-a lungul anilor numeroase și esențiale aspecte ale luptei pentru Unirea din 1859. Continuăm a scoate însă la iveală noi și noi mărturii ale acestei uriașe angajări de energie și inteligență, de talent și hotărîre care a făcut posibilă apariția României moderne.

Redactorul protocoalelor Unirii

În primăvara anului 1857, sosea la Galați un tînăr ziarist francez, Pierre Paul Baragnon, care abia împlinise 26 ani. Virgile Doze, colaborator al ziarului *Le Levant* și susținător al caimacamului Nicolae Vogoridi, care, după o lună petrecută în Moldova (o va și descrie, de altfel, într-o cărțulie), tocmai se îmbarca pentru a se întoarce în Franța, a consemnat unele detalii privind sosirea compatriotului său în Moldova. „La Galați, cu prilejul plecării mele spre Franța — scria Doze — am avut plăcerea să asist la strălucita primire pe care a făcut-o prefectul, d. Cuza unui tînăr compatriot al meu, d. Pierre Baragnon, numit șef de cabinet al căimăcămiei [Moldovei]... D. Cuza — adăuga publicistul, referindu-se la viitorul domnitor — îi făcu una din cele mai amabile primiri și, în timpul unei mese dată în clădirea prefecturii, o excelentă formație de muzică militară a executat arii naționale moldovenești, a căror

fost o continuă dorință, transformată în năzuință, năzuința în luptă fățișă, încununată, în cele din urmă, de biruință pentru dreptate și libertate, independență și unitate.

Moștenirea cea mai de preț

Idei și idealuri, permanențe și coloane ce-și au temeiuri trainice și puternice, rădăcini adînc implantate în conștiința celor ce le-au sădit și le-au nutrit pentru a nu pieri și a nu se vesteji niciodată: poporul român — mulțimile făuritoare de istorie și vrednicii lor conducători, identificați indestructibil, pînă la contopirea totală, cu idealurile mulțimilor.

Asemenea idei, întemeiate pe realități puternice, sprijinite pe mii de dovezi istorice, constituie temeiul puternic al gîndirii creatoare evidențiate și în domeniul istoriei, ca în toate domeniile vieții noastre economice, politice, culturale, sociale și diplomatice, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele României socialiste. Idei demonstrate convingător și cu patosul revoluționar ce-l caracterizează pe conducătorul încercat al partidului și statului nostru, patos izvorît din prețuirea sinceră și curată a istoriei poporului român și a strămoșilor săi. Asemenea idei și idealuri caracterizează gîndirea creatoare și analiza pătrunzătoare a fenomenelor și proceselor istorice. **„Păstrînd flacăra idealului de libertate, de independență și neatîrnare** — subliniază secretarul general al partidului — **poporul român a dat, de-a lungul milenarei sale istorii, nenumărate pilde de eroism și spirit de jertfă"**. Pilde în care au fost întotdeauna în frunte, în menținerea conștiinței treze, în alimentarea idealurilor poporului, **„exprimînd aspirațiile de libertate și independență ale poporului"**, patrioții cei mai luminați **„care au năzuit către o formă de stat democratică, progresistă, care să asigure libertate și dreptate socială pentru cei mulți"**.

Esența acestui proces istoric a fost formulată cu competența și claritatea ce-i sînt proprii de secretarul general al partidului, evidențierea permanentei împletiri a marilor idealuri ce au însuflețit și luminat trecutul poporului nostru reprezentînd o contribuție esențială la înțelegerea istoriei patriei. Abordînd marile momente ale istoriei patriei, secretarul general al partidului a consacrat pagini nemuritoare aspirației și luptei necontenite a românilor spre unitate națională.

---

melodie ar încînta pe cei mai celebri dintre compozitorii noștri".

Născut în 1830, în sudul Franței, fiu de magistrat, P.P. Baragnon s-a lansat de tînăr, aproape adolescent fiind, în jurnalistică. La 17 ani a fondat, la Nîmes, periodicul *Le Grelot*. A devenit, apoi, student în drept la Toulouse, unde a colaborat la *Tablettes de Toulouse*. După încheierea studiilor universitare și-a petrecut un timp în Italia, pentru ca, reîntors în Franța în 1853, să apere, în foaia *Courrier de Tarn et Garonne* politica lui Napoleon III. A condus, ulterior, un ziar la Rouen și a alimentat cu informații unele organe de presă belgiene, ca și publicația germană *Gazette d'Augsburg*, pentru ca, în final, să se instaleze la Bruxelles și să înființeze *Le Levant*. Acesta a fost, se pare, momentul în care a intrat în contact cu Vogoridi, publicația din capitala Belgiei devenind „oficiosul" extern al acestuia.

Conștient de complicațiile pe care avea să le întîmpine în noua și înalta sa funcție și mai ales dornic să-și deschidă drumul spre domnie, Vogoridi a considerat util să cheme în preajma sa pe tînărul și, nedoielnic, talentatul ziarist. În slujba lui Vogoridi, Baragnon și-a etalat talentul și inteligența, chiar dacă a făcut-o cu o mare detașare și o insuficientă înțelegere a însemnătății evenimentelor politice pe care le trăiau Principatele. Citind documentele pe care le-a redactat în perioada cît a stat în Moldova, se poate spune că Baragnon nu a înțeles semnificația Unirii, ca năzuință vitală a întregului popor român, dar ziaristul francez nu a fost cîștigat nici de poziția separatistă a caimacamului și a celorlalți adversari ai Unirii.

Pentru informarea lui Vogoridi, Baragnon a alcătuit protocoale ale ședințelor Adunării ad-hoc a Moldovei, documente remarcabile prin talentul cu care, deseori, este reconstituită atmosfera în care s-au desfășurat lucrările Divanului. Chiar dacă nu erau — așa cum susținea consulul habsburgic, Gödel Lannoy, care se grăbea să le trimită în copie ministrului de externe austriac — „o imagine mai fidelă" decît procesele-verbale oficiale, protocoalele redactate de secretarul lui Vogoridi întregesc procesele-verbale oficiale cu o seamă de detalii și aduc precizări importante pentru reconstituirea evenimentelor desfășurate în 1857 în capitala Moldovei[1].

[1] În afara protocoalelor, Baragnon este și autorul unor portrete satirice ale tuturor membrilor Adunării ad-hoc a Moldovei, texte pe care le-a semnat *Lucifer*, și care excelează prin subiectivism și o nestăpînită, dar și nemotivată ironie.

Realizată mai întîi sub sceptrul eroului și martirului Mihai Viteazul, istorica înfăptuire, unirea tuturor teritoriilor locuite de români și a tuturor fiilor poporului român, a constituit o prețioasă moștenire, care a traversat secolele asemenea unei făclii, luminînd calea poporului român spre reconstituirea unității sale statale. Unirea din 1600 — așa cum, cu deplină îndreptățire, o apreciază și o prețuiește secretarul general al partidului și președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel ce i-a pătruns însemnătatea și semnificația atît pentru vremea săvîrșirii ei, cît și pentru timpurile ce-i urmară — „**s-a înscris pentru totdeauna cu litere de aur în hronicul țării, acest act devenind un simbol strălucit, însuflețitor pentru toate generațiile care au aspirat spre constituirea statului unic național**". Și s-a înscris pentru totdeauna în hronicul țării, pentru că

Cel mai important dintre protocoalele redactate de Baragnon este acela al ședinței decisive din 7/19 octombrie 1857. Din relatarea secretarului caimacamului reies o serie de detalii deosebit de interesante. Iată, de pildă, cum descrie el sala Adunării în ziua celei mai însemnate ședințe a acesteia, ședință în cursul căreia Mihail Kogălniceanu a dat citire propunerilor Divanului ad-hoc al Moldovei ce urmau a fi înmînate Comisiei europene și care exprimau dorința de unire a poporului român[1]. „Domnii chestori s-au ocupat activ de ultimile pregătiri ale marei săli, pentru ca,

[1] *Magazin istoric*, nr. 7/1975.

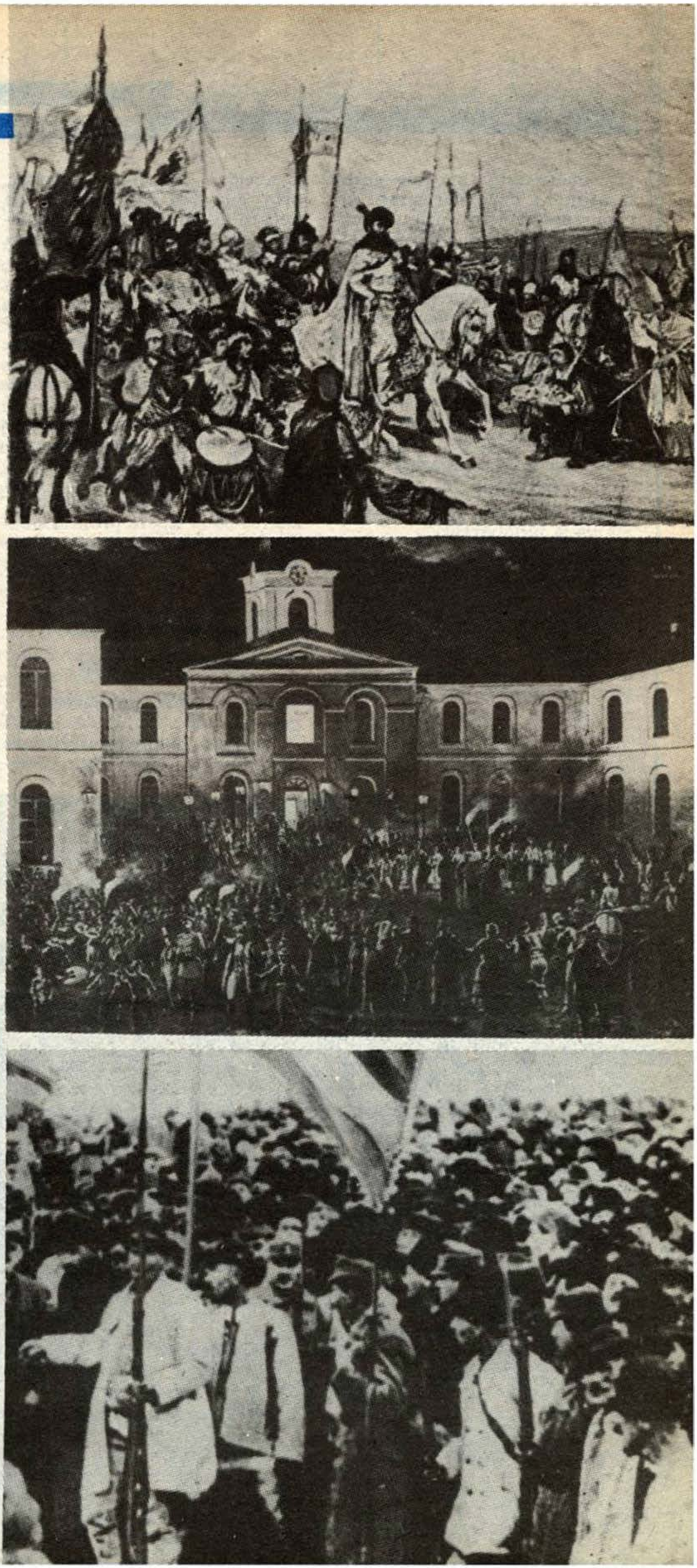

Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia *(tablou de D. Stoica)*

Ziua Unirii la Craiova *(tablou de Th. Aman)*

Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918

era incrustată în conștiința mulțimilor ca o necesitate legică, pe temeiul originii comune, a limbii și culturii unitare, a datinilor și obiceiurilor aceleași, a satisfacerii nevoilor materiale deopotrivă — toate acestea unite într-o albie cuprinzătoare, conștiința de sine a poporului român și a vajnicilor săi conducători. Este un adevăr cu caracter de axiomă faptul că atunci cînd un lucru drept, spre binele poporului și de aceea de neapărată necesitate, pătrunde în conștiința mulțimilor, nu mai poate fi smuls și îndepărtat.

Unirea a fost împiedicată un timp de forțele potrivnice, interne și externe, dar atunci cînd piedicile au fost îndepărtate și soarele dreptății a luminat orizonturile, reînvierea faptelor eroului Mihai s-a împlinit. Nu de la sine însă și nici ca un dar generos al altora, ci prin voința nestrămutată a acelora care l-au pregătit, prin lucrarea lor cinstită de fiecare zi, prin dorința transformată în voință și aceasta în acțiune energică.

Reconstituirea Daciei, așa cum a realizat-o eroul de la Călugăreni și Șelimbăr, fiind o faptă atît de importantă, înfăptuirea nu putea fi nici ea lipsită de greutăți. Greutăți numeroase și mari, care se cuveneau înlăturate, cu brațe tari și voințe puternice, reunite într-o asociere echilibrată, în voința și conștiința unui popor care, de la nașterea sa, a știut să-și apere propria neatîrnare și să o apere și pe a altora.

Drepturile naturale ale poporului

Zorile lumii moderne au marcat mutații fundamentale în toate domeniile, mutații care au schimbat înfățișarea societății din toate punctele de vedere. „Renașterea națională" petrecută în societățile europene a cunoscut manifestări specifice și în cadrul societății românești. Încheierea procesului de formare a națiunii române moderne și transformarea conștiinței de neam în conștiință națională au însemnat impulsionarea și potențarea ideilor și idealurilor de unitate și independență ale poporului român. Cu atît mai mult cu cît legăturile multiple dintre ramurile națiunii române — silită de împrejurări politice externe să vietuiască în state separate — au desființat, în realitate, granițele artificiale despărțitoare de frați. Cultura și ideologia luminilor, expresii convingătoare ale saltului calitativ în gîndirea și conștiința oamenilor — mase populare și conducători deopotrivă —, au consolidat temeliile și au conferit și mai

în incinta ei, Divanul să-și poată face manifestarea unionistă. De la 9 dimineața, patru santinele sînt așezate la fiecare din intrările sălii, dintre care una este rezervată doamnelor, alta publicului și a treia — în fața scării celei mari — deputaților. Tribuna mare din fund și cea din dreapta sînt destinate publicului. Cea din stînga, pregătită cu mare grijă, este rezervată doamnelor. Pe uși și pe coloane este afișat un extras din articolele 1, 2, 4 și 129 ale regulamentului [de funcționare a Divanului] relative la liniște, la ținuta publicului și la puterile date președintelui în caz de zgomot și de manifestație. Deasupra biroului se remarcă portretele lui Ștefan cel Mare, Bogdan I [de fapt, Bogdan III] și Petru Rareș, încoronate cu flori. La stînga președintelui este înălțată o estradă specială, unde este așezat un fotoliu pentru șeful statului; în spate, sînt scaunele pentru aghiotanții

Deputați pontași din Adunarea ad-hoc a Moldovei; fotografie dăruită de M. Kogălniceanu lui C.A. Rosetti cu dedicația: „Temelia casei. Kogălniceanu lui Rosetti"

domnești și pentru ofițerii armatei. Masa din centrul Adunării este ocupată în mod exclusiv de către deputații clerului. Ceilalți deputați își păstrează aproximativ locurile pe care le ocupau în sala cea mică. La ora 10, sosește un mare număr de deputați și se alcătuiesc diverse grupuri. Acești domni sînt cu toții în ținută, cu mănuși și cravată albă sau

mare trăinicie coloanelor de susținere a edificiului unității și independenței.

În noul context istoric devenea tot mai evident că fiecare din aceste istorice împliniri nu se vor putea realiza decît prin „revoluție", nu neapărat în înțelesul de război civil între clase și categorii sociale, cît mai ales de transformări profunde, de esență în structura societății. Ceea ce justifică caracterizarea formulată de unul dintre cei mai de seamă gînditori democrat-revoluționari, Nicolae Bălcescu, participant la revoluția din 1848, cu rol de frunte, și, de asemenea, pregătitor al celorlalte două revoluții pe care le prevestea: o revoluție — spunea el — pentru unitatea națională și o revoluție pentru independență, pentru ca astfel „națiunea să reintre în posesia deplină a drepturilor sale naturale". Ceea ce s-a și înfăptuit într-un răstimp istoricește scurt: 11 ani după revoluția de la 1848, unirea Munteniei și Moldovei, iar 18 ani de la unirea Principatelor, independența deplină a României. Fiecare dintre cele trei revoluții — 1848-1859-1877 — a fost opera întregului popor român, într-o solidaritate și unitate impresionante, conștient că „naționalitatea este sufletul unui popor", iar „unitatea națională este chezășuirea libertății lui", potrivit gîndirii aceluiași mare patriot și revoluționar. Ce încheiere mai dreaptă și mai încărcată de simțire patriotică putea fi dată acestui complex și complementar proces decît cea formulată de secretarul general al partidului, președintele României socialiste: **„Un popor cu asemenea istorie glorioasă va fi întotdeauna animat de dorința de a trăi liber, independent, stăpîn pe destinele sale, de a avea relații frățești, de prietenie și colaborare cu vecinii săi, cu toate națiunile lumii".**

Pe harta Europei se înscria, astfel, un nou stat, în plină dezvoltare, care nu se mulțumea să fie doar o noțiune geografică, ci pretindea a fi o realitate istorică, o realitate politică, economică și culturală. Care pretindea, de asemenea, să ocupe locul ce i se cuvenea în lumea acelor timpuri, pe măsura trecutului său, a sacrificiilor și jertfelor pentru o viață demnă, pentru o viață liberă și independentă a întregului popor român unit între fruntariile sale etnice.

Împlinirea unei legități istorice

Cele patru decenii ce despart independența de stat a României de făurirea statului

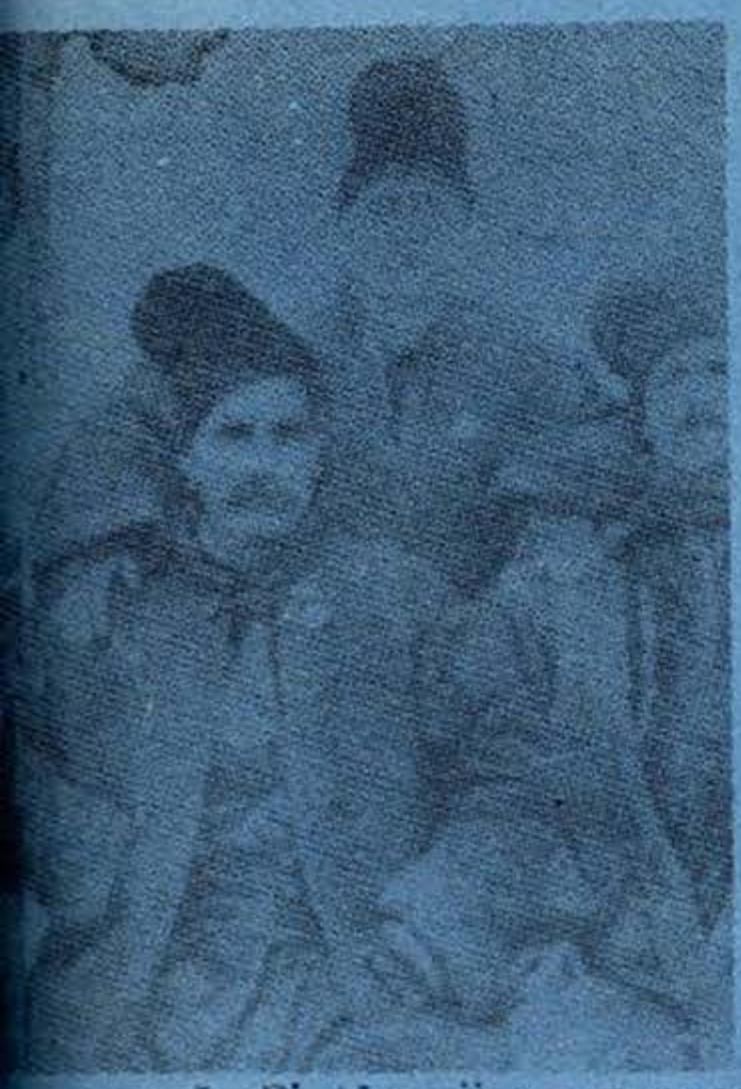

neagră. Și țăranii au pus oarecare grijă în ținută și costumul lor național este destul de corect. Publicul intră fără dezordine, cu bilete împărțite mai înainte. De la începutul sesiunii se remarcă lipsa șefului statului. Toți consulii sînt prezenți, cu excepția d-lui agent al Austriei..."

Votul lui Kogălniceanu

La ora 10.45 se deschide ședința. În timpul apelului, arată Baragnon, **o parte din** publicul **care nu mai avusese loc în sală face zgomot la uși, iar în rîndul celor din tri une se împart versuri ocazionale unioniste.** După **ce secretarul Adunării, P. Mavrogheni,** aduce la cunoștință numele președinților comitetelor speciale ale diferitelor clase, se dă cuvîntul lui Constantin Hurmuzaki. Textul din procesul-verbal oficial al moțiunii de mulțumiri adresată de Divan celor șapte puteri garante, citită de acesta, este mai amplu decît cel din protocolul lui Baragnon, dar îi lipsește caracterul „viu" pe care reușește să i-l confere secretarul caimacamului. Acesta, spre exemplu, evidențiază încheierea „unionistă" a moțiunii pe care o făcuse întreaga Adunare, deputații ridicîndu-se de trei ori în picioare și strigînd: „Unireal Unireal Unirea!" Unanimitatea de voință a deputaților îl și determinase pe mitropolitul Sofronie Miclescu să declare că „Unirea e proclamată"[1], iar pe Alecu Balș, indignat peste măsură, să depună pe biroul Adunării protestul său antiunionist. Astfel, momentul acesta — oarecum confuz în procesul-verbal oficial — se clarifică prin relatarea ziaristului francez.

În continuare, Baragnon dă un amplu rezumat al propunerii pe care a prezentat-o **M.** Kogălniceanu Adunării, cerînd deputaților să-și dea votul în favoarea programului unionist. Secretarul caimacamului menționează că „lectura a fost acoperită de aclamații unanime". Mai pe scurt, el redă și cuvîntarea pe care a rostit-o în același scop Hurmuzaki. Interesante sînt însă amănuntele privind discuția stîrni-

[1] *Magazin istoric*, nr. 1/1986.

național unitar român au însemnat examenul hotărîtor al poporului român, in întregimea sa, din România și din teritoriile aflate încă sub dominația străină. Tot ce s-a întîmplat în istoria națională în aceste patru decenii poartă amprenta voinței de neclintit a unirii. Nu a existat eveniment petrecut de o parte a Carpaților care să nu fie resimțit cu intensitate de cealaltă parte. Așa cum s-au petrecut, de exemplu, lucrurile cu prilejul mișcării memorandiste din Transilvania, dintre anii 1892-1894, cînd în România au avut loc zeci și zeci de acțiuni de protest împotriva opresiunii exercitate de oficialitatea ungară împotriva românilor transilvăneni, cînd în România au fost publicate ziare cu titluri semnificative, cînd nenumăratele scrisori de protest erau întărite de mii de semnături de intelectuali, muncitori și țărani.

Nimeni și nimic nu mai putea împiedica înfăptuirea marelui, secularului vis, de „jalea cui au răposat și moșii și părinții" — întrunirea tuturor teritoriilor locuite de români și a tuturor românilor într-o singură alcătuire statală, România Mare, fapt împlinit în 1918. Nu prin „cuceriri" și „cotropiri", cum mai afirmă unii istorici de peste hotare, aflați în slujba unor cauze străine adevărului, ci ca încheierea unui proces logic și împlinirea unei legități istorice. Deoarece, în întreaga sa istorie, poporul român nu a rîvnit nimic ce nu-i aparținea de drept și după dreptate, dar și-a apărat cu sacrificii și jertfe ce-i aparținea cu drept și după dreptate. Unirea a fost și este un astfel de drept pentru realizarea căruia, secole în șir, poporul nostru nu a precupețit nici o jertfă, nu a considerat inutil nici un sacrificiu. **„Unitatea noastră națională** — apreciază cu pătrunzătoarea intuiție cu care ne-a obișnuit în judecarea fenomenului istoric tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a fost rezultatul luptei maselor populare din toate colțurile țării, opera întregului popor român. Unirea a fost încununarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forțe ale poporului român din Moldova, Muntenia și Transilvania, de cărturarii și marii gînditori ai neamului, a activităților desfășurate de elementele revoluționare, de militanții socialiști, a aspirațiilor și voinței întregului popor român".**

Ștefan PASCU

tă în jurul întîmpinării făcută de Alecu Balș. Din relatarea lui Baragnon aflăm că **birourl** Adunării declarase — prin vice-președintele său, C. Negri — că întîmpinarea lui Balș nu putea fi acceptată, deoarece oricare propunere — spre a fi primită — trebuia să fie susținută de cinci deputați. M. Kogălniceanu a cerut însă Adunării să facă o excepție, tocmai pentru ca să nu poată fi învinuită că nu ascultase toate părerile existente în sînul său. Nicu Catargiu și Vasile Bosie s-au opus încălcării regulamentului, iar Vasile Sturdza a găsit soluția: întîmpinarea lui Balș să fie considerată discurs! Dar cînd Balș a încercat să-și citească textul, i-a fost imposibil să se facă auzit și atunci Constantin Hurmuzaki a căpătat el sarcina să-l citească Adunării. A și făcut acest lucru, dar — **cum notează Baragnon** — cu „un dispreț amestecat cu batjocură".

Discursul rostit de Kogălniceanu în replică la acela al lui Balș este mai amplu reprodus în procesul-verbal oficial, în schimb protocolul ziaristului francez conține detaliul că, înfruntîndu-l pe Balș în legătură cu cele 80 000 fălcii ale sale, pe care se temea să nu le piardă în urma Unirii, Kogălniceanu ținuse să amintească un fapt extrem de important și anume, acela că „Țara Românească se asociază ideii noastre", adică Unirii.

În legătură cu desfășurarea votului propriu-zis Baragnon dă o serie de amănunte necunoscute, dar semnificative. Nectarie Sotiriopoleos, locotenentul episcopului de Roman, a fost unul din cei doi deputați care a votat împotrivă (celălalt a fost Alecu Balș). Pentru a-și exprima dezacordul față de votul lui Nectarie, mitropolitul Sofronie Miclescu, președintele Adunării, l-a silit pe acesta să-și rostească **votul cu glas tare și abia i-a întins mîna să i-o sărute! Kogălniceanu a stat tot timpul în preajma biroului unde se vota. Cînd i-a venit rîndul, a votat simplu, fără să spună altceva decît; Pentru! Doctorul C. Virnav a declarat Adunării** că el **era unionist încă din** 1825, cînd studia la Viena. Membrii biroului au votat ultimii, iar cînd votul a luat sfîrșit și mitropolitul Sofronie Miclescu a anunțat: „Adunarea a votat Unirea!", deputații au răspuns prin urale, reluate „de mulțimea strînsă pe coridoare".

La orele 13.30, ședința s-a încheiat cu rezultatul știut și din procesul-verbal oficial (81 voturi pentru Unire și doar 2 împotrivă). Ieșind din sală, mai arată Baragnon, deputații au fost aclamați „de o mulțime zgomotoasă, pe culoare, pe scară și în preajma palatului".

Istoria în opera preşedintelui Nicolae Ceauşescu

PATRIA — UNIVERSUL ÎMPLINIRILOR NOASTRE

Din timpuri îndepărtate, oamenii trăiesc în patrii, istoriceşte constituite, care reprezintă matricea devenirii lor ca popoare şi naţiuni, fiecare cu o personalitate distinctă, cu un mod specific de a fi, trăi şi gîndi, de a se afirma în lume. Chiar cele mai vechi monumente ale culturii universale depun mărturie că ideea şi sentimentul patriei au fost întotdeauna o constantă a vieţii popoarelor. „Nu pot vedea ceva mai bun ca patria" — exclama poetul suveran Homer. Pe acelaşi filon de gîndire, poporul nostru a înscris în înţelepciunea veacurilor proverbul „Pretutindeni e bine, dar acasă (în patrie) e şi mai bine".

Această ființă ideală

În rostirea românească, patria este desemnată printr-o multitudine de noțiuni, între care cea de țară. Spre deosebire de latinescul *terra* — pămînt din care derivă, românescul țară este un semnificant cu un conținut de o mare profunzime, exprimînd nu doar bogățiile și frumusețile naturale, ci un pămînt însuflețit, înnobilat de geniul și munca omului, care multiplică geografia, de la cea fizică, la cea etnică, economică, socială, culturală. Țară, de asemenea, nu indică doar un teritoriu locuit și lucrat, ci denumește și organizarea politică superioară a societății românești — statul. Astfel, țară e sinonim cu patrie — de filiație umană, **patres,** părinți, strămoși —, ilustrînd comuniunea intimă dintre români și solul pe care acum douăzeci de secole s-au plămădit și unde, cum nemaipomenit de frumos zice Dimitrie Cantemir, „înfipți și nezmulși au rămas", legătura dintre pămînt și neam fiind atît de strînsă, încît, în viziunea lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, „pămîntul răsfrînge în toate ale sale imaginea neamului și neamul răsfrînge în toate ale sale imaginea pămîntului".

Patria nu e, așadar, o abstracțiune, ci o realitate complexă, vatra străbună cu tot ce au creat pe ea, în succesiunea lor, generații și generații. Sintetizînd cugetarea înaintașilor care au gravat în spiritualitatea românească conceptul de patrie, al celor ce i-au potențat înțelesul prin iradierea ideilor renascentiste, raționalist-umaniste, luministe sau romantice, Nicolae Bălcescu scria: „Patria, această ființă ideală, pe care locuitorii ei sînt gata a o apăra cu viața, este identitatea intereselor, ideilor, pasiunilor care-i strînge și unește în apărarea unui bine comun". Iar această identitate de interese și idealuri, de pasiune în realizarea lor își are un puternic liant în conștiința de neam, dezvoltată în conștiința națională, care înseamnă conștiința originii comune daco-romane, a continuității pe aria de formare și viețuire a poporului român — marcată de armonia care leagă crestele Carpaților cu undele Dunării și valurile Mării Negre —, conștiința unității organice a națiunii, hotărîrea ei de a dispune de propriile destine. **„Avem o țară frumoasă și bogată** — subliniază secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **un popor harnic și cutezător, care timp de două milenii, în anii grei de restriște, înfrățit cu codrii, rîurile și văile, și-a apărat glia, iar acum, sub conducerea partidului, își zidește o viață nouă".**

Reflectare a fizionomiei patriei și națiunii și, totodată, stare militantă, cu încărcătură politică și ideologică programatoare, conștiința națională își are forma concretă de exteriorizare în patriotism, adevărată forță propulsoare a țelurilor supreme de propășire economică și culturală, de libertate și dreptate socială, de independență și suveranitate în cadrul firesc al uneia și aceleiași patrii unitare, în prietenie cu patriile altor popoare, înscriind lumea românească, cu nota sa particulară, în concertul întregii umanități. Patriotismul străbate ca o flacără mileniile dăinuirii noastre, milenii de neostoită muncă și luptă. Evaluînd cursul zbuciumat al istoriei, de la țara mare a strămoșilor geto-daci, la țara tuturor românilor, la România socialistă de astăzi, tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază: **„Lupta necurmată pentru dezvoltarea de sine stătătoare constituie, astfel, trăsătura caracteristică fundamentală a întregii istorii a poporului nostru, determinînd însuși modul lui de existență, concepțiile și idealurile sale... Se poate spune că nu există palmă de pămînt care să nu fi fost udată cu sîngele moșilor și strămoșilor noștri în lupta pentru libertate și neatîrnare, pentru progres economic și social".**

Patriotismul a înaripat gîndirea și ingeniozitatea, a fortificat brațul tuturor celor ce au durat civilizația românească, al celor care, făcînd zid în calea valurilor populațiilor migratoare, a agresiunilor unor mari imperii și regate, consimțind orice sacrificiu, au salvgardat naționalitatea și statalitatea noastră și au pus jaloane definitorii pe spirala istoriei: prima unire politică a românilor de la 1600, Unirea de la 1859, independența absolută de la 1877, desăvîrșirea statului național român unitar la 1918, intrarea României într-o nouă eră, prin Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă declanșată prin actul crucial de la 23 August 1944. Pe acest tumultuos parcurs, însuși sentimentul patriotismului a căpătat noi nuanțe în conținut și expresie.

Un sentiment statornicit de veacuri

În anii edificării orînduirii noi, patriotismul s-a îmbogățit structural. Patria fiind socialistă și patriotismul este socialist, iar socialismul fiind un proces revoluționar neîntrerupt și patriotismul este esențialmente revoluționar. **„Patriotismul, dragostea și devotamentul față de țară** — subliniază conducătorul partidului și statului nostru — **sînt o expresie a conștiinței revoluționare, comuniste, expresia îndatoririi de onoare a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii față de glia strămoșească și față de noua societate". E**laborînd conceptul de patriotism socialist revoluționar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în optica marxistă, a ideologiei Partidului Comunist Român, i-a înfățișat substanța într-o definiție de valoare clasică:

„A fi patriot, a-ţi iubi ţara înseamnă a face totul pentru a spori avuţia naţională, proprietatea socialistă, a nu precupeţi nimic pentru înfăptuirea politicii partidului comunist, ce corespunde pe deplin intereselor vitale ale întregii naţiuni.

A fi patriot înseamnă a fi oricînd gata să faci totul, mergînd pînă la supremul sacrificiu, pentru a apăra libertatea, independenţa şi integritatea ţării, pentru a salvgarda măreţele cuceriri revoluţionare ale poporului...

A fi patriot înseamnă a milita permanent împotriva oricăror discriminări naţionale, împotriva şovinismului, a concepţiilor şi manifestărilor rasiste, pentru deplina egalitate în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, în munca şi lupta lor comună.

A fi patriot înseamnă a milita activ pentru prietenie cu toate popoarele ţărilor socialiste, cu popoarele statelor în curs de dezvoltare, cu toate popoarele lumii pentru cauza păcii şi colaborării.

A fi patriot înseamnă a respecta sentimentele naţionale ale altor popoare, libertatea şi independenţa lor".

Această definiţie completă şi generoasă demonstrează că patriotismul, acest sentiment statornicit de veacuri, îşi are dialectica sa în raport de epoci istorice, mediu şi mentalitate corespondente, că patriotismul românesc nu a rămas încremenit în ideile predecesorilor, ci, încorporînd şi amplificînd patrimoniul de cuget şi simţire moştenite, cunoaşte o manifestare superioară în compoziţia care uneşte în chip fericit iubirea de patrie cu încrederea neclintită în cauza socialismului, dragostea faţă de popor, făuritorul istoriei, cu ataşamentul de nezdruncinat, total, faţă de Partidul Comunist Român, forţa politică conducătoare a societăţii noastre, solidaritatea de monolit a comunităţii naţionale cu solidaritatea internaţională, promovarea propriilor ţeluri de progres şi a celor ale întregii umanităţi.

Militantismul patriotic, vital, angajant, optimist este o forţă coezivă a tuturor energiilor pentru înfăptuirea măreţelor obiective cuprinse în Programul partidului: înflorirea multilaterală a patriei şi naţiunii, baza progresului ansamblului social şi împlinirii personalităţii umane; întărirea alianţei dintre clasa muncitoare, ţărănime şi celelalte categorii sociale, a conlucrării rodnice a oamenilor muncii de diferite naţionalităţi; lărgirea şi dinamizarea cadrului instituţional de înfăptuire a puterii de către popor pentru popor în statul democraţiei muncitoreşti revoluţionare; apărarea patriei — cauză şi operă a întregului popor; perfecţionarea modalităţilor de exercitare a rolului partidului comunist, de centru vital al naţiunii; afirmarea demnă, tot mai puternică a României în dinamica internaţională.

Crez şi atitudine de viaţă

Înfăptuirea acestei strategii reprezintă cea mai de seamă contribuţie a poporului român la civilizaţia şi cultura universală, deoarece numai propriile realizări îl includ în circuitul internaţional de valori materiale şi spirituale. Făuritor de cultură şi civilizaţie, poporul român participă la viaţa lumii în spiritul colaborării şi cooperării, puse cu acuitate la ordinea zilei de creşterea irezistibilă a rolului naţiunilor, dar şi de caracterul obiectiv al interdependenţelor, de imperativul luptei pentru cauza generală a păcii şi salvarea însăşi a speciei umane de la o moarte colectivă pe care o presupune un război dus cu armele nimicirii nucleare. Aşadar, dragostea de patrie nu înseamnă izolare, ci deschidere spre omenire, patria, cu sigiliul individualităţii sale, constituind punctul de inserţie în comunitatea mondială. În ciuda profeţilor nihilismului naţional şi apologeţilor mondialismului, lumea nu a încetat şi nu va înceta să fie o familie a patriilor şi naţiunilor, care înrîuresc şi vor înrîuri multă vreme şi decisiv evoluţia societăţii.

Nefiind un fenomen înnăscut, ci unul social-istoric, patriotismul nu se împlineşte în mod automat, ci prin intermediul activităţii formative, educative. Sesizînd acest aspect, filosoful Vasile Conta, în împrejurările războiului de independenţă, scria: „Fundamentul moral al unui popor e patriotismul; fără el nu putem concepe o viaţă, dar încă un stat. Cei ce cred că a fi patriot e un preliminar natural... se înşeală. A fi patriot înseamnă: a fi cinstit, a avea o conştiinţă curată şi o inteligenţă vie, a avea un arbitraj filozofic pentru compatrioţii tăi, în fine, un criteriu din care să reiasă principiul că viaţa ta aparţine tuturora şi că tu nu eşti decît un luptător într-un război, care tinde spre fericirea şi gloria ţării". Sensul acestor cuvinte inspirate îl găsim integral şi pe un plan superior în teoria şi practica partidului nostru, a secretarului său general, care, relevînd calitatea patriotismului de crez şi atitudine în viaţă, de act de conştiinţă generator de înalte valori etice, care dau prioritate intereselor generale faţă de cele personale, nu contenesc a cere intensificarea muncii politico-educative în spiritul patriotismului socialist revoluţionar. Iar la temelia acestei activităţi, a cărei finalitate trebuie să fie făurirea omului nou prefigurat de partid, este pu-

(Continuare în p. 47)

Istoria în opera preşedintelui Nicolae Ceauşescu

ROSTUL NOSTRU ÎN VIAŢA LUMII

Viaţa oricărei naţiuni se desfăşoară în variate legături cu aceea a popoarelor vecine sau mai îndepărtate, iar gradul de dezvoltare a naţiunii respective, rolul ei binefăcător pe plan regional sau mondial se măsoară şi după intensitatea participării la schimburile de valori materiale sau spirituale cu alte popoare.

Opera multiseculară a poporului nostru în acest domeniu al colaborării şi cooperării culturale a fost adesea evocată cu deplină înţelegere a esenţei fenomenului în scrierile preşedintelui României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Condiţiile istorice, ca şi particularităţile firii lor deschise, ospitaliere, generoase, explică străvechea obişnuinţă a românilor de a primi şi a transmite creaţii altor popoare. O intensă activitate de schimburi a avut loc mai întîi în chiar interiorul pămîntului românesc. În perioada istorică în care vechea Dacie a fost organizată politic în voievodatele Transilvaniei, Ţării Româneşti şi Moldovei, cînd — preciza tovarăşul Nicolae Ceauşescu — „între cele trei state s-au dezvoltat permanent contacte şi legături multilaterale intense. Necontenit au avut loc schimburi de bunuri materiale, o puternică circulaţie de idei, de opere de cultură şi artă".

Convieţuirea cu alte naţionalităţi a determinat şi ea schimburi, deoarece „în procesul de creaţie a bunurilor materiale şi spirituale, chiar dacă unele poartă mai mult sau mai puţin o amprentă specific germană, maghiară, sau română, oamenii nu puteau să nu se influenţeze reciproc".

Dar civilizaţia poporului nostru s-a aflat în relaţii de schimburi de valori materiale şi spirituale din cel mai îndepărtat trecut: „într-adevăr, civilizaţia tracică, a dacilor a exercitat o influenţă puternică în această zonă a lumii şi, desigur, a fost influenţată, la rîndul ei, de marile civilizaţii ale epocii. Pornind de la aceasta, vom înţelege mai bine legăturile dintre popoarele acestei părţi a lumii — care au o bază istorică de cultură şi civilizaţie comună". **Aceasta a şi dus, de-a lungul istoriei, subliniază preşedintele Nicolae Ceauşescu, la întărirea** „relaţiilor strînse de prietenie, bună vecinătate, colaborare şi solidaritate care au existat timp de secole între popoarele din Balcani în lupta lor împotriva asupririi, pentru libertate, pentru o viaţă demnă".

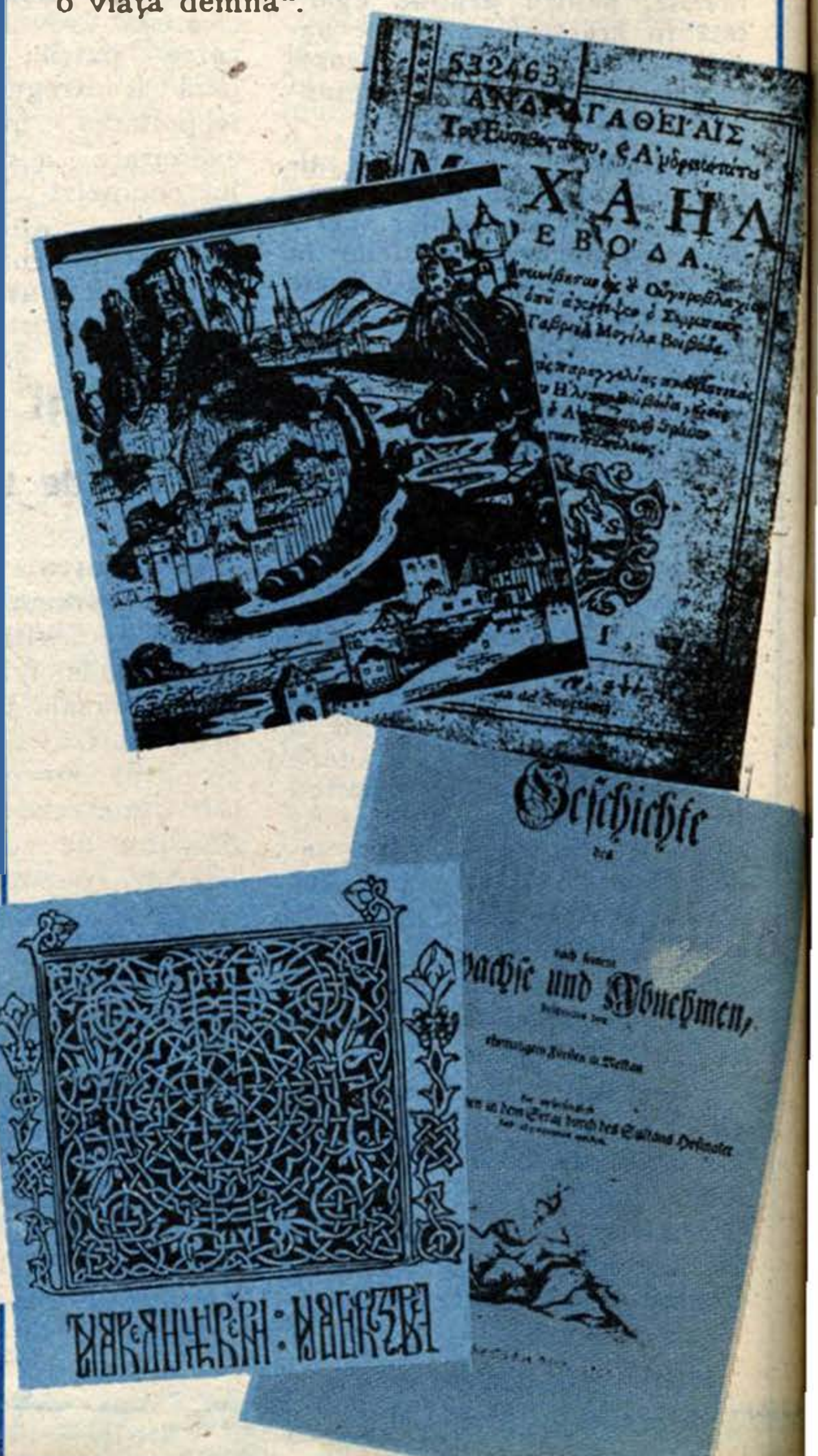

Ca o datorie de conştiinţă

Fenomenul schimburilor culturale înseamnă receptare, iradiere şi transfer de valori din toate domeniile creaţiilor spirituale ale unui popor. Fenomenul cuprinde tot ceea ce numim „contacte", „dialog", „aculturaţie", „influenţe" (active sau pasive) etc., tot ceea ce, după creaţia propriu-zisă a unei culturi specifice, desemnează funcţiunea de vehiculare a valorilor exercitată de acea cultură.

S-ar putea crede — şi s-a pretins adesea — că rolul activ al românilor în acest plan al schimburilor culturale a fost esenţial determinat de aşezarea noastră geografică, la răscrucea atîtor civilizaţii — daco-getică, elenă, elenistică, romană, bizantină, otomană, occidentală —, care au conferit pămîntului ocupat de înaintaşii noştri şi de noi un rol privilegiat de sinteză şi transfer de valori spirituale. Dincolo de partea ei de adevăr, explicaţia nu e pe deplin convingătoare, deoarece în aceeaşi zonă geografică sînt cuprinse şi alte culturi care, la confluenţa aceloraşi civilizaţii, au creat, s-au afirmat, dar nu-şi revendică acelaşi rol în transferul de valori.

Cazul poporului nostru este, în planul acestor schimburi, unic în istoria Europei sud-estice şi, probabil, a întregului continent. Puţine ţări au fost în ultimele două milenii mai bîntuite, călcate, prădate, ocupate, revendicate ca aceea a Daciei. Totuşi, nici un alt teritoriu european, după atîtea vicisitudini, nu şi-a păstrat mai bine identitatea şi nu şi-a exercitat, cu mai multă modestie şi discreţie, rolul cultural folositor altor popoare, din vecinătate sau chiar de departe.

În anul 275, printr-un edict al împăratului Aurelian, Dacia, cea mai glorioasă cucerire a lui Traian, *Optimus Princeps*, care a ţinut să-şi imortalizeze izbînda prin celebra columnă din Roma, era părăsită de armata şi administraţia romană. Cîteva decenii mai tîrziu, împăratul Constantin cel Mare transfera centrul Imperiului roman în oraşul Bizanţ care, după aceea, îi va purta numele. Constantin păstrase pentru Dacia o preocupare atestată de importante urme arheologice, chiar mai multe decît ale succesorilor lui, împăraţi sau patriarhi de Constantinopol către care dacoromanii de la Dunărea de Jos, apoi românii, rămaşi în afara Bizanţului, căutau totuşi cu nestrămutată fidelitate.

Nu e, oare, o semnificativă lecţie de istorie faptul că, după prăbuşirea Imperiului roman de răsărit în haina lui bizantină, la 1453, continuatorul tradiţiilor, idealurilor, culturii şi obligaţiilor sale spirituale a rămas poporul român, urmaşul acelor daco-romani părăsiţi de Imperiu în 275?

Românii îşi asumaseră, de fapt, încă din secolul XIV, rolul de „braţ secular" al spiritualităţii europene orientale, fără murmur şi fără resentimente. În această parte a Europei, timp de cinci secole, singurul ajutor al tuturor naţiunilor balcanice au fost românii. Înaintaşii noştri şi-au desfăşurat opera binefăcătoare pentru naţiunile vecine şi prietene din toată Mediterana Orientală, spontan, fără presiuni sau obligaţii impuse, ca o datorie de conştiinţă, dintr-un sentiment de solidaritate superior combinaţiilor politice care au călăuzit, începînd din epoca cruciadelor pînă în era contemporană, toate programele marilor puteri europene de intervenţii în Balcani şi Orientul Apropiat. Sînt evenimente de care trebuie să se ţină seamă în orice încercare de analiză a motivaţiilor şi mecanismelor schimburilor de valori favorizate de români într-o lungă perioadă şi o largă zonă a civilizaţiei europene.

Analizînd acest transfer de valori spirituale realizat de români, N. Iorga l-a definit sugestiv „Bizanţ după Bizanţ". Opinia marelui nostru istoric era că, după prăbuşirea Imperiului bizantin, multe din creaţiile de cultură şi civilizaţie datorate geniului şi străduinţelor greco-romanilor din Orient au continuat a fi păstrate, cultivate şi îmbogăţite de români, în cadrul politicii de ajutorare a popoarelor subjugate de otomani. În realitate, această politică a început cu un secol înainte de ocuparea Constantinopolului, într-o perioadă în care împăraţii bizantini nu-şi mai puteau exercita rolul de protectori ai aşezămintelor spirituale din Levant şi Peninsula Balcanică. Transferul acestui rol către voievozii Moldovei şi Ţării Româneşti s-a făcut spontan, de la primele solicitări adresate românilor de reprezentanţii amintitelor aşezăminte. Răspunsurile prompte, sistematice, generoase au continuat pînă în 1863, anul secularizării domeniilor conventuale din România de către principele Alexandru Ioan Cuza, deci vreme de o jumătate de mileniu, ceea ce sugerează amploarea ajutoarelor româneşti îndreptate spre centrele de spiritualitate din Mediterana Orientală.

„Nici un alt popor nu a făcut atîta bine"

În acest lung interval s-a ajuns la situaţia că 25-26% din ogoarele, viile, pădurile Ţării Româneşti şi Moldovei erau „închinate", aşadar, aproape toate veniturile lor erau trimise peste hotare pentru întreţinerea unor aşezăminte şi comunităţi bulgare, sîrbeşti, greceşti, arabe din cuprinsul Imperiului otoman. Fără aceste ajutoare româneşti, multe din aceste aşezăminte ar fi dispărut în mod sigur; în această privin-

tă specialiștii în istoria culturală post-bizantină sînt unanim de acord. Cărturarul rus Porfirie Uspenski afirma acum mai bine de un secol: „Nici un alt popor... nu a făcut atîta bine pentru Athos, cît au făcut românii". Mărturiile beneficiarilor atestă același adevăr: Neagoe Basarab, nou ctitor la începutul secolului XVI al întregului Munte Athos, Doamna Ruxandra Lăpușneanu, care a salvat, prin daniile ei uriașe, numeroase așezăminte atonite și din Levant, Vasile Lupu care a achitat datoriile celor patru patriarhii din Alexandria, Ierusalim, Antiohia și Constantinopol într-o perioadă de creștere a venalității Porții. Statornicia acestor ajutoare a conferit românilor un rol recunoscut chiar de către sultanii otomani prin firmane solemne, ceea ce arată că sprijinul economic a însemnat deopotrivă o protecție politică ce îngăduia voievozilor noștri să apere drepturile acestor insule de viață și cultură de tradiție romano-bizantină de sub dominația Porții.

Dar rolul românilor nu s-a oprit aici. Prin alte inițiative și gesturi de solidaritate, ei au asigurat condițiile necesare păstrării, îmbogățirii și circulației valorilor spirituale într-o vastă zonă a continentului european și a Levantului. Școlile și academiile domnești din București și Iași din sec. XVII-XIX au fost totdeauna deschise tinerilor dornici de învățătură din țările dominate de Poartă, ceea ce a permis formarea de elite din rîndurile unor popoare lipsite, pe atunci, de centre de educație superioară. În liniștea, securitatea și viața înlesnită a așezămintelor românești, favorizată de statutul de autonomie politică al țărilor noastre, s-au instruit și format cărturari greci și sîrbi, bulgari și arabi, asigurînd astfel continuitatea unor literaturi și arte naționale lovite în dezvoltarea lor de invazia otomană

Punte de înțelegere între popoare

În Mesajul adresat participanților la cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice — ale cărui lucrări, ca și ale altor prestigioase întruniri internaționale consacrate istoriei, s-au desfășurat în țara noastră, sub înaltul patronaj al președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretarul general al partidului dădea o strălucită definiție misiunii cercetătorului istoric și însăși menirii acestei discipline științifice în contextul internațional al epocii contemporane: „Cea mai înaltă îndatorire și răspundere a istoricilor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — este ca, studiind dezvoltarea societății, evenimentele istorice, să desprindă uriașa comoară de experiență acumulată de-a lungul mileniilor și să îmbogățească activitatea prezentă și viitoare cu învățăminte și concluzii pentru mersul înainte al popoarelor pe calea civilizației, pentru pace și progresul întregii umanități.

Această misiune nobilă a istoriei se cere cu atît mai puternic accentuată astăzi, cînd — după cum se știe — evoluția contemporană este marcată de un șir de probleme grave și profunde, de fenomene și manifestări care creează pericole tot mai mari la adresa păcii și independenței popoarelor, a civilizației întregii omeniri".

Unanimă apreciere și recunoaștere

Aplecîndu-se cu statornică dragoste și profund respect asupra istoriei patriei, președintele țării noastre manifestă, totodată, adîncă prețuire și pentru istoria altor popoare. În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, istoria se prezintă ca o puternică armă a prieteniei și solidarității între popoare, în lupta pentru colaborare, progres și pace internațională. Aceste calități ce au caracterizat din cele mai vechi timpuri poporul român, rămase în istorie ca un exemplu de ospitalitate, prietenie și dorința de colaborare, au fost deseori evocate de secretarul general al partidului.

Într-adevăr, dorința românilor de a trăi în pace și prietenie cu popoarele învecinate, cu toate popoarele în general, de a statornici relații de întrajutorare și colaborare cu acestea reiese cu pregnanță și din felul în care în memoria unor neamuri învecinate, dar și mai îndepărtate s-au păstrat momente și personalități ale istoriei patriei. Începînd cu Herodot „părintele istoriei" care a apreciat vitejia și spiritul de dreptate al strămoșilor noștri, continuînd cu solia lui Acornion întreprinsă din îndemnul regelui Burebista și cu epopeea luptei dacilor pentru libertate condusă de regele Decebal, scrierile antice au reliefat setea strămoșilor noștri de libertate și pace, calități evidențiate apoi constant de-a lungul istoriei. Cine studiază, de pildă, literatura populară a popoarelor balcanice, îndeosebi a sîrbilor și bulgarilor, va constata că între personalitățile legendare evocate de aceste literaturi figurează Mircea cel Mare, Iancu de Hunedoara, Mihai Viteazul. Personalitatea lui Vlad Țepeș, simbolizînd cinstea și spiritul de dreptate e amintită, de asemenea, în numeroase scrieri. Aceeași imagine favorabilă despre strămoșii românilor o redau publicațiile numite „avisi" ce au început să apară în diferite țări ale Europei din sec. XVI și care, pomenindu-i pe români, în epoca luptelor antiotomane și unificatoare ale lui Mihai Viteazul, vorbesc de faptele de vitejie, de abnegație și de ajutorul direct sau indirect oferit popoarelor aflate sub dominația nemijlocită a Porții. Acest sprijin, acordat fără preget și dezinteresat, a fost de o importanță deosebită în lupta popoarelor din Peninsula Balcanică: greci, albanezi, sîrbi, bulgari, pentru dăinuire etnică și renaștere națională. Cronicile medievale redactate în limbi de circulație: latină, slavă, greacă, osmană, ebraică, subliniază de asemenea, virtuțile românești: cinste, vitejie, dorință de independență. Aprecierile privitoare la români sporesc considerabil în epoca modernă. Ziarul radical Der Freimütige din Viena, aprecind victoria revoluției de la 1848 din Țara Românească, sublinia hotărîrea românilor de a lupta „pentru libertatea pe care fiii săi au meritat-o după o amenințare de 18 secole". Nu putem ignora în această succintă evocare nici recunoștința poporului bulgar pentru ajutorul frățesc acordat în războiul din 1877-1878, în care, cucerindu-și independența deplină de stat, românii au contribuit substanțial la renașterea statului bulgar, desființat în urmă cu aproape cinci veacuri. Cine călătorește în Republica Socialistă Cehoslovacă, în Republica Populară Ungară sau în Austria poate vedea multiple dovezi ale ajutorului românesc, acordat, cu mari sacrificii, respectivelor țări, în al doilea război mondial, pentru eliberarea lor de sub dominația hitleristă.

Muzeele și arhivele din diferite colțuri ale globului fac dovada că istoria românească se înscrie, în numeroase momente ale ei, cu istoria universală. Nu întîmplător, „Musée des Armes" din Paris evocă simultan eliberarea Parisului și istoricul act de la 23 August 1944, cînd la București s-a declanșat Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Acest eveniment, de o importanță crucială nu numai pentru istoria patriei noastre, ci și pentru întreaga desfășurare a luptei împotriva fascismului și hitlerismului este prezentat în bogata sa semnificație, în numeroase instituții istorice de cultură din lumea întreagă, dintre care amintim „Muzeul Rezistenței" din Oslo.

Istoria, bun comun al popoarelor, oferă, așadar, un bogat cadru de fapte și evenimente, de natură să contribuie la întărirea păcii, prieteniei și colaborării dintre popoarele lumii. Pentru aceasta însă, subliniază președintele țării noastre, este necesar ca cercetarea istorică să prelea și să păstreze ceea ce a fost valoros, progresist în trecutul comun: „Cercetarea istorică — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — departe de a constitui o investigare cu caracter strict documen-

tar a trecutului, este în bună măsură — așa cum arată viața — și o știință a prezentului. Istoria oferă concluzii și învățăminte despre marile procese ale dezvoltării societății, ale existenței popoarelor de-a lungul timpului, punînd în evidență atît ceea ce a fost valoros, progresist și a servit mersului înainte al societății, cît și piedicile ridicate de-a curmezișul evoluției și care au costat scump umanitatea, au întîrziat progresul unor națiuni. Rezultatele cercetărilor istorice sînt de natură să ajute omenirea contemporană să înțeleagă mai bine legile obiective care guvernează societatea, necesitatea de a acționa în spiritul cerințelor progresului. De asemenea, istoria este chemată să sprijine, prin concluziile sale, perfecționarea organizării societății de azi, relațiile dintre state și națiuni, conlucrarea pașnică dintre toate popoarele lumii".

Din păcate, istoria nu a fost și nu este întotdeauna scrisă în lumina acestor deziderate. Sub masca unui pretins caracter științific, obiectivist, unii reprezentanți ai istoriografiei de peste hotare au încercat și încearcă în fel și chip să falsifice istoria, să pună sub semnul întrebării continuitatea poporului nostru, susținînd existența, în anumite etape istorice, a unui vid de locuire pe aceste meleaguri. „Desigur — precizează secretarul general al partidului — trebuie să avem în vedere că în problemele de istorie există puncte de vedere diferite, confruntări de idei și chiar încercări de denaturare a adevărului istoric. Tocmai de aceea sarcina istoricilor noștri este de a contribui activ la clarificarea acestor probleme pe baze științifice și în același timp, de a da o ripostă fermă oricăror încercări de a falsifica istoria, de a denatura realitatea. Întotdeauna și în toate cazurile, toate problemele trecutului trebuie să fie abordate în așa fel încît să ducă nu la ascuțirea divergențelor și contradicțiilor, ci la găsirea a ceea ce a fost comun, la subliniarea învățămintelor, pe care trebuie să le tragem pentru prezent și viitor".

Un țel și un destin comun

În decursul istoriei — precizează secretarul general al partidului — „unele populații, cum sînt maghiarii, germanii, slavii, tătarii și alții s-au așezat pe teritoriile locuite de români, legîndu-și pentru totdeauna soarta de poporul nostru, muncind și trăind împreună, făurind laolaltă progresul material și spiritual, luptînd cot la cot pentru libertate și independență, pentru dreptate socială și o viață mai bună".

Indicațiile și îndemnurile secretarului general al partidului privind abordarea raporturilor stabilite între români și alte grupuri etnice, de-a lungul istoriei, și-au găsit o amplă și adecvată reflectare în felul în care istoriografia noastră socialistă înfățișează tabloul relațiilor poporului român cu diferitele naționalități conlocuitoare așezate, în decursul epocilor istorice pe pămîntul românesc. Îndelungata perioadă de convețuire a diferitelor populații stabilite în cursul vremii pe pămîntul ospitalier al patriei noastre cu românii, populație autohtonă, care a alcătuit cea mai numeroasă, cea mai veche și totodată principala producătoare de bunuri materiale și spirituale, a dat o configurație aparte tabloului istorico-uman al țării noastre, găsindu-și expresia într-o sinteză originală de civilizație, a cărei caracteristică esențială, în viziunea secretarului general al partidului, este dată de faptul că impactul cu diferitele neamuri „n-a putut să șteargă rădăcinile adînci ale civilizației create în trecut, nu a putut să abată pe locuitorii acestor meleaguri de a-și uni rîndurile, pentru a-și făuri un destin propriu — liber, în strînsă conlucrare cu alte popoare".

Raporturile frățești dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare din țara noastră au temelii adînci. Ele s-au făurit în decursul veacurilor, au generat influențe reciproce, bogate tradiții comune în crearea bunurilor materiale și spirituale, în lupta comună pentru libertate socială și națională, pentru neatîrnarea pămîntului natal, pe care, împreună, și-au durat căminul și viața. Nu există sector al vieții economice, culturale, științifice unde această conlucrare să nu fi fost eficientă și să nu se concretizeze în realizări de seamă. Țărani și orășeni, meșteșugari și cărturari, producători de bunuri materiale și spirituale ne-au lăsat mărturie peste timp orașe și cetăți, drumuri și impresionante edificii, inestimabile opere de artă ce poartă amprenta conlucrării și colaborării, efortului comun al poporului român pentru progresul continuu al societății. Frăția de arme — în lupta pentru eliberarea socială și națională — constituie de asemenea, unul din cele mai importante capitole ale acestei colaborări.

Subliniind amploarea și permanența acestui proces, secretarul general al partidului îi relevă caracteristicile esențiale, arătînd că „viața a demonstrat fără putință de tăgadă că românii, maghiarii, germanii și celelalte naționalități conlocuitoare au putut face față greutăților timpurilor, au putut învinge în lupta împotriva exploatatorilor și asupritorilor, au putut păși pe drumul progresului, numai muncind și luptînd alături, înfrățiți".

Prietenia frățească dintre oamenii muncii din patria noastră, indiferent de naționalitate, a căpătat noi dimensiuni istorice și s-a adîncit necontenit, ridicîndu-se pe o treaptă superioară în anii construcției socialiste. Transpunerea în viață a politicii naționale a Partidului Comunist Român a creat acea comunitate reală de interese a tuturor cetățenilor patriei, le-a asigurat acestora drepturi și posibilități egale de afirmare și dezvoltare. În strînsă unitate, românii și naționalitățile conlocuitoare muncesc umăr la umăr, pentru înflorirea și progresul patriei comune. România socialistă, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este „printre puținele țări din lume în care s-a asigurat în mod real deplina egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate".

Toți cetățenii Republicii Socialiste România se constituie azi într-un popor unitar, al cărui membri, fără deosebire de origine etnică, au datoria sfîntă de a apăra bunurile cele mai de preț: unitatea, independența, suveranitatea, drepturile istorice asupra gliei strămoșești, integritatea teritorială a patriei. „Avem un popor, o țară — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — în care trăiesc laolaltă români, precum și oameni ai muncii de origine maghiară, germană, sîrbă sau de altă naționalitate. Dar cu toții sîntem un popor unit și nu admitem nimănui să lovească în unitatea poporului nostru".

Eugen GLÜCK

de la sfîrșitul sec. XIV. În climatul cultural prielnic, de libertate de la noi acești cărturari au beneficiat de biblioteci umaniste și au intrat în contact cu idei sau învățați din alte părți ale Europei.

Meșteșugul tiparului, pe care românii l-au cunoscut și cultivat începînd din 1508, a fost folosit de toate culturile slavilor de sud și est, de georgieni și arabi, cărora li s-au dăruit nu numai cărți ieșite de sub teascurile tipografiilor de la Dealu, Govora, Tîrgoviște, București, Iași și din alte imprimerii de la noi, dar chiar instalații trimise de Constantin Brîncoveanu la Alep și Tbilisi, împreună cu meșteri, care au format primii tipografi din Orientul Apropiat și Georgia.

Și nu în ultimă instanță, în cadrul aceleiași opere de solidaritate multiseculară, din cultura noastră au fost transferate scrieri de seamă, care au menținut în viața spirituală a altor popoare tradiții capabile să le apere identitatea și au contribuit la păstrarea contactelor lor cu cultura europeană. Cîteva fapte sînt, în acest sens, concludente: scrisoarea din noiembrie 1484 a episcopului moldovean Vasile al Romanului care, la cererea mitropolitului Gherontie al Moscovei îi comunica acestuia avizul său într-un conflict cu marele cneaz, privitor la o chestiune de tipic; includerea în *Letopisețul Voskresenski* la începutul sec. XVI a *Povestirii scurte despre domnii moldoveni, de unde s-a început Țara Moldovei*, apoi prezența în sbornice rusești a *Cronicii Moldovei* (1541-1554) alcătuită de Eftimie Egumenicul; traducerea în arabă, de către Makarios Zaim, patriarhul Antiohiei, a celei mai vechi cronici a Țării Românești redactată în limba română și relatînd evenimente din anii 1290-1664, traducerea tot în arabă a *Divanului* lui Dimitrie Can-

temir (Iaşi, 1698), de către cărturarul sirian Athanasios Dabbas, în 1705. De observat că în cursul călătoriei lor în ţara noastră, în 1652-1657, Makarios şi fiul său Paul din Alep au găsit în bibliotecile româneşti numeroase izvoare despre propria lor tradiţie spirituală şi istoria comunităţilor creştine din Orientul Apropiat, folosite de cei doi învăţaţi la redactarea propriilor scrieri în arabă. Asemenea exemple se pot aduce pentru fiecare popor cu care am avut relaţii în diferite perioade istorice.

Surse privilegiate şi autentice

La aceste forme de transferuri active de valori culturale trebuie adăugate creaţiile cărturarilor români, în contact asiduu cu medii culturale din afară sau care se adresau direct acestora.

Aproape toţi creatorii români de valori spirituale au fost, într-un fel, promotori ai schimburilor, deoarece ei nu şi-au limitat niciodată mesajul la cercul imediat, naţional de cultură, ci l-au comunicat (uneori chiar prin limbi de mare răspîndire) culturii universale. Cel dintîi creator care trebuie evocat în acest proces este însuşi poporul şi inestimabila lui creaţie folclorică. Către mijlocul sec. XIX, specialiştii, mai întîi, apoi cercuri largi ale iubitorilor de cultură din Apus au descoperit, nu numai cu interes dar şi cu încîntare, poezia populară şi basmele românilor. Leo Spitzer va arăta mai tîrziu o sinceră admiraţie pentru *Mioriţa*. El considera poemul mioarei drept una din marile creaţii ale literaturii mondiale şi, cu aceasta, aducea omagiul său „capacităţii creatoare a poporului român". Recent, un specialist italian în simbolismul basmelor pleca în cercetarea sa de la tezaurul folcloric românesc, socotindu-l cel mai bogat şi mai autentic din toate tradiţiile literare europene. Creativitate şi transfer activ de valori ilustrează, deopotrivă, scrisul românesc, de la Eminescu pînă la Sadoveanu şi la poeţii sau romancierii noştri de azi, creaţia muzicală de la compoziţiile sau arta interpretativă a psalţilor medievali, ca Eustaţie de la Putna, pînă la Ciprian Porumbescu, George Enescu, Dinu Lipatti, Paul Constantinescu ş.a. Au intrat, de asemenea, în repertoriul mondial, operele artiştilor plastici, de la măiestrele creaţii ale zugravilor de la Voroneţ, Moldoviţa şi Hurez, la pînzele lui Nicolae Grigorescu, Theodor Pallady, Jean Steriade sau sculpturile lui Constantin Brâncuşi ş.a., răspîndite în mari colecţii de artă de pretutindeni. Se subsumează aceleiaşi categorii de contribuţii româneşti descoperirile, teoriile şi invenţiile lui Niculae Teclu, Dimitrie Pompei, Victor Babeş, Ion Cantacuzino, Gogu Constantinescu, Henri Coandă, adoptate în ştiinţa şi tehnologia contemporană.

„Ca banii cei buni care umblă in toate ţările"

Dar contribuţia unui popor la schimburile de acest ordin trebuie evaluată şi prin mecanismele spontane, uneori involuntare. Multe dintre valorile spirituale româneşti au intrat în patrimoniul literar, artistic, ştiinţific al altor popoare nu prin liberalităţi sau acte deliberate ale creatorilor lor, ci prin cumpărări, transferuri întîmplătoare sau chiar jafuri. Căile circulaţiei bunurilor spirituale sînt foarte variate şi, fără a le supune aici unor judecăţi de valoare, nu le putem trece sub tăcere datorită caracterului lor reprobabil, pentru că — indiferent pe ce căi au ajuns ele în colecţii celebre, publice sau particulare, din diferite părţi ale lumii — grija cu care sînt conservate, interesul cu care sînt cercetate şi valorificate sugerează o indiscutabilă motivaţie: *calitatea* acestor opere româneşti.

Originalitatea principiului morii cu făcaie de la Strîmba-Gorj explică prezenţa ei la loc de frunte în secţia de maşini hidraulice a Muzeului Tehnic din München, după cum inventivitatea realizării vagonetului pe şine de lemn dintr-o mină transilvăneană medievală justifică expunerea lui în Muzeul Transporturilor din Berlin. Broderiile româneşti, cele mai artistic lucrate în toată Europa Orientală medievală, după aprecierea istoricului rus N.P. Kondakov, explică răspîndirea lor din Rusia, Ucraina şi Balcani, pînă în Levant şi grija cu care sînt păstrate în colecţiile din Rila (Bulgaria), Benaki (Atena), sau în muzeele naţionale din Belgrad, Sofia, Victoria and Albert Museum din Londra etc. Manuscrisele splendid caligrafiate şi ilustrate, alcătuite în scriptoriile noastre, constituie azi piese de referinţă ale Bibliotecii V.I. Lenin şi Muzeului istoric din Moscova, Bibliotecii Saltîkov-Scedrin din Leningrad, ale celei Naţionale din Viena, bavareze din München, bizantine din Atena, ale patriarhiilor din Ierusalim, Damasc şi Constantinopol, ale Bibliotecii Bodleiana din Oxford. Prototipurile avioanelor lui Traian Vuia şi Henri Coandă şi al elicopterului lui Gh. Botezat sînt expuse în marile muzee ale aeronauticii de la Paris (Bourget) şi Washington. Toate aceste creaţii au în comun originalitatea, inventivitatea, măiestria, ele sînt „ca banii cei buni care umblă în toate ţările" cu care compara în 1648 „cuvintele înţelese de toţi" cărturarul nostru Simion Ştefan.

Un popor mai poate contribui la schimburile mondiale de valori prin modele.

Este adevărat că lipsa de ostentaţie, discreţia, refuzul de a impune altora ideile şi creaţiile, aşadar, absenţa oricărei încercări de imperialism cultural caracterizează pe români, dar observatorii atenţi, învăţaţii curioşi, artiştii sensibili de peste hotare s-au inspirat nu o dată din realităţile sau reuşitele noastre. Este şi aceasta o contribuţie la vehicularea valorilor spirituale. Relaţiunea slavă, mai veridică şi pozitivă decît pamfletele germane despre Vlad Ţepeş, a fost copiată şi răspîndită în Europa Orientală şi de Sud din iniţiative străine, iar nu româneşti, după cum Petru Rareş nu i-a impus lui Ivan Semionovici Percsvetov să-l ia ca model de suveran învăţat şi înţelept în povestire despre Petru voievodul român, carte de căpătîi pentru educarea tinerilor ruşi pînă către sfîrşitul sec. XVII. La fel, Gheorghe Palamedes şi vistiernicul Stavrinos, din propriul lor îndemn au scris poemele despre vitejiile lui Mihai Viteazul. Iar desenele lui August Raffet, Charles Doussault, Theodore Valerio, sau acuarelele lui Preziosi, înfăţişînd imagini şi locuri pitoreşti din ţările române, nu le-au fost solicitate de amatori de artă români; îndemnul a fost pornit de la farmecul locurilor, frumuseţea tipurilor umane şi costumelor populare admirate de pictori în cursul călătoriilor prin locurile noastre. La fel „Iia" (*La Blouse roumaine* a lui Matisse) sau culegerile de folclor literar şi muzical ale lui Béla Bartok.

Prin articulaţiile variate ale acestei opere de transfer a valorilor, românii, şi-au împlinit un rol istoric de punte spirituală între Occident şi Orient, au contribuit la menţinerea tradiţiilor culturale ale popoarelor din Balcani şi Orientul Apropiat, la fenomenele de deşteptare naţională şi modernizare din aceste părţi ale lumii.

Această operă constituie fondul istoric al unei atitudini de perfectă consecvenţă în raporturile internaţionale ale României moderne şi contemporane. Ca şi acum cîteva secole, universităţile româneşti sînt instituţiile de învăţămînt superior din Europa de Sud-Est cu cel mai mare număr de studenţi din ţările balcanice şi ale Orientului Apropiat, la care se adaugă tineri veniţi din state în curs de dezvoltare sau din Occident. Creaţia şi arta interpretativă a şcolii muzicale româneşti, pictura, sculptura, tapiseria, progresele în diferite domenii ale ştiinţelor teoretice şi aplicate — îndeosebi medicina, biologia, matematicile, chimia — sînt urmărite cu interes pe plan mondial. În trecut, ca şi azi, istoria acestui capitol al contribuţiilor româneşti la cultura şi civilizaţia universală se prezintă ca un fenomen remarcabil nu numai prin importanţa transferurilor de valori şi consecinţele lor în evoluţia popoarelor dintr-o largă parte a lumii, dar şi prin particularităţile de statornicie, modestie, neprecupeţită solicitudine şi solidaritate ale poporului, care şi-a asumat acest rol multisecular.

A servi drept vehiculator, catalizator şi punte ideilor şi creaţiilor proprii sau ale altor culturi este un rol generos, dar, în acelaşi timp, ingrat: o asemenea funcţie, fie ea de transfer şi sinteză, nu riscă să dăuneze inventivităţii celui ce o exercită?

Istoricul român care a scris cel mai mult despre acest capitol al trecutului nostru, Nicolae Iorga, a ştiut să-l evalueze în cuvinte lapidare, eliminînd riscul oricărei înstrăinări: „Am patronat prin cultură tot Răsăritul, dar nu i-am jertfit nimic din individualitatea noastră naţională. Am păstrat rostul nostru în viaţa lumii, fără a-i jertfi fiinţa noastră proprie".

Virgil CĂNDEA

PATRIA — UNIVERSUL ÎMPLINIRILOR NOASTRE

(Urmare din p. 41)

să istoria. **„Nu se poate vorbi de educaţie patriotică socialistă** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1982, adoptată de Congresul XIII ca program ideologic al partidului — **fără cunoaşterea şi cinstirea trecutului, a muncii şi luptei înaintaşilor noştri. Avem un trecut glorios, care reprezintă cea mai preţioasă moştenire a poporului nostru. Avem datoria să ridicăm pe o treaptă nouă şi să îmbogăţim cu noi cuceriri materiale şi spirituale această preţioasă moştenire, să ridicăm pe noi culmi de civilizaţie poporul, naţiunea noastră socialistă".**

Este un obiectiv pe care cercetătorii acestui vast cîmp de întîlnire a generaţiilor, care este istoria, caută să-l onoreze cu dăruire şi răspundere. Peste povestirea a ce s-a petrecut, efortul istoriografiei româneşti îşi află eficienţa în reliefarea a tot ceea ce este viu, fecund, stimulant, făcînd din învăţămintele şi concluziile desprinse din experienţa trecutului un mijloc activ pentru edificarea prezentului şi descifrarea viitorului, contribuind la legarea inimilor noastre, ale celor de astăzi, cu inimile celor de ieri, ale bunilor şi străbunilor noştri, cu inimile celor de mîine, ale urmaşilor şi urmaşilor urmaşilor noştri.

Constantin ANTIP

IMAGINI DIN SYDNEY, LA 1840

RUSSEL WARD, JOHN ROBERTSON

Cu 200 ani în urmă, la 26 ianuarie 1788, zi devenită sărbătoare națională a Australiei, începea debarcarea pe solul continentului, de pe cele 11 corăbii alcătuind Flota întîi, a noilor sosiți, care aveau să întemeieze aici prima colonie britanică, Noua Galie de Sud — New South Wales. Printre aceștia se aflau — cum scriu istoricii australieni — 759 deportați, cu 31 copii ai lor, 252 mateloți, unii cu soțiile și copiii lor, 20 personalități oficiale, 210 marinari ai marinei regale și 233 comercianți navigatori. Locul debarcării, ales de comandantul Flotei întîi, căpitanul Arthur Phillip, era un golf ce avea să fie numit Sydney Cove, „cel mai minunat port din lume — după aprecierea sa —, în care 1 000 corăbii se pot adăposti concomitent, ferite de vînt și ancorînd direct la mal, întrucît apa este foarte adîncă". Pe solul continentului, mult timp marcat pe hărțile navigatorilor ca „Terra Australis Incognita", au pus astfel piciorul primii coloniști britanici.

La 7 februarie 1788, a avut loc solemnitatea înființării oficiale a noii colonii. Dar nici salvele de muschetă, nici steagul ce flutura cu aparentă solemnitate pe fundalul cerului de vară australă, nici chiar banchetul de după ceremonie nu au reușit să imprime prea mult optimism micii comunități. A urmat o perioadă de privațiuni, datorată lipsei brațelor calificate de muncă, în condițiile unor lucrări istovitoare pentru defrișarea pădurilor de eucalipți, desțelenirea pămîntului, ce nu cunoscuse pînă atunci uneltele agricole de metal. Încet-încet însă, Sydney Coveul a început să prindă contur. După patru ani, în 1792, guvernatorul Arthur Phillip constata că „așezarea este în așa măsură constituită, încît putem afirma că marile eforturi ale devenirii aparțin trecutului" și își exprima încrederea că „dacă vor fi trimiși noi coloniști, ea va răspunde din toate punctele de vedere țelului propus prin înființarea sa". În anul acela, în preajma Sydney Coveului, se aflau peste 3 000 persoane, dintre care 100 apte de muncă (emigranți liberi, delincvenți eliberați sau care își ispășiseră pedeapsa, soldați, marinari lăsați la vatră din corpul de pază), care reușiseră să cultive 374 acri de pămînt și să desțelenească alți 100 acri. Au urmat construirea unor clădiri impunătoare, tălerea unor parcuri, a unor străzi largi de circa 70 metri, a unor locuri de agrement, a unei rețele de drumuri, care lega Sydney Coveul de așezările din împrejurimile sale imediate. În 1820, suprafața inițială de 2 000 mile pătrate a localității crescuse de 50 ori, iar populația se ridica la peste 12 000 locuitori.

Conceput ca loc de deportare a delincvenților și a surplusului uman rezultat din procesul de industrializare a Angliei, Sydneyul a devenit, cu trecerea vremii, o așezare reprezentativă pentru societatea australiană. Însemnările martorilor oculari ai devenirii orașului, pe care le publicăm în continuare — extrase din lucrarea Such Was Life, o culegere de documente privind istoria socială a Australiei, între anii 1788-1850, întocmită de profesorii Russel Ward și John Robertson și apărută la Sydney — ne ajută să reconstituim atmosfera acelor ani și, prin ea, o epocă din istoria continentului de la antipozi.

Pe George Street...

Mărimea, înfățișarea și populația orașului Sydney ne apar într-adevăr remarcabile, dacă ținem seama că totul s-a realizat doar în cincizeci și ceva de ani, pe locul primei așezări a coloniei. Sydneyul este un oraș mare în plină activitate, care îmi amintește de dimensiunile Liverpoolului și Bristolului. Are multe clădiri durabile, puține dintre ele excelînd însă prin frumusețe arhitecturală. Noile cartiere ale orașului sînt proiectate simetric și practic. O stradă lungă de aproximativ o milă și jumătate [1 milă = 1609,344 m] străbate orașul de la un capăt la altul. Pe ea se află magazine bine aprovizionate, în care găsești o mare varietate de mărfuri. După-amiază, cînd doamnele din localitate ies la plimbare, strada se umple de echipaje. Unele merg, altele așteaptă în fața celor mai la modă „emporiumuri" (termenul pe placul comercianților australieni pentru magazin). Ca înfățișare, vehiculele sînt destul de pestrițe. Rar întîlnești o caleașcă adevărată, lucrată la Londra, strălucitor pictată și lustruită, cu toate accesoriile cerute de criteriile luxului; vizitiul este un amestec de lacheu, grădinar și valet, ce stă pe o capră sărăcăcios învelită. Vehiculul este tras de o pereche de cai mici și prăpădiți, nepotriviți deloc la trăsura cu pretenții aristocratice la care sînt înhămați. Foarte rar vezi un echipaj de seamă, bine pus la punct. Cum orice „doamnă" din Sydney (inclusiv soțiile băcanilor și măcelarilor) consideră nedemn să meargă pe jos, vehicule pe roți pot fi

întîlnite într-un număr inimaginabil: de la calești închise, landouri sau brișce deschise, pînă la umila caretă pe patru roți și funcționalul docar. Cum puține doamne riscă să se expună în costum ecvestru, rareori poate fi văzută vreuna călare.

George Street pare a fi considerată de toți Pall-Mallul[1] sau, mai bine-zis, „Parkul" Sydneyului, așa încît atrăgătoarele soții și fiice ale „cetățenilor" se plimbă pe ea în sus și în jos — oricît ar fi de încinsă, prăfuită și bătută de soare — savurîndu-și promenada lor zilnică. Și asta în timp ce foarte aproape de oraș se află minunatul Domain, un promontoriu stîncos deosebit de pitoresc, cu o pădure bogată, drumuri și poteci bine întreținute, toate oferind peisaje unice în frumusețe. Acesta era locul nostru favorit și chiar dacă ieșeam din oraș (deoarece vai! pe mine George Street nu mă atrăgea), făceam un tur în jurul Domainului, unde, de obicei, eram singurii vizitatori. De fapt, nu era la modă și nici măcar nu se cădea să te plimbi pe jos sau în echipaj în Domain, pentru că acolo își petreceau duminicile servitoarele cu iubiții lor. Bineînțeles, această împrejurare scandaloasă descalifica locul pentru a putea fi vizitat și de stăpînele lor. (Extras din *Notes and Sketches of New South Wales, during a Residence in that Colony from 1839 to 1844*, de L.A. Meredith, Londra, 1849, pp. 38-39).

„Nici în Hindustan — scria John Hood, în 1843 — castele

[1] Stradă din Londra, vestită prin cluburile ei.

Scene cotidiene din Sydney, în prima jumătate a sec. XIX: plimbare pe George Street în 1820 (sus) și treizeci de ani mai tîrziu (jos); moment distractiv într-un local al orașului (mijloc). Ilustrațiile sînt reproduse după albumul Australia 200. (1770-1970), *apărut la Sydney cu ocazia bicentenarului descoperirii continentului de către James Cook*

nu sînt respectate mai rigid decît aici, în Australia, rareori stabilindu-se legături apropiate între cei condamnaţi şi cei liberi". Pasajul de mai jos extras din lucrarea lui Roger Therry, demonstrează că Hood nu a exagerat prea mult.

Deşi societatea colonială era agreabilă, ea îşi avea aspectele sale aspre. Să nu uităm că afirmaţia mea se referă la o aşezare de delincvenţi, în care bogăţia dobîndită nu oferea decît o dovadă îndoielnică a unei ocupaţii prealabil respectabile. Numeroase persoane deportate iniţial pentru comiterea unei crime au dat dovadă de energia recuperativă cu care este înzestrat omul, energie prin care chiar dacă el decade, decade pentru a se ridica din nou şi a-şi recîştiga poziţia cîndva pierdută. Fără îndoială, agonisirea fără dificultate a unei averi de către delincvenţi, care şi-au redobîndit libertatea, şi faptul că ei au devenit capi de familie au dus în mare măsură la acest final fericit. Este dificil să apreciem motivaţiile metamorfozei prin care au trecut coloniştii, dar indiferent dacă legea sau interesul personal a determinat reeducarea lor, cea care a cîştigat a fost societatea, atunci cînd un răufăcător s-a transformat într-un cetăţean cu o conduită respectabilă.

Termenul de „merinoşi puri", denumire dată oilor unei turme pur singe, a fost folosit pentru a demarca nu numai o clasă liberă şi lipsită de orice condamnare, dar care se putea lăuda cu faptul că nu are nici o rudă colaterală sau prin alianţă dintre cei cu renumele pătat. „Merinoşii puri" se aflau pe prima treaptă a scării sociale. O persoană de înaltă stimă, ulterior ministru în guvernul britanic, sau un episcop foarte învăţat şi distins ar fi fost excluşi din „cercurile înalte" ale Sydneyului acelor zile, dacă din întîmplare ar fi avut rude care, prin purtarea lor condamnabilă, se dezonoraseră. (Extras din *Reminiscences of Thirty Years' Residence in New South Wales and Victoria etc.*, de R. Therry, Londra, 1863, pp. 57-59.)

...la teatru...

Sydneyul nu este lipsit de distracţii publice. În privinţa teatrului, talentul dramatic este la fel de bine îndrumat ca cel din provinciile Angliei. Sîntem nevoiţi însă să ne declarăm mulţumiţi tot timpul anului cu eforturile aceloraşi actori.

Din stalurile teatrului din Sydney lipsesc cheliile atît de numeroase în stalurile europene, şi asta datorită faptului că populaţia nu a avut timp să îmbătrînească. Pe de altă parte, ochii străinului se opresc cu mirare asupra numărului mare de nou-născuţi. 40-50 sugari îşi iau masa lor naturală, în timp ce mamele par absorbite de intriga piesei, iar taţii stau cu picioarele răşchirate pe bănci. Poartă cele mai simple costume — o cămaşă în carouri, de pildă, larg descheiată la gît, pantaloni de moleskin şi pălării din frunze de palmier. Este plăcut să-i vezi pe aceşti oameni, amuzîndu-se din tot sufletul, sîmbătă de sîmbătă, cu salariul pe o săptămînă şi cheia casei în buzunar şi cu toate grijile familiale amînate pînă luni dimineaţa. Toată lumea ştie — cel puţin fiecare străin — cît de glacial şi reţinut este publicul englez. Pentru omul plictisit din altă parte a lumii, un spectacol la teatrul din Sydney ar putea constitui o lecţie de participare totală la eforturile actoriceşti. Oh! este un deliciu să priveşti feţele mulţumite şi să asculţi ropotele de aplauze cu care este răsplătită arta teatrală!

În jurul porţilor teatrului din Sydney se învîrtesc haimanale sau gloata cu pălăriile din frunze de palmier, cum li se mai spune, tineri turbulenţi care, nefiind probabil capabili să cîştige suficienţi bănuţi pentru a-şi putea plăti intrarea, se amuză tachinîndu-i pe cei care îşi pot permite acest lux. Sînt îmbrăcaţi în costume de barchet sau tweed colonial, iar pe cap poartă pălării din frunze de palmier cu o calotă joasă, emblema comunităţii lor. Obiectul principal pe care îl urăsc sînt, se pare, pălăriile negre obişnuite, arborate de persoanele respectabile, pălării pe care ei le îndeasă cu brutalitate peste ochii posesorilor, în timp ce aceştia intră în clădirea teatrului. Prima oară cînd m-am dus la teatru, i-am oferit servitorului meu englez, o persoană oarecum irascibilă, un bilet pentru stal. El a fost atacat cu furie de ei, pentru simplul motiv că avea pălărie neagră. Cu pălăria îndesată peste ochi, servitorul meu, orbit de mînie, a început să împartă pumni în stînga şi în dreapta, lovind din întîmplare şi pe un poliţist. Drept care, a fost luat pe sus şi dus la arest, unde a stat o noapte. Dimineaţa a trebuit să dovedesc că „acest caz de atac flagrant asupra unui agent de poliţie în exerciţiul funcţiunii nu a fost un act premeditat şi nici nu a fost comis în mod intenţionat".

Persoane influente din Anglia au vorbit şi au scris mult despre depravarea populaţiei din Sydney. Consider că ea nu merită această caracterizare. Deşi străzile sînt slab luminate, iar poliţia este ineficientă ca număr şi organizare, mi se pare că Sydneyul este locuit de una dintre cele mai liniştite şi cuviincioase populaţii. Permisele, acordate pentru a deschide cîrciumi constituie o sursă atît de avantajoasă de venituri publice, încît numărul exagerat de mare al acestor localuri ar putea favoriza criminalitatea. Cu toate acestea, oameni în stare de ebrietate, ca şi în oraşele engleze, întîlneşti destul de puţini. Deşi în

(Continuare în p. 55)

1939-1945.

CORESPONDENȚĂ SECRETĂ

CASA ALBĂ —

DOWNING STREET 10

EUGEN PREDA

Peste „anul conferințelor" (1943) — în cursul căruia premierul Churchill deliberase cu președintele Roosevelt la Casablanca, Washington, Quebec, Cairo și amîndoi cu I.V. Stalin la Teheran — căzuse cortina[1]. În chiar ziua de 1 ianuarie 1944, premierul, care aflase că președintele are gripă, și-a exprimat părerea de rău și i-a recomandat să se conformeze indicațiilor date de medici, așa cum și acesta îi ceruse lui cînd contractase pneumonia, în a cărei convalescență era. Mesajul din Marrakech continua:

„Vila Flower[2] este perfectă. Doctorii vor să mai stau aici trei săptămîni. Vremea este frumoasă, deși e răcoroasă. Bucătarul este formidabil. Facem plimbări în munți[3]. Aseară Eisenhower, în drum spre dumneavoastră[4], a fost la noi și am discutat mult cu el. Montgomery[5] se află acum aici, în drum spre Anglia. Consider că avem o bună echipă și că, în mod cert, ei se vor înțelege.

N-am putut încă să organizez competiția în turn. Roșul este în formă mai bună decît Negrul[6].

Primiți cele mai bune urări de Anul nou, care nu va însemna numai anul victoriei, ci și acela care va deschide porți mai largi colaborării noastre viitoare.

Clemmie[7] și Sarah[8] vă trimit și ele salutările lor".

Două treimi din teritoriul sovietic ocupat de la declanșarea agresiunii naziste fusese deja eliberat la începutul anului 1944, armata roșie presînd de la Baltica la Marea Neagră spre frontierele cu statele vecine. Concomitent, Roosevelt și Churchill își concentrau tot mai mult atenția spre marile operații plănuite în Europa.

Diferența între „a invada" și „a elibera"

La 5 ianuarie, Roosevelt explica sensul unor termeni pe care îi va folosi în declarațiile sale publice: *„Mă voi strădui ca prin cuvîntul «invazie» poporul nostru să înțeleagă numai trecerea frontierei germane, iar prin cuvintele «a intra pentru a elibera Europa» — operațiile în celelalte țări europene, în afară de Germania"*.

Fundalul acestor precizări l-a constituit activarea interesului față de definirea formulei „capitulare necondiționată". Stalin pusese această chestiune în timpul conferinței de la Teheran. La 31 decembrie 1943, ea a fost ridicată de V.M. Molotov ambasadorului A. Harriman. Dar nu

---

[1] Continuăm publicarea altor fragmente din volumele de corespondență secretă dintre W. Churchill și F.D. Roosevelt (*Magazin istoric*, nr. 4-12/1987), volume apărute la New York, în 1984, sub îngrijirea profesorului W. Kimball.

[2] Reședința lui W. Churchill la Marrakech, pe care și Roosevelt o cunoștea, dintr-o vizită făcută după încheierea conferinței de la Casablanca (ianuarie 1943).

[3] Munții Atlas, care înconjură „Parisul Saharei", cum era considerat Marrakechul de către Churchill.

[4] Încă la 10 decembrie 1943, se aprobase ca generalul D. Eisenhower să devină comandant suprem al Forțel Expeditionare Aliate pentru debarcarea în Europa de nord-vest, numire devenită oficială după două săptămîni. Înainte de a-și prelua funcția și a se instala la Cartierul general din Londra, Eisenhower urma să vină la Washington.

[5] Generalul B.L. Montgomery (1887-1976) — de la 1 septembrie 1944 mareșal — a comandat, pînă la 30 decembrie 1943, Armata 8 aflată în Italia. Pleca la Londra, pentru a deveni comandantul Grupului 21 armate, care urma să efectueze debarcarea în Franța de nord-vest.

[6] Într-un mesaj din 30 decembrie, Churchill informase că a primit simultan urări de însănătoșire de la I.B. Tito (1892-1980) și F. Franco (1892-1975). Răspunzînd, în aceeași zi, Roosevelt îi sugera în glumă să-i invite în ziua de Anul nou și să-i „închidă" în turnul Vilei Flower, pentru a vedea cine ar ieși învingător între „Negru (Franco) și Roșu (Tito)".

[7] Diminutiv de la Clementine, soția primului ministru.

[8] Fiica primului ministru, actriță și scriitoare (1914-1982).

numai Uniunea Sovietică, în dorința slăbirii blocului fascist, căuta să se ajungă la o explicare a formulei și la o aplicare diferențiată, chiar la o eludare a ei, în cazul micilor țări antrenate în război de Germania și care îi erau vecine. Diplomația britanică dorea același lucru, contînd pe producerea unei spărturi în Germania între conducătorii naziști și vîrfurile Wehrmachtului, pe slăbirea, în general, a voinței de rezistență germane. Un punct de vedere similar îl aveau și șefii Statului major american. La 2 ianuarie, Churchill comunica la Casa Albă: „*Hull i-a spus lui Eden că nu vă amintiți de nici o remarcă făcută de U.J.* [Unchiul Joe, I.V. Stalin — *n.n.*] *referitoare la capitularea necondiționată. L-am ascultat* [la Teheran — *n.n.*] *cu mare interes spunînd ceva despre aceasta și anume că, după părerea lui, ar fi fost bine să le spunem germanilor, într-un anumit stadiu, ce ar presupune o capitulare necondiționată sau poate ce nu ar presupune*". Mesajul mai consemna: „*Iată, de asemenea, ce a telegrafiat Anthony* [Eden — *n.n.*] *la Foreign Office, la 30 noiembrie* [1943 — *n.n.*]:

«*Aseară (29 noiembrie), mareșalul Stalin i-a vorbit președintelui despre capitularea necondiționată. Mareșalul Stalin a afirmat că nu consideră aceasta o tactică bună față de Germania, sugestia lui fiind ca noi să elaborăm împreună termenii, care să fie făcuți cunoscuți în general poporului german*».

Poate că aceasta vă dă un indiciu asupra a ceea ce Anthony și cu mine avem în memorie și va putea să vă facă să acceptați părerea noastră de a-l întreba pe U.J. dacă ar dori să discutăm această temă împreună. Dacă totuși preferați altfel, putem desigur să lăsăm deocamdată lucrurile așa cum sînt". În patru zile a parvenit răspunsul:

„*Personal și secret, pentru Fosta persoană navală din partea Președintelui.*

La telegrama dv. nr. 430, din 2 ianuarie.

Am făcut următoarea declarație publică la 24 decembrie: «*Națiunile Unite nu au intenția să înrobească poporul german. Noi îi dorim posibilități normale de a se dezvolta în pace, ca membru folositor și respectabil al familiei europene. Însă ținem să subliniem, în modul cel mai categoric, cuvîntul «respectabil», deoarece dorim să eliberăm țările europene, o dată pentru totdeauna, de nazism și de militarismul prusac, precum și de strania și dezastruoasa noțiune pe care acestea au creat-o, «rasa de stăpîni»*.

Părerea mea este că, pentru moment, ar fi cel mai bine ca sensul pe care îl dăm noi capitulării necondiționale să rămînă acesta.

Dacă am stabili acum un număr de condiții concrete pentru capitulare, s-ar putea să omitem sau să lăsăm deschise pentru discuții unele condiții care, din punctul nostru de vedere, sînt în prezent sau pot deveni în viitor de aceeași importanță.

Avînd în vedere toate cele de mai sus, prefer să las lucrurile deocamdată așa cum sînt și, într-adevăr, nu cunoaștem suficient ce opinii există în Germania însăși, pentru a merge acolo într-o expediție de pescuit în acest moment. Sper că atît dv. cît și Anthony veți fi de acord cu mine. Roosevelt".[1]

În aceeași zi (6 ianuarie), premierul a expediat Casei Albe trei mesaje. Dacă, între septembrie 1939 și contractarea pneumoniei, în decembrie 1943, călătorise o distanță echivalentă cu dublul lungimii Ecuatorului, petrecînd 792 ore pe mări și ocean și alte 335 în aer, la bordul avioanelor, la Marrakech Churchill nu se astîmpăra deloc. Din pat sau din baie, cum îi era obiceiul, îi mitralia pe stenografi cu memorandumuri privind marile probleme politice, dar nu neglija să se ocupe de astfel de chestiuni ca rația de bere a trupelor din Italia, devora rapoarte militare sau diplomatice, cerea amănunte peste amănunte de la serviciile secrete, mai ales de la cele care se ocupau cu decriptarea trafi-

Debarcarea de la Anzio, pe frontul italian, în ianuarie 1944, constituia o constantă preocupare pentru cei doi lideri

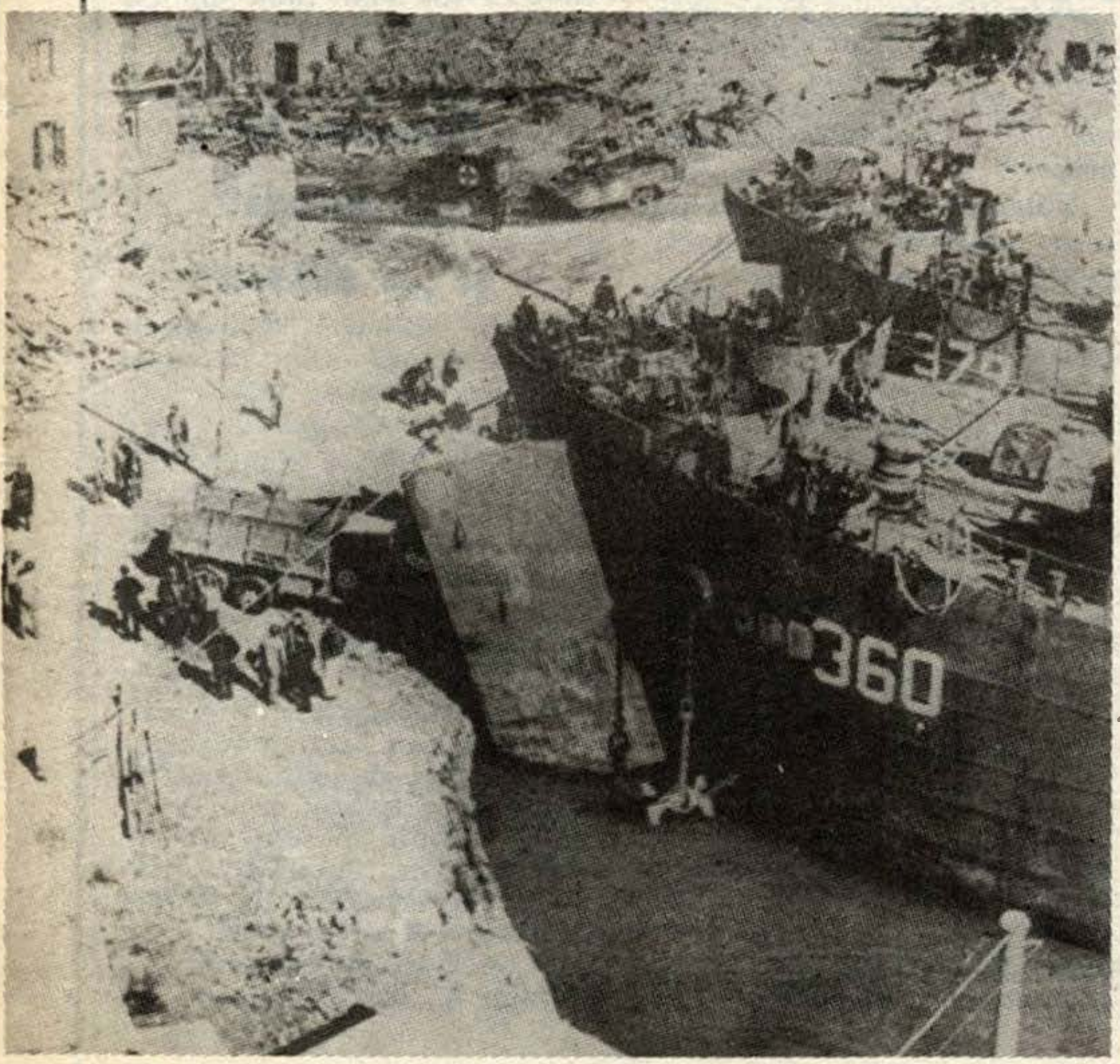

[1] Abia la 11 aprilie 1944, președintele a autorizat Departamentul de Stat să transmită Marii Britanii și U.R.S.S. că „guvernul Statelor Unite a ajuns la concluzia în principiu că nu este de dorit să aibă loc o îndepărtare de la doctrina capitulării necondiționate". La Departamentul de Stat s-a apreciat că sensul era clar: *principiul* se menține *în principiu*.

culuí de corespondenţă străină prin radio. Generalul Alan Brooke (1883-1963), şeful Statului major imperial (1941-1946), îngrozit de „explozia de energie" a premierului şi de „revărsarea de telegrame triunghiulare" (Marrakech-Londra-Washington), care, aveau drept consecinţă o „totală confuzie", îşi nota în jurnalul intim: „Mă rog Domnului să vină acasă şi să-l avem sub control". Deocamdată, la Vila Flower, se succedau generali şi demnitari civili. Aflînd dintr-o convorbire prin telefon cu Algerul că preşedintele E. Beneş se afla acolo după ce vizitase Moscova[1], Churchill l-a invitat la Marrakech. Întîlnirea a avut loc în 4 ianuarie[2]. Iată cum i-o prezenta lui Roosevelt, două zile mai tîrziu:

„Beneş a fost aici şi este foarte optimist în ceea ce priveşte situaţia ruşilor. El ne poate folosi foarte mult încercînd să-i facă pe polonezi să înţeleagă şi să-i împace cu ruşii, care de multă vreme aveau încredere în el. El a adus o nouă hartă cu însemnări în creion făcute de U.J., care marcau frontiera de est de la Königsberg [principalul oraş a ceea ce era atunci Prusia Orientală; în prezent Kaliningrad — *n.n.*], *la linia Curzon*[3], *dînd polonezilor regiunile Lomza şi Bialystok, în nord, dar nu şi Lemberg* [Lvov — *n.n.*], *la extremitatea sudică. Pentru frontiera lor de vest, el oferă linia Oderului, inclusiv cea mai mare parte a Oppelnului*[4]. *Aceasta dă polonezilor locuri frumoase, pe o suprafaţă de peste 300 mile pătrate* [483 km² — *n.n.*] *şi 250 mile de litoral la Marea Baltică* [402 km — *n.n.*]. *Imediat ce voi ajunge acasă, voi lămuri toate lucrurile cu guvernul polonez*[5], *pentru a închide această problemă sau aproape, în felul acesta ei trebuind să se declare gata să accepte sarcina de a păzi malurile Oderului împotriva unei noi agresiuni germane asupra Rusiei, trebuind totodată să sprijine şi populareа regiunii pînă la marginea ei. Aceasta va fi datoria lor faţă de puterile Europei, care i-au salvat de două ori. Dacă voi putea să rezolv aceasta la începutul lui februarie, o vizită a lor la dv. ar rezolva definitiv problema".*

„Londra
23 februarie, 1944
Dragul meu Franklin,

Clemmie [soţia lui W. Churchill] *mi-a sugerat să-ţi trimitem această fotografie reprezentînd una dintre camerele de la Downing Street 10, după ce au căzut bombele duminica trecută noaptea* [20 februarie], *deoarece ea conţine o fotografie în care sîntem amîndoi la Argentia* [august 1941]. *Covorul din partea din faţă este acela pe care l-am primit la Teheran; din fericire, nu a avut de suferit.*

Este surprinzător ce efecte curioase a avut explozia acestor cîtorva bombe. Au fost afectate locuri aflate la o distanţă de 500 yarzi [cca. 455 m], *în timp ce altele foarte apropiate au scăpat nealinse.*

Totul s-a curăţat foarte repede şi acum sîntem din nou acasă.

Al dumneavoastră pentru totdeauna,
W."

În acea perioadă, premierul se afla la reşedinţa de la Chequers, din apropiere de Capitală. Raidurile aeriene germane asupra Londrei au reînceput la 18 februarie, o lună după reluarea activităţii lui W. Churchill în Marea Britanie, şi au durat, cu intensitate, pînă la 24 februarie.

[1] E. Beneş fusese la Moscova în legătură cu semnarea Tratatului de prietenie, asistenţă mutuală şi cooperare postbelică între U.R.S.S. şi Cehoslovacia (12 decembrie 1943). Între 14 şi 18 decembrie, a avut convorbiri cu I.V. Stalin şi V.M. Molotov. Beneş era în Africa de Nord în cursul călătoriei de reîntoarcere la Londra, unde se afla sediul guvernului cehoslovac în exil.

[2] În aceeaşi zi, trupele sovietice depăşiseră linia frontierei cu Polonia, care existase în perioada interbelică, pînă la 17 septembrie 1939.

[3] La 12 iulie 1920, ministrul de externe al Marii Britanii, Lordul Curzon (1859-1925), a transmis guvernului sovietic o notă propunînd traseul frontierei cu Polonia pe linia Grodno prin Brest-Litovsk şi Przemyśl, pînă la Carpaţi. La 10 iulie 1920, premierul Lloyd George (1863-1945) adresase Poloniei aceeaşi recomandare, care a fost respinsă, ostilităţile polono-sovietice continuînd. Tratatul de pace de la Riga (18 martie 1921) a trasat frontiera mult spre răsărit faţă de propunerile guvernului britanic. În septembrie 1939, U.R.S.S. şi-a stabilit frontiera pe „linia Curzon", care a fost acceptată ca frontieră de stat între U.R.S.S. şi Polonia, printr-un tratat semnat la Moscova, în 16 august 1945.

[4] Referire, probabil, la zona din vecinătatea oraşului Oppeln pe Oder (Odra), în prezent Opole, în sud-vestul Poloniei.

[5] Sediul guvernului polonez în exil era Londra, prim-ministru fiind S. Mikolajczyk (1901-1966).

Cu cărţile pe faţă

Diplomatul J. Colville, care a făcut parte din secretariatul

premierilor britanici din 1939 pînă după încheierea războiului, își amintește că vorbind despre disputele anglo-americane privind cel de-al doilea front, Churchill a afirmat: „Nici un îndrăgostit nu a ținut seama vreodată de cel mai mic capriciu al iubitei sale, așa cum am făcut eu cu președintele Roosevelt"[1]. Acest aspect și tacticile premierului de a repune în discuție decizii luate sau de a crea situații care să ducă la modificarea lor, în sensul dorit de el inițial, nu puteau să nu ducă la ciocniri tot mai frecvente cu Roosevelt, avînd în vedere insistența crescîndă a Statelor Unite în promovarea propriilor ambiții și interese. La Marrakech, Churchill s-a ocupat, în detaliu, de pregătirea debarcării la Anzio (operația „Shingle"). O făcea în speranța că rapida cucerire a Romei va da aripi strategiei sale periferice, anihilînd operația „Anvil" (debarcarea în sudul Franței, pentru a sprijini pe cea principală, din nord-vest), decisă la Teheran, în folosul resuscitării planului de pătrundere în Balcani, respins la întîlnirea din capitala iraniană. La 7 ianuarie, un mesaj din Marrakech pleda pentru întărirea forțelor necesare „Overlordului"[2] și diminuarea, în consecință, a celor necesare „Anvilului", precum și pentru o amînare — de la mijlocul lunii mai pe 2 iunie — a debarcării in nord-vestul Franței. În aceeași zi și în 8 ianuarie, principalii comandanți militari de pe teatrul de operații din Mediterana au discutat în prezența premierului planurile pentru debarcarea la Anzio[3]. Churchill a informat imediat, în două telegrame, despre conținutul deciziilor luate și, într-o a treia, tot din 8 ianuarie, a precizat că *„Ziua-Z este 22 ianuarie"*[4]. Pentru a nu trezi noi bănuieli la Washington, premierul a afirmat: *„Va fi posibil să realizăm aceasta fără a afecta necesitățile pentru «Overlord» sau «Anvil», la proporțiile prevăzute de «Sextant»[5] și la data X[6] și încă vom avea destule vase de debarcare pentru a susține forțele* [de la Anzio] *pînă la sfîrșitul lui februarie, dacă vremea va permite și Dumnezeu va fi cu noi"*. Probabil abundența de detalii l-a determinat pe Roosevelt să răspundă mesajului din 7 ianuarie:

„Washington (via Flota S.U.A.)

14 ianuarie, 1944, 11 : 35 a.m.

Personal și secret din partea Președintelui pentru Fosta persoană navală.

La telegrama nr. 536. După cîte știu, la Teheran, lui U.J. i s-a promis că «Overlord» va fi lansat în cursul lunii mai și sprijinit de cel mai puternic posibil «Anvil», aproximativ în același timp, iar el a fost de acord să planifice simultan atacul rus pe frontul de răsărit.

Nu cred că ar trebui să ludm acum vreo decizie de amînare a operațiilor și în mod cert nu mai înainte ca acei comandanți responsabili (Eisenhower și Wilson)[7] să fi avut ocazia să exploreze toate posibilitățile și să elaboreze rapoarte concrete. Între timp, nu trebuie făcută nici o comunicare lui U.J. în acest subiect.

Cred că, din punct de vedere psihologic, a ridica acum această problemă ar fi total neindicat, avînd în vedere faptul că n-a trecut decît puțin mai mult de o lună de cînd noi trei am convenit asupra declarației de la Teheran. Roosevelt".

Deși proiectul mesajului, ca de altfel numeroase altele, aparținea prozei administrativ-militare a amiralului W.D. Leahy, ultimul aliniat fusese adăugat de Roosevelt. Churchill a ignorat un timp aspectele puse de această comunicare. În aceeași zi, el a plecat pe calea aerului de la Marrakech spre Gibraltar și de aici, la bordul unei nave de război, la Londra, unde și-a reluat activitatea la 18 ianuarie, fapt pe care l-a semnalat imediat lui Roosevelt. La 6 februarie, s-a decis să ceară, încă o dată, o dare a „cărților pe față":

„Primul ministru către președintele Roosevelt. Personal. În cursul schimbărilor atît de rapide ale evenimentelor, au apărut o serie de probleme de la despărțirea șefilor de stat major la Cairo. Problema turcă[8], marea bătălie de pe frontul italian, inclusiv «Shingle»[9], «Anvil» — locul și amploarea, pregătirile pentru «Overlord», care sînt de o anvergură gigantică, toate reclamă o consultare

---

[1] J. Colville, *The Fringes of Power, 10 Downing Street. Diaries 1939-1945*. Norton, London, 1985, p. 624.

[2] „Suzeranul". Inițial așa a fost desemnată debarcarea în nord-vestul Franței. Ulterior, prin „Overlord" s-a înțeles planul general privind pătrunderea în Franța, în 1944. Partea din „Overlord" referitoare la debarcarea în Normandia, realizată în iunie 1944, a căpătat denumirea codificată de „Neptun" (pentru diferitele denumiri codificate legate de „Overlord" și semnificația lor, vezi *Magazin istoric*, nr. 5/1984.

[3] Circa 30 km sud de Roma. Prin această debarcare se spera să fie deschis drumul spre capitala italiană, depășindu-se linia de fortificații germană „Gustav", ce traversa peninsula de-a lungul riurilor Garigliano și Rapido, sub coama pleșuvă dominată de mănăstirea Monte Cassino și pînă la Adriatica.

[4] Într-adevăr, debarcarea de la Anzio a avut loc la 22 ianuarie, ora 2 a.m., dar, deși armata germană nu a putut lichida capul de pod, nici acesta din urmă nu a putut fi extins. În locul unei înaintări rapide asupra Romei, frontul italian a redevenit static, pentru alte patru luni.

[5] Conferința Roosevelt-Churchill de la Cairo, 2-7 decembrie 1943.

[6] Data X era un termen codificat, indicînd momentul debarcării în Franța. Conform documentului aprobat la „Sextant", „Overlord" și „Anvil" erau operațiile supreme în 1944. Ele trebuiau realizate în cursul lunii mai 1944. În mesajul lui Churchill din 7 ianuarie, se indica 2 iunie pentru data X.

[7] Generalul britanic H.M. Wilson (1881-1964) preluase, la 8 ianuarie 1944, funcția nou creată de comandant-șef al forțelor anglo-americane din Mediterana, pe baza fuzionării propriului comandament al Orientului Mijlociu (Cairo) cu cel pe care îl deținuse Eisenhower în Africa de Nord (Alger).

[8] Încă la 21 decembrie 1943, Turcia a informat că nu *accepta* solicitarea de a intra în război făcută de W. Churchill, în timpul conferinței de la Cairo, de la începutul aceleiași luni.

[9] Imposibilitatea de a dezvolta succesul inițial al debarcării de la Anzio menținea impasul pe frontul italian. Situația era atribuită generalului maior J. Lucas, comandantul american al trupelor terestre, care nu ar fi dat dovadă de inițiativă și hotărîre în exploatarea confuziei create de debarcare în rîndul trupelor germane. Abia la 23 mai, forțele din capul de pod de la Anzio au trecut la ofensiva spre Roma, concomitent cu Armata 8 în valea riului Liri, pentru a străpunge „Linia Gustav".

directă. Puteți să-i trimiteți aici pe șefii dv. de stat major sau, în orice caz, pe generalul Marshall, în următoarele zile? Aceasta ar constitui o mult mai bună ocazie de a se ajunge la o înțelegere decît prin continuarea corespondenței telegrafice. Sînt convins că a sosit momentul pentru noi discuții de stat major la cel mai înalt nivel. Comandanții-șefi care se ocupă de pregătirile [operației] *«Overlord» trebuie să știe unde s-a ajuns și fiecare zi contează"*.

Refuzul președintelui Roosevelt a survenit după trei zile: *„Șefii mei de stat major sînt, în prezent, implicați într-un studiu important și dificil privind înzestrarea trupelor atît pentru Pacific, cît și pentru Atlantic și a strategiei în Pacific în viitorul imediat, ceea ce îi împiedică să absenteze acum din Washington"*. Dar președintele nu a lăsat, totodată, vreun dubiu că esența chestiunii îi era clară și că nu va subscrie la anularea operației „Anvil": *„Sîntem informați că Grupul combinat de planificare de la Washington raportează că spre sfîrșitul lunii mai în Regatul Unit și în Mediterana vor fi condiții favorabile pentru a lansa cinci pînă la șapte divizii în asaltul «Overlord» și două divizii pentru «Anvil». Dacă acest raport este acceptat de Statul major al dv. de la Londra, nu mai rămîne ca o necesitate esențială o întîlnire a șefilor noștri de stat major în viitorul imediat"*. Premier l nu a răspuns mesajului. Iritarea lui a sporit, datorită inmulțirii disputelor privind politica postbelică. Părîndu-i că „porțile colaborării viitoare" încep să se strîngă și că sînt amenințate pozițiile britanice, Churchill s-a decis să sugereze, pentru cazul că nu va fi luat în considerare punctul său de vedere, că ar putea demisiona...

(Va urma)

Traducerea documentelor
Dan GHIBERNEA

IMAGINI DIN SYDNEY, LA 1840

(Urmare din p. 50)

rapoartele de dimineață ale poliției figurează provocatori de dezordine, locuitorii cu o conduită corectă sînt deranjați prea puțin de delictele lor. Toți străinii remarcă liniștea desăvîrșită a străzilor noaptea, indiferent de ce excese s-ar comite *„à huis clos"* [în spatele ușilor închise — *n.tr.*]. Desigur că Sydneyul nu poate face excepție de la alte orașe-port la mare. Un noctambul ca mine poate, într-adevăr, să întîlnească la ore mici cîte un vagabond nocturn, în căutare de aventură sau chiar să sufere pagube persoane considerabile, dar acestea constituie excepții de la regula generală a liniștii publice pe străzile Sydneyului. Pe scurt, nu cred că la Sydney, mai mult decît la Londra sau Paris, persoana, proprietatea, moralitatea și decența sînt mai ultragiate, iar inocența mai expusă agresiunii. Sînt convins că din țara noastră vin deseori indivizi din toate categoriile sociale — începînd cu înalta societate și terminînd cu stigmatizații mahalalelor rău famate ale Londrei —, capabili să dea lecții de viciu, de toate genurile, celor din Sydney, indivizi care, de fapt, îi uluiesc pe localnicii din colonie prin șmecheria lor. (Extras din *Our Antipodes: or, Residence and Rambles in the Australasian Colonies etc.* de locotenent-colonel G.C. Mundy, Londra, 1855, pp. 16-18.)

...și la alegeri

În 1842, Sydneyul a devenit oraș, avînd primar, consilieri municipali și orășenești. În timpul primelor alegeri de funcționari municipali, s-au manifestat mult spirit de partinitate și fricțiuni politice. Scenele din Sydney au egalat, dacă nu chiar au depășit, agitația alegerilor de acasă. Locuitorii au fost chemați pentru prima oară să-și exercite dreptul lor la vot. Mii de lire sterline s-au cheltuit atunci pentru pavoazări și pentru distribuirea unei mari cantități de băuturi.

În vecinătatea centrelor de votare au avut loc scene neobișnuite. Un funcționar al poliției, călare pe cal, se străduia să mențină ordinea. Gloata, amețită de băutură, s-a înfuriat și l-a izgonit într-o incintă îngrădită cu pari înalți de cinci picioare, unde a aruncat în el cu pietre, cărămizi și uluci. Spre norocul lui, se ținea bine în șa și, deși avea doar un singur picior, cu un salt curajos a escaladat gardul și a luat-o la sănătoasa.

Într-un alt loc, cel ce scrie aceste rînduri a văzut o scenă și mai penibilă. La capătul nordic al orașului, acolo unde se ridicase secția de votare, în timpul încăierării, un cort care făcea parte din ea a fost prăbușit și unul dintre candidați, un armator, a fost maltratat și alți cîțiva răniți. Fără a apela la autorități, armatorul s-a îndreptat spre golf, unde se aflau ancorate cîteva baleniere de ale lui. Apoi, înarmînd cîteva zeci de mateloți din echipajele lor cu harpoane, cuțite de despicat balene și alte asemenea arme, s-a întors la localul de votare și a izgonit de acolo gloata și corpul electoral. Cîteva persoane au fost grav rănite. Un mod destul de neobișnuit de a desfășura alegeri. Armatorul a fost ulterior judecat pentru rănirea gravă a unei persoane, cu o sabie ascunsă într-un baston, și cu greu a scăpat de condamnare. (Extras din *Twelve Years' Wanderings in the British Colonies, from 1835 to 1847*, de J.C. Byrne, Londra, 1848, pp. 133-134.)

Prezentare și traducere
Ana BUDURA

Avanpremieră editorială

STALINGRAD, 1943. ARMATA 6 A WEHRMACHTULUI CAPITULEAZĂ

WILHELM ADAM

„Am început operațiile ofensive în regiunea Stalingradului", îi scria I.V. Stalin, la 20 noiembrie 1942, într-un mesaj personal și secret, președintelui F.D. Roosevelt. Șase zile mai tîrziu, destinatarul răspundea: „Veștile din regiunea Stalingrad sînt foarte încurajatoare..."

Bătălia de la Stalingrad—desfășurată în două etape, bătălia de apărare (4 septembrie-19 noiembrie 1942) și ofensiva sovietică (19 noiembrie 1942-2 februarie 1943) — avea să fie marele punct de cotitură al celui de-al doilea război mondial.

Revista Magazin istoric a publicat mai multe relatări despre înfruntarea militară de pe Volga[1], de la care s-au scurs 45 ani. Momentul capitulării Armatei 6 germane și al căderii în prizonierat a feldmareșalului Friedrich Paulus, comandantul ei, au constituit de asemenea subiectul unor articole speciale. Încă din timpul prizonieratului în U.R.S.S., Paulus a început să adune material pentru a scrie o istorie militară și umană a marii bătălii de pe Volga. Revenit în Republica Democrată Germană la sfîrșitul anului 1953, el a trecut la definitivarea muncii de documentare și la redactarea primelor pagini ale monografiei consacrate luptei de la Stalingrad. Moartea, survenită la 1 februarie 1957, exact în ziua cînd se împlineau 14 ani de la capitularea Armatei 6, i-a împiedicat însă pe fostul feldmareșal să-și ducă proiectul la bun sfîrșit. Această datorie și-a asumat-o atunci colonelului de stat major Wilhelm Adam, fost prim-adjutant al Armatei 6, colaborator apropiat și prieten al feldmareșalului.

Asemenea altor ofițeri ai Wehrmachtului, colonelul Adam a cunoscut rînd pe rînd decepția profundă cauzată de înfrîngerea Germaniei imperiale în primul război mondial, perioada frămîntată din timpul „Republicii de la Weimar", precum și renașterea militarismului revanșard, odată cu instaurarea dictaturii naziste. Orbit ca atîția alți ofițeri germani de succesele rapide ale celui de-al treilea Reich în Europa centrală și de vest, colonelului Adam s-a aflat, la 22 iunie 1941, printre cei convinși de certitudinea unei victorii militare rapide împotriva Uniunii Sovietice. Ajuns, în toamna anului 1941, în statul major al Armatei 6, Wilhelm Adam s-a numărat printre colaboratorii cei mai apropiați ai generalului Paulus.

În anturajul lui Paulus, colonelul Adam a participat la toate episoadele campaniei de pe frontul de sud, din primăvara și vara anului 1942, la ofensiva germană asupra Stalingradului și a resimțit contraofensiva sovietică încheiată cu încercuirea Armatei 6, precum și bătălia ucigătoare din iarna lui 1942-1943, care a culminat cu capitularea de la 1 februarie 1943. Și tot alături de Paulus, înălțat chiar pe front, în preziua capitulării, la gradul de feldmareșal, și-a petrecut colonelul Adam, pînă în 1948, anii prizonieratului. „Am trăit bătălia de pe Volga — scrie fostul purtător al «Crucii de cavaler» — și l-am supraviețuit. Ea reprezintă în viața mea și acum... o cezură. Recunoașterea că am slujit cu bună-credință unei cauze netrebnice, că sînt părtaș la înfrîngere și răspundere a fost pentru mine, ofițerul de carieră, chinuitoare și amarnică. Abia în cursul unui îndelungat proces de transformare a gîndirii și de evoluție sufletească, vreme în care m-am confruntat cu grave conflicte și contradicții, mi s-au limpezit încetul cu încetul cauzele profunde ale înfrîngerii noastre".

Este convingerea pe care a împărtășit-o și fostul său comandant, cel a cărui metamorfoză spirituală colonelului Adam s-a simțit dator să o transmită, cu toate semnificațiile sale profunde, generațiilor viitoare, în paginile cărții Der schwere Entschluss (O hotărîre dificilă). Iar această experiență de viață n-a întîrziat să stîrnească și să întrețină mereu viu interesul cititorilor. Dovadă — în decurs de numai 11 ani (1965-1976), cartea colonelului Adam a cunoscut nu mai puțin de 17 ediții germane, însumînd aproape 500 000 exemplare.

În cele ce urmează prezentăm cîteva fragmente din această carte, a cărei traducere în limba română se află în pregătire la Editura Militară.

[1] *Magazin istoric*, nr. 2/1968, 1/1969, 2/1973, 1/1983.

Ultimul cartier general

În dimineaţa de 24 ianuarie 1943, s-a transmis prin radio raportul generalului-colonel Paulus, adresat lui Hitler: „Pe baza rapoartelor primite din partea corpurilor de armată şi a relatărilor personale ale generalilor comandanţi, Armata 6 raportează următoarea apreciere asupra situaţiei, în măsura în care ea mai poate fi sesizată: trupa nu mai dispune de muniţii şi alimente; legătura se menţine numai cu părţi din şase divizii. Manifestări de dizolu-ţie pe frontul de sud, nord şi vest. Exercitarea unitară a actului de comandă a devenit imposibilă. Pe frontul de est schimbări fără însemnătate. 18 000 răniţi, fără posibilitatea unei asistenţe minime în pansamente şi medicamente. Diviziile 44, 76, 100, 305 şi 389 infanterie distruse. Frontul rupt în mai multe locuri, în urma unor pătrunderi puternice. Puncte de sprijin şi posibilităţi de acoperire doar în perimetrul oraşului. Apărarea în continuare este fără sens. Pentru a mai salva vieţi omeneşti, armata solicită imediata aprobare a capitulării".

Răspunsul a venit prompt. Ca de obicei, era lipsit de scrupule. Radiograma lui Hitler suna astfel: Capitularea exclusă. Armata 6 îşi va îndeplini misiunea ei istorică prin lupta pînă la ultimul cartuş, pentru a înlesni organizarea unui nou front de sud.

I-am spus lui Paulus, în mod deschis, că socoteam acest ordin drept criminal şi că, prin urmare, nu putea fi obligatoriu pentru noi. Dar el a rămas acelaşi soldat disciplinat, uşurînd lui Hitler crima comisă faţă de Armata 6.

Spre ora 9 am auzit focuri de armă şi mitralieră şi exploziile unor grenade de mînă. În cursul nopţii, frontul ajunsese în apropierea imediată a rîpei în care ne aflam. Tot personalul statului major ieşise în faţa adăposturilor. Şoferii se aflau deja la maşini. Vom mai scăpa oare cu bine din satul nostru de buncăre? Divizia 71 infanterie pregătise pentru noi un nou punct de comandă, în pivniţa magazi-

În urma victoriei sovietice, coloane nesfîrşite de prizonieri părăsesc oraşul

lului universal din Stalingrad-sud.

Într-o clipă, am distrus restul de acte şi toate obiectele personale de prisos. De-acum inainte toată averea mea consta din două pături şi o servietă cu rufărie şi ustensile de toaletă, în afara lucrurilor pe care le aveam pe mine. Era timpul să o luăm din loc. Deasupra rîpei începuseră deja să ţiuie gloanţele. Explozia proiectilelor făcea ţăndări geamurile de la adăposturi.

Am urcat repede în maşină. Motoarele au început să duduie. Am părăsit satul de buncăre în cea mai mare viteză. Din spate am auzit strigătele de „Uraa!" ale soldaţilor armatei roşii, care pătrunseseră prin celălalt capăt al rîpei. O întîrziere de numai cîteva minute şi statul major al Armatei 6 ar fi păşit încă din 24 ianuarie 1943 pe calea prizonieratului. Am simţit un fior pe şira spinării. Şoferii au accelerat la maxim, pînă cînd am ajuns la primele case ale Stalingradului. Apoi au redus viteza, pentru a trece printre dărîmături. Înaintam încet, ocolind pîlnii de bombe, grămezi de moloz şi pietre, pe lîngă resturi de ziduri, coşuri şi schelete de beton.

La podul peste Ţariţa ne aştepta un ofiţer din Divizia 71 infanterie. Ne-a condus în încăperile din pivniţa prevăzută pentru a adăposti punctul nostru de comandă. N-aveam multe lucruri de aranjat, căci lăsasem aproape totul în adăposturile din rîpă. Ăsta să fie oare ultimul nostru „cartier general"? Această denumire, pe care o foloseam altă dată cu mîndrie, pentru a desemna sediul statului major al armatei noastre, suna ca o batjocură, în raport cu mizera noastră de pivniţă. Paulus şi Schmidt, şeful Statului major general al Armatei 6, au fost de acord cu mutarea statului major al armatei în ruina magazinului universal, urmînd să hotărască momentul, în funcţie de evoluţia situaţiei.

Tot o batjocură la adresa armatei muribunde a constituit-o, în aceste zile, o radiogramă a Direcţiei personal a armatei de uscat, prin care se îngăduia conferirea „Crucii de fier" clasa a II-a de către comandanţii de companii şi a „Crucii de fier" clasa I de către comandanţii de batalion. Care companie, care batalion mai avea vreun şef sau vreun comandant? Şi pe cine mai puteau oare interesa aceste cruci acum, cînd ne aflam la hotarul cu împărăţia morţii? Statul nostru major mai era format doar din comandantul-şef, şeful de stat major, ofiţerul cu operaţiile, şeful transmisiunilor, primul adjutant şi cîţiva ofiţeri de ordonanţă. Spre amiaza zilei de 26 ianuarie, un ofiţer din Divizia 371 infanterie ne-a raportat: „Tancuri inamice în înaintare".

Străzile erau ceva mai animate decît în ziua precedentă. Răniţi şi bolnavi se tîrau anevoie spre Ortskommandatur Mitte. [Comandatura locală Centru]. Potrivit ordinului dat pe armată, ei urmau să fie concentraţi şi hrăniţi acolo. Dar o Kommandatur Mitte nu mai exista. Trebuise să facă loc spitalului. Răniţii şi bolnavii zăceau peste tot. Cei ce nu mai găsiseră loc acolo îşi căutaseră adăpost prin pivniţele învecinate. Curînd şi acestea s-au umplut ochi. Medicul Diviziei 71 infanterie i-a raportat lui Paulus că se acorda asistenţă medicală doar unei părţi dintre răniţi şi bolnavi. În cele mai multe infirmerii improvizate era întuneric beznă. Medicii şi sanitarii, care trebăluiau prin toate cotloanele, aveau, în cel mai bun caz, cîteva lumînări sau feştile. Nimeni nu ştia cîte zeci sau sute de oameni zăceau pe pămîntul gol, înghesuiţi unul în altul. Ocupam aceeaşi cameră cu generalul-colonel Paulus. Vizavi, separat de un coridor, stătea şeful de stat major, împreună cu ofiţerul său cu operaţiile. În alte două-trei încăperi se adăpostiseră ceilalţi militari din statul major al armatei.

Trebuie să fi fost un magazin foarte mare, gîndeam în timp ce dădeam o raită de jur-împrejur. Prin pivniţa solid construită trecea un coridor de lăţimea unei străzi, la care se putea ajunge din curte cu camioanele. Pe ambele laturi ale coridorului se aflau magaziile, odinioară bine luminate, printr-un şir de ferestre mari. Acum în faţa lor se înălţau stive de saci cu nisip.

Întrebări chinuitoare

La 26 ianuarie, unităţile sovietice care atacau din vest au făcut, pe colina Mamai, joncţiunea cu părţi ale Armatei 62, înaintînd dinspre malul Volgăi. Colina, pentru stăpînirea căreia se dăduseră lupte îndîrjite încă în cursul toamnei trecute, a fost recucerită definitiv de armata roşie. Zona încercuită era acum despărţită în două părţi. Cu zona de nord nu mai aveam legături telefonice. Paulus auzise şi ştia toate acestea. Totuşi a rămas un general disciplinat. O nouă radiogramă venită de la OKH [Oberkommando des Heeres — Comandamentul suprem al Armatei de uscat] l-a' întărit în hotărîrea sa de a continua rezistenţa. Ordinul prevedea că, în cazul divizării zonei încercuite, fiecare parte intra în subordinea personală a Führerului.

La 28 ianuarie, zona de nord a încercuirii a fost divizată din nou. În cursul serii armata a raportat OKH-ului următoarele: Puternică pătrundere inamică de-a lungul căii ferate Gumrak-Stalingrad. Corpul XIV tancuri şi Corpul IV armată nu mai dispun de unităţi de luptă constituite.

În amurg, stăteam singur în încăperea noastră de la subsol. Tirul de artilerie fusese atît de intens în timpul zilei, încît nu ne putuserăm aventura în curte. Pretutindeni domnea încă vuietul bătăliei.

Pentru noi se punea întrebarea: sinucidere sau prizonierat? Paulus, care respinsese pînă atunci ideea sinuciderii, a început să şovăie. După o chibzuinţă îndelungată mi-a spus îngrijorat: „Hitler aşteaptă desigur de la mine să mă sinucid. Ce părere aveţi, Adam?". Eram revoltat: „Pînă acum am încercat să combatem sinuciderea în rîndurile armatei. Asta este şi rămîne calea cea bună. Dv. trebuie să împărtăşiţi soarta soldaţilor Dv. Dacă încasăm aici o lovitură în plin, am terminat-o cu viaţa. Socotesc însă ruşinos şi laş să ne încheiem zilele prin sinucidere"

Cuvintele mele au avut parcă darul să-l elibereze pe Paulus de o constrîngere.

La scurt timp, a venit generalul-maior Roske, comandantul Diviziei 71. În cîteva cuvinte el i-a raportat lui Paulus: „Divizia nu mai este în stare să opună rezistență. De magazinul universal se apropie tancurile rusești. Este sfîrșitul". „Vă mulțumesc, Roske, pentru totul. Transmiteți mulțumirile mele și ofițerilor și soldaților Dv. Schmidt l-a rugat deja pe comandantul de regiment Ludwig să inițieze tratative cu armata roșie".

Am aruncat în foc cele cîteva acte care mai erau pe masă, precum și duzina de „Cruci de cavaler" și „Cruci germane". De ștampila de serviciu conștiința datoriei încă nu-mi ingăduia să mă despart. Am vîrît-o împreună cu tușiera în servietă. Apoi m-am dus la ofițerul meu de ajutor, locotenentul-major Schlesinger, și la furieri, orientîndu-i asupra situației și controlînd dacă distruseseră totul. După aceea am stat față în față cu comandantul-șef al armatei vreme de o oră sau chiar mai bine, în încăperea noastră strîmtă.

31 ianuarie 1943, orele 7 dimineața.

Paulus s-a trezit și s-a ridicat în capul oaselor. A intrat șeful de stat major. I-a întins generalului-colonel o foaie de hîrtie, spunîndu-i: „Vă felicit cu ocazia avansării la gradul de feldmareșal. Radiograma a fost ultima dintre cele sosite în primele ore ale dimineții". „Este, bineînțeles, un îndemn la sinucidere, dar plăcerea asta n-am să i-o fac", a spus Paulus, după ce a parcurs hîrtia.

Schmidt a continuat: „În același timp trebuie să vă raportez că rusul stă în fața ușii". Cu aceste cuvinte s-a dat un pas înapoi și a deschis ușa. A intrat un general cu un translator, declarîndu-ne prizonierii săi. Eu am pus pistoalele noastre pe masă, în fața lui. „Pregătiți-vă de plecare, la ora 9 vin să vă iau de aici. Veți călători cu mașina Dv. proprie", puse generalul sovietic să ni se traducă, părăsind apoi încăperea împreună cu translatorul său. Bine că mai aveam la mine ștampila noastră de serviciu. Mi-am îndeplinit ultima acțiune oficială, introducînd în livretul militar al lui Paulus avansarea la gradul de feldmareșal. Apoi am aplicat ștampila oficială, după care am aruncat-o în foc.

Ostașii Armatei 62 sovietice fac joncțiune în Stalingrad cu cei ai Armatei 21

Exact la orele 9 și-a făcut apariția șeful de stat major al Armatei 62 sovietice, pentru a-l prelua pe comandantul-șef al Armatei 6 germane înfrînte, împreună cu statul său major. Am urcat în mașinile noastre. În prima au luat loc Paulus și Schmidt; generalul sovietic s-a așezat alături de șofer. În a doua urmam eu, însoțit de un locotenent-major al armatei roșii. Ceilalți ofițeri și soldați ai statului major s-au suit într-un camion.

Zgomotul luptei amuțise cu totul. Zona de sud a încercuirii își încetase existența. Zona de mijloc, aflată sub comanda lui Heitz, avansat în ultimele zile la gradul de general-colonel, a capitulat tot la 31 ianuarie 1943. Paulus se simțise încă o dată legat de un ordin al lui Hitler. El nu s-a socotit îndreptățit să ordone capitularea comandanților din celelalte zone ale încercuirii, deoarece Hitler și-i subordonase personal. Pentru trupele din zona de nord a încercuirii, infernul a mai ținut încă două zile. În pofida cererilor insistente ale generalilor Lattmann și von Lenski, comandantul zonei de nord a încercuirii, generalul-colonel Strecker, a refuzat oprirea acțiunilor de luptă. Apoi cei doi generali au dat în dimineața de 2 februarie 1943, de la sine putere, ordinul de predare.

Bătălia de pe Volga luase sfîrșit.

Prezentare și traducere
Costin FENEȘAN

CLIO ÎN CONCURS

Cîştigătorii

6 011 răspunsuri. 2 155 răspunsuri exacte. 250 cîştigători în urma tragerii la sorţi.

Iată, succint, bilanţul concursului pe care în 1987, an în care Magazin istoric a împlinit 20 ani de apariţie, l-am organizat în mod special pentru tinerii noştri cititori — elevi şi studenţi aflaţi în vacanţă.

La sugestia a numeroşi cititori, am optat la acest concurs pentru o formulă de prezentare diferită de cele de la ediţiile anterioare. Şi ne-am bucurat să constatăm, deşi concursul a avut un sporit grad de dificultate, că el a stîrnit atît interesul şi aprecierea tinerilor cititori cărora le-a fost în primul rînd destinat, cît şi al altora, de vîrste şi categorii socio-profesionale diferite: profesori, ingineri, cadre medicale, oameni ai muncii din agricultură, pensionari, ofiţeri, contabili, casnice etc. S-a remarcat, şi la acest concurs, participarea organizată a unor colective din şcoli şi institute de învăţămînt superior, din întreprinderi şi instituţii, unele dintre ele aflîndu-se şi pe lista cîştigătorilor.

Mulţi participanţi, la fel ca şi la ediţiile precedente au ţinut să ne transmită, odată cu răspunsurile, şi gîndurile de dragoste şi preţuire pentru istorie, de ataşament pentru revistă, interes şi apreciere faţă de concursurile Magazin istoric. Astfel, RĂZVAN DUMITRU, din Bucureşti, elev în clasa a X-a F a Liceului de matematică-fizică nr. 8, după ce ne scrie că este cititor al revistei din 1981, avînd colecţia aproape completă, continuă: „Am participat la cîteva concursuri care mi-au plăcut foarte mult, prilej cu care am recitit numerele anterioare ale revistei, ceea ce m-a ajutat foarte mult la orele de istorie. Clio în concurs mi-a plăcut mult, prin forma originală de prezentare". ● Din Iaşi, DANIEL GHERASIM, student anul VI medicină generală, precizează: „Am ţinut mult să mă număr printre concurenţii acestei ediţii de vacanţă pentru elevi şi studenţi, să demonstrez, alături de ceilalţi colegi din ţară, că pasiunea pentru istorie, chiar dacă noi sîntem în vacanţă, nu are niciodată vacanţă". Iată, în continuare, alte fragmente din scrisorile sosite pe adresa concursului: ● VALERICA RADU, ţesătoare, din Buzău: „Clio în concurs mi s-a părut deosebit faţă de precedentele, prin nota sa originală de formulare a întrebărilor. Mi-am îmbogăţit mult cunoştinţele, recitind numere mai vechi ale revistei". ● ION ŢEPENEU, mecanic ajutor locomotivă, C.M. Anina: „O formulă de prezentare originală şi foarte interesantă, care ne-a solicitat nu numai cunoştinţe istorice, ci şi multă atenţie. Mulţumesc redacţiei pentru prilejul oferit de a recitl colecţia numerelor trecute". ● IOAN MUNTEAN, ofiţer, din Bistriţa: „Am întreaga colecţie a revistei, pe care o păstrez ca pe un scump tezaur. Pasiunea mea pentru istorie am transmis-o şi soţiei mele. Particip pentru a doua oară la concursurile dv., iar soţia mea pentru prima dată. Ne-am bucurat că am reuşit să aflăm răspunsurile tuturor întrebărilor din concurs".

Mulţumind călduros tuturor celor care ne-au scris pe marginea acestui concurs şi felicitîndu-i pe toţi participanţii şi înainte de-a prezenta numele celor 250 cîştigători, facem următoarele precizări:

— Premiile în obiecte vor fi ridicate de la sediul redacţiei, Bucureşti, Intrarea Ministerului, nr. 2, parter, începînd cu data de 1 iulie 1988, între orele 14.30-16.30 (luni-vineri) şi 10-13 (sîmbăta). Termenul limită de ridicare a premiilor în obiecte este de 6 luni din ziua începerii distribuirii; ele pot fi ridicate deci pînă la 31 decembrie 1988, inclusiv.

— Cîştigătorii din provincie care nu se pot deplasa la Bucureşti sînt rugaţi să ne solicite formularul tip pe baza căruia pot delega o altă persoană să ridice premiul. În acest scop, vor ataşa la scrisorile lor un plic timbrat, pe care îşi vor scrie adresa completă. Redacţia nu asigură expedierea premiilor prin colet poştal.

— Abonamentele la Magazin istoric pe un an şi, respectiv, 6 luni vor fi făcute începînd cu luna iulie 1988.

Şi acum, iată, numele celor 250 cîştigători, cărora le adresăm felicitările noastre pentru rezultatele obţinute la actuala ediţie a concursului Magazin istoric.

PREMIUL 1: 1 pick-up

1. CERCUL DE ISTORIE DE LA ŞCOALA CU CLASELE I-VIII, com. Izvoru Bîrzii, jud. Mehedinţi

PREMIUL 2: 1 aparat radio OLIMPIC

1. OVIDIU TRIFAN, Ocna Mureş

PREMIUL 3: 1 aparat foto ORIZONT

1. TIBERIU I. SAVU, Mărăcineni, jud. Argeş

PREMIUL 4: 1 pick-up

1. OVIDIU BEREANU, Bucureşti

PREMIILE 5-6: 2 aparate radio COSMOS 7

1. IACOB V. MIHAI, Suceava
2. CERCUL DE ISTORIE AL ŞCOLII NR. 61, com. Dobroeşti, sectorul Agricol Ilfov

PREMIILE 7-8: 2 aparate radio SONG

1. DRAGOŞ ZAMFIR, Bucureşti
2. GHEORGHE ROBU, Fălticeni

PREMIILE 9-11: 3 aparate foto VILIA

1. ELENA LUPŞA, Topliţa
2. CERCUL DE ISTORIE DE LA ŞCOALA GENERALĂ NR. 26, Timişoara
3. COMITETUL U.T.C. AL ÎNTREPRINDERII DE AUTOTURISME, Timişoara

PREMIILE 12-15: 4 chitare

1. CARMEN GH. IONESCU, Tîrgovişte
2. CĂLIN MIHAIL CHITUC, Băile Govora
3. CERCUL DE ISTORIE DE LA ŞCOALA GENERALĂ NR. 1, Beclean pe Someş, jud. Bistriţa-Năsăud
4. MARIA MANUELA DUMITRESCU, Bucureşti

PREMIILE 16-20: 5 aparate radio IRIS

1. PETRE NEGRU, com. Retevoieşti, jud. Argeş
2. VIOREL BARARU, sat Arborea, com. George Enescu, jud. Botoşani
3. IOAN BOTOFAN, Zalău
4. ECHIPAJUL PIONIERESC „DACIA FELIX" DE LA ŞCOALA CU CLASELE I-VIII, com. Chendrea, jud. Sălaj
5. INSTITUTUL DE SUDURĂ ŞI ÎNCERCĂRI DE MATERIALE, Timişoara

PREMIILE 21-25: 5 aparate radio TOP

1. IORDAN ARSENE, Bucureşti
2. MIHAI MEMETEA, sat Gepiu, jud. Bihor
3. BOGDAN BERGHILĂ, com. Tuzla, jud. Constanţa
4. GHEORGHE POPA, com. Prundeni, jud. Vîlcea
5. CERCUL DE ISTORIE DE LA ŞCOALA GENERALĂ, com. Holboca, jud. Iaşi

(Continuare în numărul viitor)

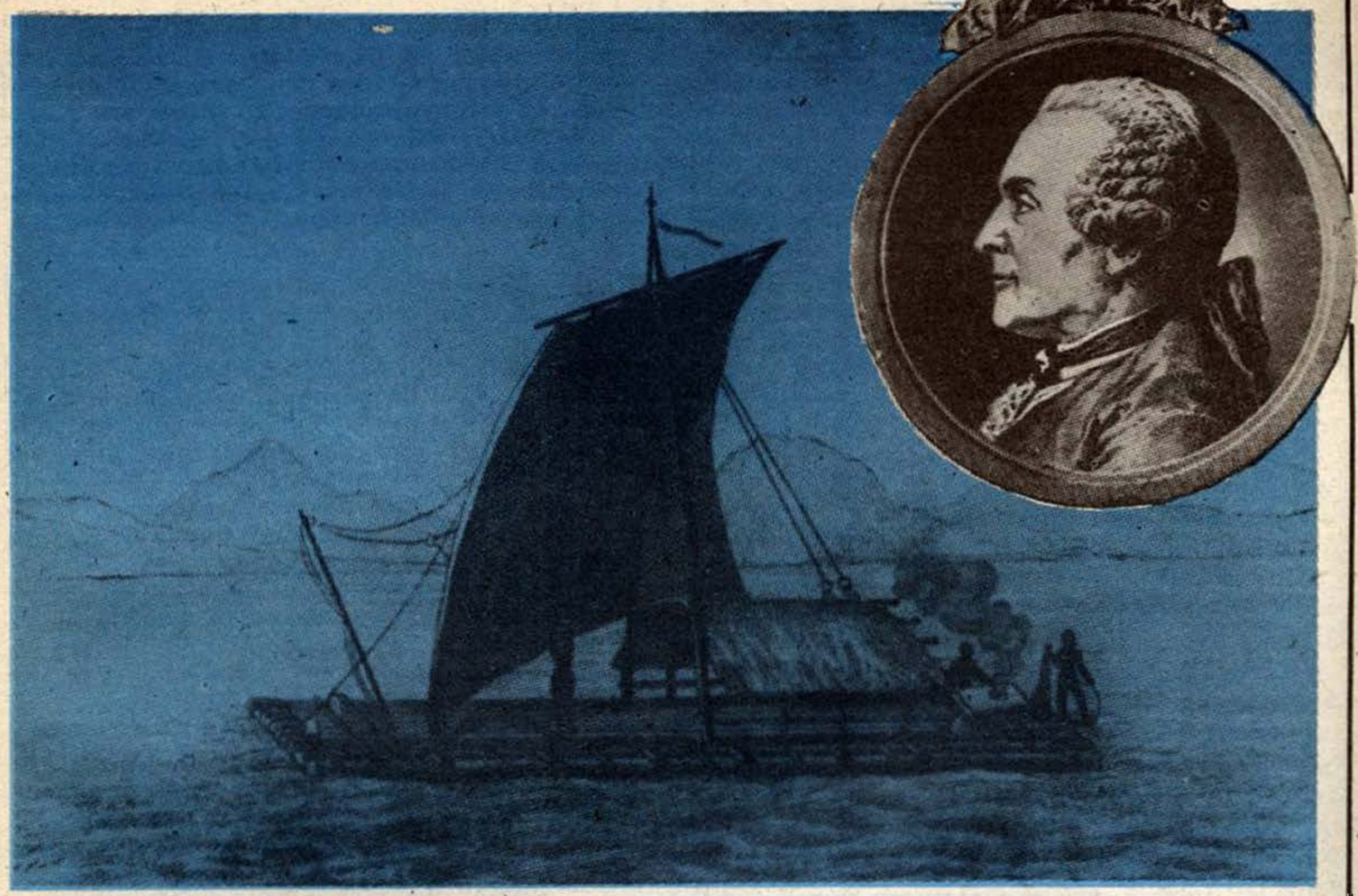

1745. CĂLĂTORIE PE AMAZON

CHARLES-MARIE DE LA CONDAMINE

Autorul însemnărilor de călătorie care urmează, savant şi explorator francez care a trăit în secolul luminilor, între anii 1701 şi 1777, a fost bîntuit de o curiozitate devenită proverbială în epocă. Avid de cunoaştere şi înzestrat cu un acut spirit de observaţie şi cu o excepţională facultate de asimilare, Charles-Marie de La Condamine a renunţat la studiile militare, abia începute, şi la chimie, consacrîndu-se rînd pe rînd matematicii, fizicii, istoriei naturale, medicinii, astronomiei.

Pofta de călătorie l-a mînat în 1731, la vîrsta de 30 ani, la Ierusalim, în Cipru şi la Constantinopol. De acolo, s-a întors acasă, în Franţa, cu o sumedenie de informaţii privind moravurile şi monumentele ţărilor pe care le parcursese. În 1735, s-a îmbarcat pentru Panama, a traversat istmul, apoi s-a separat de tovarăşii săi de călătorie, pentru a vedea mai multe ţinuturi. Ajuns la Quito, în Ecuador, în iunie 1736, a rămas acolo şase ani, pentru ca, din toamna anului 1742 pînă în vara celui următor, să traverseze Peru şi să avanseze 500 leghe pe Amazon. A studiat malurile marelui fluviu şi a trasat harta cursului său, timp în care şi-a riscat viaţa de nu mai puţin de 20 ori.

În 1744, întors la Paris, exploratorul şi-a prezentat relatarea expediţiei în faţa celui mai înalt for ştiinţific al ţării: Academia regală de ştiinţe. Ca o recunoaştere a meritelor sale ştiinţifice, a fost ales membrual Academiei franceze, membru corespondent al Societăţii regale din Londra şi al academiilor din Berlin şi Petersburg. La Condamine a lăsat o operă bogată şi variată, incluzînd lucrări pe teme dintre cele mai diverse: Istoria piramidelor

În imagini: un savant îndrăgostit de călătorie (în medalion) străbate Amazonul, în căutarea necunoscutului.

din Quito, Istoria inoculării variolei, Scrisoare critică despre educaţie,. Călătorie în Levant **(aflată în manuscris la Biblioteca Naţională din Paris)**, Măsurarea primelor grade ale meridianului. **Dintre toate,** Scurtă relatare privind o călătorie făcută în interiorul Americii meridionale — **care tratează expediţia lui pe Amazon, fluviul cu cel mai mare debit din lume, ce avea să fie explorat, 50 ani mai tîrziu, şi de Humboldt — a avut cea mai mare rezonanţă, încă din momentul prezentării ei în faţa Academiei de ştiinţe din Paris. Din această lucrare, a cărei versiune românească se află în pregătire la Editura Meridiane, reproducem cîteva extrase, cu titlul şi subtitlurile redacţiei noastre.**

Obişnuinţe şi podoabe ciudate

Trebuie să spun cîteva vorbe despre însuşirile şi caracterul băştinaşilor din America meridională. Nu sînt nici creoli spanioli sau portughezi, nici rase de oameni rezultaţi din amestecul albilor din Europa, negrilor din Africa şi pieilor roşii din America, după ce europenii au pătruns aici şi au adus negri din Guineea. Băştinaşii din ţinut au pielea arsă de soare, de culoare roşietică, în nuanţe mai mult sau mai puţin închise; diversitatea de nuanţe are drept cauză principală, după toate aparenţele, temperatura diferită a aerului din ţinuturile unde locuiesc, variind de la căldura cea mai mare, din zonele toride, pînă la frig, datorat zăpezii. Această diferenţă de climă, cea din ţinuturile cu păduri, cîmpii, cu munţi şi rîuri, varietatea alimentelor, legăturile reduse pe care le au între ele triburile învecinate şi mii de alte cauze au dat naştere şi unor diferenţe de îndeletniciri şi obiceiuri ale acestor populaţii.

La 25 iulie, am întîlnit de-a lungul fluviului pe indienii yameos, de curînd ieşiţi din păduri. Limba lor este nespus de dificilă, iar maniera de pronunţare şi mai grea. Vorbesc ţinîndu-şi respiraţia şi fără să rostească aproape nici o vocală. Au cuvinte pe care noi nu am putea să le scriem, chiar şi greşit, fără să întrebuinţăm mai puţin de nouă sau zece silabe, şi care, pronunţate de ei, par să aibă doar trei sau patru. *Poettarrarorincuroac* înseamnă pe limba lor numărul 3; din fericire pentru cei care vin în contact cu ei, aritmetica lor nu merge mult mai departe. Indienii yameos sînt foarte îndemînatici în confecţionarea unor sarbacane lungi, cea mai folosită armă de vînătoare a lor. Sarbacanelor le fixează nişte săgeţi micuţe din lemn de palmier, iar la capătul acestora lipesc, în loc de pană, un fel de dop din bumbac, care umple exact golul ţevii. Ei le lansează, suflînd în ţeavă, pînă la treizeci-patruzeci de paşi, şi nu-şi greşesc aproape niciodată ţinta. Un instrument atît de simplu suplineşte foarte avantajos, la toate aceste popoare, lipsa armelor de foc. Indienii înmoaie vîrful acestor săgeţi mici, cît şi acelea ale arcurilor, într-o otravă atît de puternică încît, atunci cînd este proaspătă, ea ucide în mai puţin de un minut orice animal pe care doar l-a zgîriat. Deşi aveam puşti, tot astfel ne-am ucis şi noi vînatul în timpul călătoriei pe fluviu şi deseori ne-au rămas în dinţi resturi de vîrfuri de săgeată. Nu era nici un pericol, întrucît veninul acţiona doar cînd se amesteca cu sîngele, atunci fiind mortal atît pentru om, cît şi pentru celelalte vieţuitoare. Antidotul otrăvii lor era sarea şi, mai sigur, zahărul.

Pe 27 iulie dimineaţa am acostat în dreptul misiunii San Joaquin, compusă din mai multe triburi indiene, îndeosebi de omaguas, populaţie odinioară puternică, care locuia încă de acum un secol pe insulele şi malurile Amazonului. Misionarul Samuel Fritz îi convertise pe toţi la religia creştină. La sfîrşitul secolului trecut [XVII], pe o hartă a ţinutului, întocmită de el, se găseau marcate 30 sate cu numele lor, din care n-am mai văzut decît ruinele sau, mai degrabă, locul lor. Toţi locuitorii de aici, speriaţi de incursiunile unor tîlhari din Pará, care veneau să-i ia ca sclavi, se împrăştiaseră în pădure şi pe la misiunile spaniole şi portugheze.

Numele de omaguas în limba peruană, ca şi cel de cambevas, dat de portughezii din Pará în limba braziliană, înseamnă *cap turtit*. De fapt, aceste popoare au obiceiul bizar de a presa între două scîndurele fruntea copiilor nou-născuţi, pentru a le da o formă ciudată şi a-i face să semene mai bine, zic ei, cu luna plină. Limba indienilor omaguas este tot atît de plăcută şi de uşor de pronunţat, şi chiar de învăţat, pe cît de aspră şi de dificilă este aceea a indienilor yameos.

Indienii omaguas folosesc foarte mult două feluri de plante cu proprietăţi purgative. Cu ajutorul lor aceste populaţii îşi creează o stare de exaltare, care durează 24 ore, în timpul căreia au viziuni foarte ciudate. Trag pe nas sub formă de pudră un praf obţinut din plantele amintite, aşa cum prizăm noi tutunul, dar într-un mod mult mai complicat. Folosesc un tub de trestie terminat în furcă, în forma unui Y, introducîndu-şi cîte unul din cele două capete în cîte o nară. Această operaţie, urmată de o inspiraţie violentă, îi face să se strîmbe într-un mod care pentru un european, ce raportează totul la obiceiurile lui, pare foarte caraghios. Mi-au mai atras atenţia podoabele lor ciudate, din oase de animale şi de peşte, pe care şi le trec prin nări şi prin buze. Au obrajii ciuruiţi de găuri, în care îşi înfig pene de păsări, de toate culorile; anatomiştii vor avea probabil cîteva observaţii de făcut despre felul monstruos în care unii dintre ei îşi lungesc lobii urechii, fără ca prin aceasta grosimea lor să fie diminuată sensibil.

O republică a femeilor?

Pretutindeni în timpul călătoriei noastre, i-am chestionat pe indienii de diferite neamuri despre acele femei războinice pe care exploratorul spaniol Orellana pretindea că le-ar fi întîlnit și înfruntat. I-am întrebat dacă este adevărat că ele trăiesc izolate de bărbați, primindu-i doar o dată pe an. Toți ne-au spus că au auzit aceste lucruri povestite de părinții lor, adăugînd mii de amănunte, ce tind toate să confirme că pe acest continent a existat o republică a femeilor, care trăiau singure, fără bărbați. Se pare că ele s-au retras spre nord, în interiorul continentului, pe Rio Negro sau pe unul dintre rîurile ce coboară din aceeași direcție spre Maranon.

Un indian din San Joaquín ne-a spus că s-ar putea să întîlnim la Coari un bătrîn, al cărui tată le văzuse pe amazoane. Acolo am aflat că indianul pe care îl căutam murise, însă am vorbit cu fiul său, care părea să aibă vreo șaptezeci de ani și era căpetenia celorlalți indieni din sat. El ne-a spus că bunicul său le văzuse pe aceste femei la intrarea rîului Cuchiuara, că ele veneau de pe rîul Cayamé, care se vărsa în Amazon în sud, între Tefé și Coari, și vorbise cu patru dintre ele, din care una alăpta un copil la sîn. Ne-a spus numele fiecăreia dintre ele și a adăugat că, plecînd de la Cuchiuara, ele au traversat marele fluviu, îndreptîndu-se spre Rio Negro. Mai jos de Coari, toți indienii ne-au povestit același lucru, cu cîteva mici variații de împrejurări. Cei din Tapajós, de exemplu, ne-au vorbit despre niște pietre verzi, cunoscute sub numele de pietre ale amazoanelor[1], pe care le-au moștenit de la strămoșii lor, care, la rîndul lor, le-au avut de la *Cugnantainsecuima*, adică, în limba lor, de la femeile fără bărbați, unde se găsesc în cantitate mare.

[1] Se numesc și amazonite, o varietate de feldspat, cunoscut și sub numele de jad verde; piatra este foarte dură și se poate bine șlefui.

Un indian din Mortigura, misiune vecină cu Pará, s-a oferit să-mi arate un rîu pe care se putea ajunge, după părerea lui, pînă foarte aproape de ținutul locuit în prezent de amazoane.

La 19 septembrie, la aproape patru luni după plecarea mea, în fața ochilor mi-a apărut Pará, numit de portughezi Pará cel Mare, adică, în limba braziliană, „Marele rîu". Am tras la mal în dreptul unei proprietăți a colegiului călugărilor iezuiți. Ne-a primit superiorul, părintele José de Souza, iar rectorul colegiului, părintele João Ferreira, ne-a reținut acolo opt zile. Ne-am bucurat de toate plăcerile vieții la țară. Pe 27 septembrie, sosind la Pará, am găsit gata pregătită o locuință confortabilă și somptuos mobilată, cu o grădină de unde se vedea marea. Comerțul direct dintre Pará și Lisabona, de unde venea în fiecare an o flotă comercială, le oferea oamenilor înstăriți posibilitatea de a se aproviziona cu toate cele necesare. Ei primeau mărfuri din Europa, în schimbul produselor locale, care erau, pe lîngă ceva pulbere de aur adusă din interiorul continentului, dinspre Brazilia, tot ce se putea găsi, atît de pe cursul rîurilor care se vărsau în Amazon, cît și de pe malurile acestui fluviu: scoarța arborelui de cuișoare, salce, vanilie, zahăr, cafea și îndeosebi cacaoa, moneda curentă a ținutului, de unde și bunăstarea locuitorilor. La Pará, m-am văzut reținut mai puțin de amenințarea vînturilor potrivnice ce domnesc în acest anotimp, cît de dificultatea de a angaja un echipaj de vîslași, căci variola care făcea pe atunci mari ravagii îi pusese pe fugă pe majoritatea indienilor din satele din împrejurimi. În oraș această boală era și mai funestă pentru indienii de curînd ieșiți din pădure, care umblau goi. Obiceiul acestor indieni de a-și freca corpul cu *roucou*[2], *genipa*[3] și diverse alte esențe grase și dense, care astupau porii timp îndelungat, contribuia probabil la agravarea bolii; această ipoteză era confirmată de o altă observație. Sclavii negri aduși din Africa, care nu aveau acest obicei, rezistau mai bine la boală decît băștinașii. Oricum ar fi, dacă un indian sălbatic, recent ieșit din pădure, era atacat de această boală, el era mai întotdeauna condamnat; dar de ce oare nu se întîmpla același lucru și cu variola provocată? Acum cincisprezece-șaisprezece ani, un misionar din Pará, văzînd cum mor indienii unul după altul și aflînd dintr-o gazetă despre secretul inoculării vaccinului care făcea multă vîlvă în Europa, s-a gîndit că, folosind acest remediu, ar face măcar îndoielnică o moarte sigură. Pierduse de acum jumătate din indieni, alții se îmbolnăveau zilnic. El a îndrăznit să inoculeze variola tuturor celor care încă nu fuseseră atacați de boală și nu a mai pierdut nici unul. Un alt misionar de pe Rio Negro i-a urmat exemplul, cu același succes.

[2] Rocouyer Bixa Orellana, arbust tinctorial din America Centrală, din care se extrage o substanță colorată, folosită de indieni pentru a-și proteja corpul de diversele înțepături de insecte.

[3] Arbore din America tropicală, din al cărui fruct se extrage un suc colorat, cu care indienii își pictează corpul.

După asemenea experiențe originale, se va considera, fără îndoială, că, în timpul epidemiei din 1743, care pricinuise rămînerea mea la Pará, toți proprietarii de sclavi indieni au folosit acest remediu salutar. Aș fi crezut eu însumi aceasta, dacă n-aș fi fost martor la contrariu. Cel puțin cînd am plecat din Pará nu aveau nici o intenție. E drept că nu muriseră (încă) jumătate din indieni[4].

[4] La Condamine a adus o campanie activă și încununată de succes pentru vaccinarea populației, procedeu practicat pe atunci în multe țări, dar energic respins în Franța.

În românește de
Florica GEORGESCU

SPECIAL ISSUE: President Nicolae Ceauşescu — An Outstanding Personality of the World Today, Brilliant Builder of His Country and Its History, Author of Works of Universal Value

NUMÉRO SPÉCIAL: Le Président Nicolae Ceauşescu — une personnalité de marque dans le monde d'aujourd'hui, un brillant bâtisseur de pays et d'histoire, l'auteur d'une oeuvre de valeur universelle

ЮБИЛЕЙНЫЙ ВЫПУСК: Президент Николае Чаушеску — выдающаяся личность современного мира, блестящий зодчий страны и истории, созидатель трудов всемирного значения

HULDIGUNGS-NUMMER: Präsident Nicolae Ceauşescu — eine prominente Persönlichkeit der zeitgenössischen Welt, ein glänzender Gründer des Landes und der Geschichte, der Schöpfer eines Werkes von universalem Wert

NÚMERO DE HOMENAJE: El Presidente Nicolae Ceauşescu — proeminente personalidad del mundo contemporáneo, brilliante fundador de país y de historia, creador de una obra de valor universal

ABONNEMENTS : ROMPRESFILATELIA — Sectorul export-import presă, Bucureşti, Calea Griviţei, nr. 64—66, P.O.BOX 12—201, telex : 10376 prsfir.

magazin istoric

Bucureşti, Intrarea Ministerului nr. 2, parter — Sectorul 1, Oficiul poştal nr. 1, Căsuţa poştală 1-702, Cod 70 100. Telefon 150 200, interior 406 ; 917.

REDACŢIA : Gheorghe David, Florentina Dolghin, Ioan Lăcustă, Dorin Matei, Ioana Ursu Năstăşel, Marian Ştefan
TEHNOREDACTOR : Anton Tănase

CORECTURA : Georgeta Apreotesei, Constanţa Avram

PREZENTAREA ARTISTICĂ : Radu Ion Popescu

Apare lunar, se găseşte de vînzare la chioşcurile de difuzare a presei. Abonamentele se fac la oficiile P.T.T.R., factorii poştali şi difuzorii din întreprinderi, instituţii, şcoli etc., de la oraşe şi de la sate. Preţul unui număr — 6 lei, abonamentul pe 6 luni — 36 lei, pe un an — 72 lei.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii" — Bucureşti

42 427

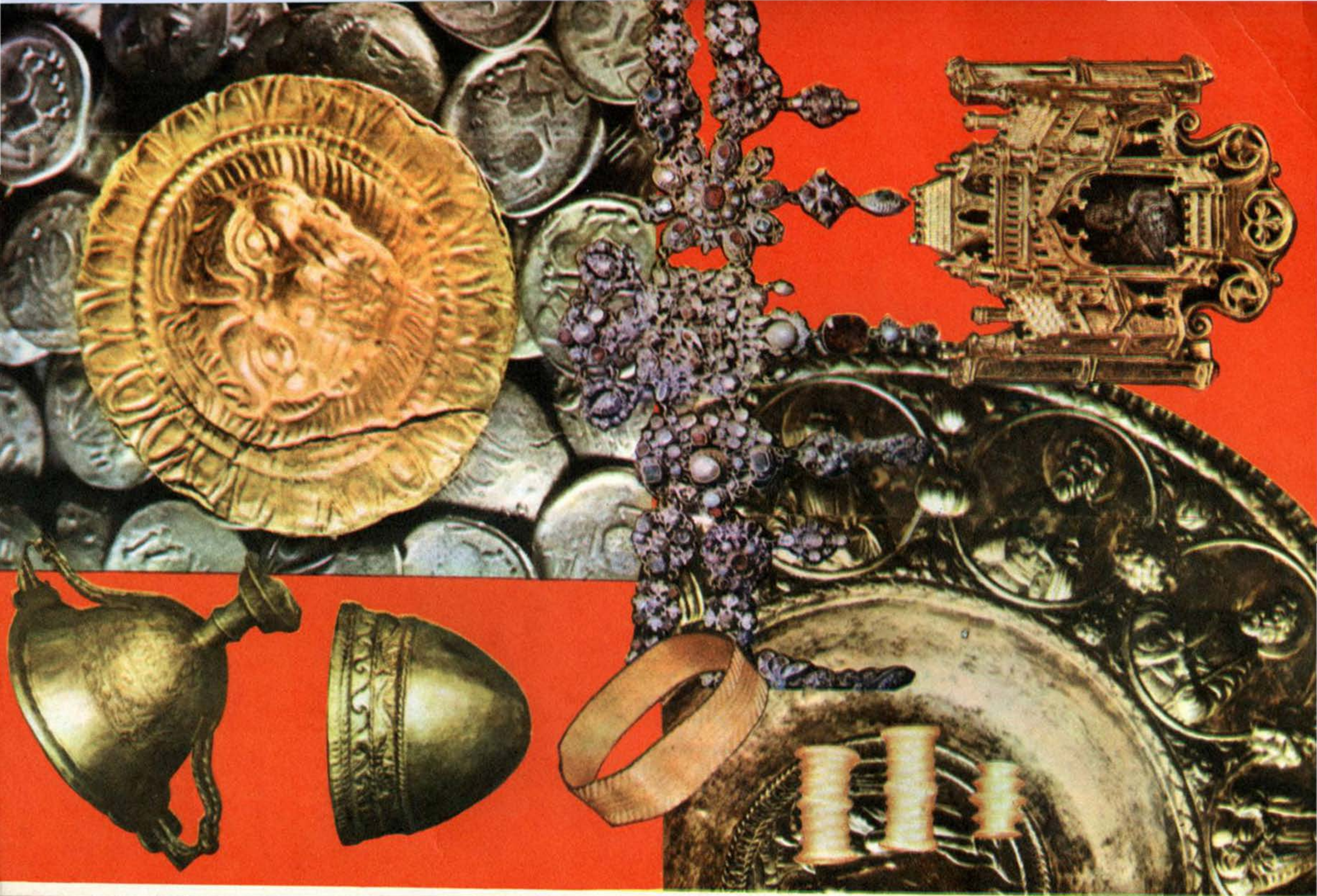

OMAGIU

magazin istoric